

Uvodnik

Andrej Bratuž

Še ob Dnevu spomina

Ob koncu januarja je svet obhajal Dan spomina na holokavst. Gre zlasti za komemoracijo židovskega ljudstva, ki je dalo visok krvni davek v uničevalnih taboriščih nemškega nacističnega rajha. Številke so ogromne, gre za 6 milijonov žrtev Hitlerjevega načrtnega uničevanja Židov. Tu bi lahko že v začetku spomnil na znano misel oz. besede, ki jih je zapisal nemški eksistencialistični filozof Karel Jaspers, ki je napisal, da je bilo ogromno zločinov, ki so jih v imenu nemškega naroda zagrešili proti demokratičnim in svobodoljubnim ljudem. Primerno je zato, da se prav v tem času spominjamo na vse to.

Tudi italijanski fašizem je svoje nasprotnike dosledno uničeval in preganjal. Ne pozabimo na vsa zloglasna taborišča, razširjena po vsej državi. V naši bližini sta bili zlasti znani v Gonarsu in Viscu. Še dalje jih lahko naštevamo od dalmatinskega Raba do krajev Fraschette in Alatri pri Frosinoneju. Seveda so bile enako uničevalne ječe in mučilnice v Trstu, zlasti v ul. Bellosguardo, kjer so trpeli številni slovenski ljudje. Pri tem lahko še spominimo na misli, ki jih je napisal povojni italijanski zgodovinar Nino Valeri, da je namreč fašizem dedna bolezen italijanskega naroda. Tu je gotovo mislil na zločinsko politiko preganjanja vseh antifašistov oz. represije, ki jih je v Italiji in drugod počel fašizem. To dedno bolezen Italijanov pa je uresničila potem še globoka povezava z nemškim nacizmom. Vse to se je v Italiji še bolj videlo v znanih ravnih zakonih, ki so tudi formalno obračunali z židovsko skupnostjo.

V vsem tem gre predvsem za odnos do drugačnosti, saj tudi antisemitizem igra predvsem na to struno. Danes se to kaže tako zopet v Italiji kot v Evropi. To je vidno predvsem v odnosu do priseljencev, ki jih italijanska politika gleda na svoj način. In kot se danes drugačnost kaže predvsem v teh ljudeh in skupnostih, je bilo včeraj vidno zlasti v odnosu do židovstva.

Zato se lahko tudi ob Dnevu spomina zamislimo ob vsem tem, kar je še danes živo in aktualno.

Antisemitizem sicer ni bil v vseh evropskih državah enako razvit. Kjer je bil židovski element manjši, tudi ni uspeval. Že na Slovenskem, recimo, ni bilo nikoli toliko Židov kot drugje po Evropi. Na Poljskem je bila morda v tem poleg Nemčije najštevilnejša židovska skupnost in zato je prav v teh deželah antisemitizem dosegel največji uspeh. Ta mesec bodo v Italiji obhajali še en dan spomina, ki zadeva fojbe in ezule. Seveda ima ta dan svoje značilnosti. Spominjali se bomo ljudi, ki so padli ali so bili deportirani iz drugačnih razlogov. Ne smemo pa tu pozabiti, da bi drugega spomina ne bilo, če bi ne bilo prvega. Fašizem in nacizem sta povročila, da je potem s strani komunizma prišlo do maščevanja. Žrtve pa so bili ne le Italijani, ampak tudi Slovenci, ki so se uprli rdečemu režimu.

Pisatelj Boris Pahor je še danes živa priča tega tega zločinskega početja. V svojih delih in s svojo besedo stalno opozarja na tiste strašne čase z upanjem, da se ne bi kdaj ponovili. Ob dnevu spomina lahko izpostavimo še žrtve komunističnega režima od Kočevskega Roga in vseh drugih podobnih morij.

Naj ob zaključku podamo še eno misel, namreč na proces katarze oz. očiščenja, kar so poznali že stari Grki in o čemer najbolj priča velika grška dramatika. Tako katarzo in duhovno prenovo si tudi danes res iskreno želimo.

Foto JMP

Tako so z zanosom in optimizmom v brk vsem krizam mladi slušatelji gledališke šole StudioArt povabili gledalce osrednje "zamejske" Prešernove proslave, naj z besedo, mislimi pa tudi sanjami zaplovejo proti novim obzorjem, sočasno pa naj se kot valovi morja, ki se oddaljujejo od obale, a se vedno znova k njej tudi vračajo, vrnejo domov oziroma naj svoje želje uresničijo kar v domačem kraju, kjer so naše korenine in kjer nam bodo znanje in ideje pripomogli, da bomo obstali in ohranili svoje življenjske sokove, ki jih seveda lahko črpamo le iz jezika in naše kulture. Valovanje, plimovanje sta izraz nenehnega gibanja, spreminjanja, živosti, kreativnega presnavljanja in prav zato sta se kot simbol mladostne zagnanosti in volje po ustvarjanju tako povedno odlikavali v središčnem sporedu letošnje Prešernove proslave. Kot je že tradicija, sta jo s skupnimi močmi priredili krovni organizaciji, Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij, ki sta se letos odločili za eno samo proslavo, brez ponovitev v vseh pokrajinah, kjer živimo Slovenci. Izbrali sta Trzin tudi zato, da bi poudarili pomembno vlogo, ki jo ima slovenska skupnost na tem koščku naše dežele na kulturnem, šolskem in političnem področju. Prav zato sta bila pokrovitelja Občina Trzin in Slovensko kulturno športno rekreacijsko društvo Trzin, soorganizatorji pa so bili Društvo Slovensko gledališče, Kulturni center Lojze Bratuž, ZSKP Gorica, Glasbena matica, Kulturni dom Gorica, Slovenska prosveta Trst, ZSKD, Inštitut za slovensko kulturo, SCGV Emil Komel in SSG. Polna dvorana tržiškega občinskega gledališča, med katerimi je bilo veliko gostov iz političnega in kulturnega sveta – med njimi so bili predsednik Državnega sveta RS Blaž Kavčič, generalna konzulka RS v Trzinu Vlasta Valenčič Pelikan in konzulka Bojana Cipot ter tržiški župan Gianfranco Pizzolitto - je spremljala izvajanje petintridesetih mladih iz treh letnikov gledališke šole StudioArt. Za mlade igralce se je zamisel vsebine utrnila njihovi vodji Maji Lapornik, ki je napisala tudi tekst, v katerega je vpletla pesmi naših pesnikov Marija Čuka, Miroslava Košute, Jurija Paljka in Borisa Pangercar, ki dihaajo z našo zemljo, se oprijemajo njenih skal, a se tudi prepuščajo širini morja. Pesniške besede – resnici na ljubo bi je pričakovali več! - je sicer zasenčil gib, ki je imel glavno vlogo v tem odškem prikazu. Le-ta se je kar precej razlikoval od tradicionalnih vsebin preteklih proslav ob Dnevu slovenske kulture. Gib in koreografija sta delo Uršule Teržan, ki ji ni bilo

lahko usklajevati znanje tečajnikov, da bi jih spojila v neko harmoničnost. Mladi obrazi na odru so privedli vlili svežino in izvornost; blizu je bila čutenju mladih – žal jih med publiko sicer ni bilo – tudi zaradi glasbe Maria Marolta, ki je v soavtorstvu s Petrom Miheličem ob koncu postregla še s svojsko interpretacijo slovenske himne - Prešernove Zdravljice. Odrsko sliko (scena Andrej Stražisar) sta dopolnjevala modrina scenskega ozadja in barka z visokim jamborom, na katerem so izvajalci razpeli jadro želja. Dinamično režijo sta podpisala Boris Kobal in Jaša Jamnik.

Preden se je začel kulturni program, so povezovalci večera Mairim Cheber, Patrizia Jurinc in Matija Rupel povabili na oder Janeza Povšeta, da bi kot zastopnik strokovne komisije (ostali člani so Aldo Clodig, Magda Jevnikar, Igor Komel, Miha Obit in Jana Pečar) spregovoril o novosti letošnje proslave Slovencev v Italiji, in sicer o podelitvi priznanj za dosežke na kulturnem področju. Na podlagi prispelih predlogov se je komisija odločila za podelitev dveh nagrad posameznikoma, ki sta se izkazala s posebno ustvarjalno zaslugo. Nagrado Dneva slovenske kulture za stvaritev in dosežke na pričetku svoje zrele ustvarjalne dobe, za vsestransko poglobitev vsebine in podobe prireditve Postaja Topolove je prejela arhitektka Donatella Ruttar za delo, ki ga opravlja kot umetniški vodja mednarodno priznane prireditve Postaja Topolove. Postaja je namreč sprizorišče umetniškega iskanja in eksperimentiranja, izvira in edinstvena pa je zato, ker vsi dogodki in umetniške stvaritve nastajajo v Topolovem, v funkciji vasi in njenih prebivalcev in to v okviru žlahtne slovenske dimenzije". Ruttarjeva je zaslužna tudi za uspešno predstavitev sodobne slovenske kulture in umetnosti Dotik v letu 2004, je pa tudi avtorica projekta Okno na slovanski svet - Finestra sul mondo slavo, "zasnovano kot Center v Gorenjem Tarbiju, kjer se razvijajo posebej izbrane dejavnosti". Temu raziskovalnemu delu je "treba dodati še trojezično angleško-italijansko-slovensko knjigo Guziranje z Beneškega na Ogrsko, ki jo je Donatella Ruttar organizacijsko pripravila ter grafično opremila in ki odpira raziskovalcem nove poti v širšem slovenskem svetu", kot je zapisano v utemeljitvi. Nagrado Dneva slovenske kulture za svoj enkratni prispevek celotni slovenski narodni skupnosti v Italiji, za svojo vplivnost in pomen v prostoru večinskega naroda, za svojo vplivnost in pomen v prostoru matičnega slovenskega naroda ter za svojo vplivnost in pomen

v prostoru nove Evrope je prejel Boris Pahor. V utemeljitvi piše tudi: "Pri malokateri osebnosti se zgodijo, da se življenjska zgodba, umetniško delo in zavzemanje za kulturo človečnosti tako med seboj prepletajo in nadgrajujejo kot prav v Borisu Pahorju (...). Z njemu lastno upornostjo in pokončnostjo sklene Boris Pahor na vse apokaliptične dogodke odgovoriti in s svojimi odgovori pričevati za boljši in pravičnejši svet, še posebej kar se tiče slovenskega naroda. Pričevanje v obrambo dostojanstva vsakega človeka in še tako majhne narodne skupnosti se uresniči v obsežnem seznamu knjig (...). Z vsem svojim obsežnim ustvarjalnim opusom ter v enaki meri s prodornimi posegi v dnevno kulturno in politično dogajanje je pričevanje Borisa Pahorja doseglo svojo bogato in izjemno polno ter zaokroženo celoto (...). Pisatelj, ki je postal pravi ambasador slovenske kulture in njene zgodovine, pri nas tako tragično zaznamovane od fašističnega režima, je z mladostnim korakom stopil na oder, kjer sta mu, kot Ruttarjevi, Drago Štoka in Rudi Pavšič izročila nagrado - umetniško izdelano stilizirano trto - simbol plodnosti in rodovitnosti. Pahor se je zahvalil za priznanje in še enkrat naglasil, "da se moramo spoštovati med seboj, ljubiti, biti Evropejci, a ohraniti svoj slovenski obraz! Le če bomo ohranili slovensko zavest ali nacionalni čut, svojo tradicijo, bomo ohranili tudi jezik!"

Posebna pozornost je na večeru pripadla slavnostni govornici prof. Tatjani Rojc, ki je, delno tudi v italijanščini za italijanske goste, povedala nekaj zelo pronicljivih misli in ugotovitev, katerih izhodišče je našla v Trubarjevih besedah "stati inu obstati". Njen govor, vključno z italijanskim delom, objavljam v celoti na tretji strani te številke.

Iva Koršič

Pogovor

Prvi pokrajinski tajnik SSK v Gorici Damjan Paulin je spregovoril o 35-letnici strankine ustanovitve

Stališče svetnika Slovenske skupnosti Igorja Gabrovca

Reforma krajevnih uprav napoveduje hude čase

Že nekaj dni krožijo prvi osnutki novega deželnege zakona, ki naj bi uvedel zaznavne spremembe v ustroju krajevnih uprav FJK. Med najbolj vprašljivimi točkami je gotovo predlog o ustanovitvi Mestne občine Trst, ki naj bi zaobjela celotno območje tržaške pokrajine in de facto izničila obstoječe občine in Pokrajino. To bi pomenilo razširiti splošno znano neučinkovitost in upravno nesposobnost Občine Trst, daleč preko njenih sedanjih meja, se pravi od Korošcev do Štavana. Dobro je, da je na blaznost takega načrta opozoril sam vidni predstavnik ljudstva svobode Piero Tononi; z njim delim zaključke, pa čeprav z mestoma različnimi utemeljitvami. Predlog Segantijeve predvideva tudi ukinitve rajonskih svetov, ki so doslej odigrali pomembno vlogo posrednika med potrebami teritorija in večkrat zelo oddaljenim županstvom. Pri vsem tem gre poudariti, da do danes v Italiji ni prišlo do ustanovitve nobene od petnajstih možnih mestnih občin, ki jih zakonodajca komaj nakaže. Zanimivo je, da bi nekdo rad novo in nepredvidljivo institucionalno igrčko preizkusil na koži tržaške pokrajine, ki jo od drugih območij označuje vsestranska raznolikost zaradi njene geopolitične

lokacije in kulturnozgodovinskih danosti. Vse to bi moral zakonodajalec upoštevati predvsem v luči ustvarjanja novih priložnosti čezmejne sodelovanja in prostorskega načrtovanja, ki bi upoštevalo nove politične razmere po padcu schengenske meje. Prav pred kratkim je bila v Miljah zanimiva okrogla miza, na kateri je prišlo jasno na dan nasprotovanje okoliških županov, ki jih načrt Mestne občine še zdaleč ne prepriča. Občinski upravitelji so namreč predlagali ojačitev dobro preizkušenih primerov medobčinskega sodelovanja, ki kaže otipljive rezultate zlasti z zornega

svojimi občinskimi upravami. Rezultat bi nedvomno pokazal, da naše občine dobro delajo in so učinkovite, za tržaško občinsko upravo pa dovolj zgovorno kaže število zbranih konsenzov v zvezi s predlogom o ločitvi obeh kraških rajonskih svetov od občine Trst. Smo prepričani, da hočemo res take situacije razširiti na vso pokrajino? Poglavje zase je ves problem spoštovanja pravic slovenske narodne skupnosti, ki so jasno zabeležene v statutih okoliških občin in v dobri meri tudi urešičene. Kako bo s tem, ko bodo škarje in platno imeli politiki, ki se že da-

kota občanov – davkoplačevalcev. Slednje zanimajo rezultati in boljše in učinkovite storitve, ne pa golo besedičenje in poizkusi prave institucionalne alkimije, ki se odraža v novi reformi. Zanimivo bi bilo preveriti, koliko so občani zadovoljni s

nes zgražajo ob sami misli, da bi naziv Trieste povezali s Trstom? Počakajmo na uradno besedilo zakonskega osnutka, a vendar, če dan lahko sodimo po jutru, potem se bojim, da bo do večera klestila huda toča...

manjšinskih jezikov, kot sta slovensčina in nemščina. "Menimo" – dodajata Štoka in Pavšič – "da bi jih bilo primerno ohraniti v rednem delovnem odnosu, ker so zapolnili očitno vrzel v pristojnostih obeh redakcij Dežele. Gre namreč za profesionalne profile znotraj obeh informacijskih struktur, ker so ti novinarji edini, ki trenutno znajo, poleg rednega novinarskega dela, izdelati tudi televizijske oddaje (kot v primeru "Consigliando" po, dvotedenske oddaje deželne svete), pisati v nemščini in slovensčini tiskovna sporočila za deželni odbor (sporočila, ki so objavljena na spletni strani Dežele) in dnevno pregledovati slovenske dnevnike, ki izhajajo tako v Italiji kot v Sloveniji. Osebe s tovrstnim znanjem in izkušnjami, ki je še dodatno dopolnilo pristojnosti s triletno izkušnjo znotraj vaših redakcij, je po našem mnenju vir, ki ga je dobro upoštevati in ohraniti v rednem delovnem odnosu. Vse to bi bil dodaten in nedvoumen znak pozornosti do manjšin in njihovih jezikov, tako kot tudi potrditev mednarodne usmerjenosti Furlanije Julijske krajine. Znotraj geopolitičnega konteksta, v katerem deluje Furlanija Julijska krajina, lahko prisotnost manjšin nedvoumno pripomore k rasti evropeistične in mednarodne zavesti naše Dežele, ki stremi k vedno boljšim odnosom s sosednjimi državami", zaključujeta predsednika SKGZ in SSO.

Pismo SSO in SKGZ Renzu Tondu

O stanju novinarskega osebja na Deželi

Predsednika krovnih organizacij SKGZ in SSO, Rudi Pavšič in Drago Štoka, sta v teh dneh pisala predsedniku deželne vlade FJK Renzu Tondu in ga opozorila na stanje novinarskega osebja, začasno zaposlenega znotraj informativnih

struktur deželne odbora in sveta. Trije novinarji - dva sta po rodu manjšinca, tretja pa italijanske narodnosti z znanjem slovenskega jezika – so bili izbrani in so nastopili službo po javni selekciji, na kateri je bilo potrebno dokazati tudi znanje

Na dnu...

SEDAJ PA BI NA HITRO ZAKLJUČILI PROSLAVO OB DNEVU KULTURE...

...KER SE BO ČEZ PET MINUT ZAČEL GRANDE FRATELLO!

Po srečanju s talibskimi poveljniki Nova strategija zaveznikov v Afganistanu

Vredbožnički številki NG smo na tem mestu ugotavljali, da bo Afganistan obsojen na stalno vojno, če ne bo mednarodna skupnost, ki je tam vojaško in politično prisotna v OZN, poiskala pameten sporazum s predstavniki domačih talibov ali talibanov, ki dejansko obvladujejo večino državnega ozemlja in imajo prevladujoč vpliv na afganistansko prebivalstvo. Zato smo bili prijetno presenečeni, da je omenjena mednarodna skupnost konec januarja priredila v Londonu konferenco predstavnikov vseh 70 sodelujočih držav in drugih mednarodnih organizacij pri naporih za pomirjenje v tej posebni deželi pod Hindukušem, soglasno sklenila stopiti na pot navezave prvih stikov z zmernim krilom talibov, da bi jih pritegnila v politične in družbene strukture države

spozorajno s obstoječo vlado predsednika Karzajia in samih Združenih narodov (OZN). O tem strateškem načrtu in prvih stikih s talibi je na konferenci poročal posebni odposlanec ZN za Afganistan diplomat Kai Eide. Tudi novinarjem je potrdil, da se je 8. januarja letos v Dubaju, glavnem mestu Združenih arabskih emiratov, srečal s skupino talibskih poveljnikov in z njimi med drugim razpravljali tudi o novi strategiji mednarodne skupnosti, ki temelji na ponovni vključitvi zmernih talibov v afganistansko politično in družbeno življenje nasploh. Po mnenju odposlanca ZN je bilo srečanje "sorazmerno uspešno". V bistvu gre za pridobitev sodelovanja zmernih talibov pri naporih za pomiritev stanja v državi in njeno obnovo ob primerni finančni pomoči mednarodne skupnosti. V ta namen se ustanavlja poseben solidarnostni sklad, v katerem naj bi se v nekaj letih nabralo 500 milijonov evrov. Isti predstavnik je tudi povedal, da je do omenjenega srečanja v Dubaju prišlo na pobudo talibov, kar daje posebno težo novi medna-

rodni strategiji v Afganistanu. Kako se bodo delila sredstva iz omenjenega sklada, bo odločeno po veliki afganistanski plemenski skupščini starešin in spomladanski mednarodni konferenci o Afganistanu v Kabulu, ki naj bi pomenila začetek nekakšnega "mirovnege procesa", pri katerem bi morali odločilno vlogo odigrati Združeni narodi, kar bi tudi vsem sodelujočim državam pri vojaškem posegu znatno olajšalo "časten" umik iz sedanjega težavnega položaja. Pogoj za dialog in sodelovanje je, da se uporniški talibi odrečejo terorističnim metodam in se s tem ogradijo tudi od same Al Kaide. Londonska konferenca o Afganistanu ni imela v medijih zasluga odmeva, ki bi ga vsekakor zasluzila spričo preobrata v strategiji zahodnih zaveznikov in posledičnega odprtja do tistega zmernega krila talibov, ki so pripravljene opustiti teroristične metode za doseg svojih političnih ciljev in sodelovati pri vodenju države in njenem prepotrebem družbenogospodarskem razvoju. Po drugi strani je takšno previdno zadržanje medijev tudi razumljivo, ker niso bili podrobno obveščeni o stvarni podlagi za omenjeni preobrat. Zelo pozitivno pa je londonsko srečanje ocenil britanski premier Gordon Brown. Dejal je namreč, da gre za začetek "tranzicijskega obdobja" v Afganistanu po

osmih letih intenzivnega vojnega delovanja. Ob soglasju mednarodne skupnosti in OZN se namreč ustvarjajo razmere za pritegnitev zmernih afganistanskih sil za postopno odpravljanje vojnih razmer in splošno obnovo dežele.

V ta namen so bili postavljeni jasni pogoji. Talibi se morajo po eni strani oddaljiti od tistih svojih rojakov, ki so za nepopustljivo nadaljevanje boja proti "tujim zavojevalcem", po drugi strani pa nekaj konkretnega storiti za udržitve last-

ne države in za ustvaritev razmer za boljše prihodnost mlajših generacij. Sedanja vlada premierja Karzajia pa se je obvezala odgovorno nastopiti proti razširjeni korupciji v državni upravi, uporniškimi talibom pa, ki se obvežejo spoštovati ustavo, omogočiti varnost pred morebitno maščevalnostjo soborcev, ki vztrajajo pri nadaljevanju bojevanja. Ključno je sedaj prehodno obdobje za zagotovitev varnosti v Afganistanu in za prenos odgovornosti za varnost v državi v mednarodnih sil na afganistanske oblasti. Do tega bi moralo priti v dveh ali treh letih. Istočasno pa naj bi tuje sile v Afganistanu začele umikati svojo vojaško prisotnost in pomagati pri prizadevanjih za razvoj države. Načrt predvideva, da bi do predaje nadzora Afganistancem nad posameznimi pokrajinami prišlo v petih letih. Istočasno bi se morale afganistanske sile usposobiti za izvajanje večjih vojaških operacij v dveh oz. treh letih. Pri vseh navedenih operacijah jim bodo morale zavezniške sile nuditi ustrezno pomoč.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Nikomur odrekati zdravljenja

Zavedamo se, da pogosto obravnavanje priseljske problematike lahko postane nadležno ali vsaj nezanimivo. Končno nismo mi kot naša narodna skupnost predlagatelj takšnih in drugačnih žal vse ostrejših ukrepov v odnosu do priseljkov ozioroma tujcev. Tudi niso bile opažene in zabeležene nejevoljne in nestrpne izjave naših ljudi, ki bi se obračale na priseljence z ostrimi očitki in obtožbami. In vendar ni mogoče mirno in neprizadeto mimo vsega, kar del politike večinskega naroda govori in tudi odloča pri urejanju skupnega družbenega življenja, v katerem priseljenci v državnem merilu predstavljajo več kot 6% celotnega prebivalstva. Ker v skupno družbeno življenje spadamo vsi, torej tudi mi kot slovenska narodna skupnost, se nas t. i. tujci še kako tičejo, posebno če se v pogledu nanje uveljavljajo pristopi, ki rušijo osnovne človeške vrednote in s tem temelje družbe v celoti. V mislih imamo pripravo triletnega načrta zdravstvene oskrbe v naši deželi, torej v FJK, kjer je ponovno dvignila glas Severna liga rekoč, naj nezakoniti priseljenci ne bi bili deležni polne zdravstvene nege, ker so s svojo nezakonitostjo kršilci zakona in kot taki podvrženi kazenskemu postopku. Došla nesprejemljivo je že zatiranje navedene politike, da so nezakoniti priseljenci posebljeni kriminalci in manj kot jih bo, bolj bo naša družba varna. V dokaz navajajo podatke, da je priseljenec v zaporih vedno več, pozabijo pa povedati, da je med njimi dve

tretjini zaprtih prav zaradi manjkajočega dovoljenja za bivanje in ne zaradi siceršnjega kriminalnega dejanja. Tu se je zelo odločno oglasila Italijanska škofovska konferenca, da so namreč kriminalna dejanja kar enakomerno porazdeljena med priselke in domačine Italijane, vrh tega pa je Svet Evrope pozval tudi Italijo, naj ne pošilja priseljenec za rešetke samo zato, ker nimajo ustreznih dokumentov. Po mnenju nekaterih izvedencev je določba, da je biti nezakoniti priseljenec kaznivo dejanje, v bistvu rasistična. Kaj bi torej lahko rekli o zamisli, naj takšni "prostorniki" ne bi bili deležni polne zdravstvene nege? Tukaj gre že za dobesedno odrekanje človečnosti določenim posameznikom in skupinam, in kadar gre za odrekanje človečnosti, takšno znižanje ravni družbe prizadeva pravzaprav vse. Pustimo ob strani dejstvo, da je to smrt vsakršne integracije in razumevajočega sobivanja, pomislimo, da bi se z odrekanjem človečnosti drugim v resnici mi sami razčlovečili, kar bi imelo za posledico slabšanje prav vseh odnosov in zanesljivo pogrezanje v brezčutne in že kar nestrpne razmere. Trdno je treba zato upati, da predlog te vrste ne bo prodrl in da bodo do zdravljenja imeli pravico prav vsi, ki živijo med nami. Še bolj kot upati pa je treba delovati, se pravi jasno in glasno pozivati, naj ne prekoračimo tiste meje, ko se v družbo prične naseljevati mržnja s svojimi razkrojevalnimi nameni.

Janez Povše

Ob slovenskem kulturnem prazniku Slovencev v Italiji

Govor prof. Tatjane Rojc

Spovstovano občestvo, cenjeni gostje, dragi prijatelji! Čast, da nekdo razmišlja ob enotnem Slovenskem kulturnem prazniku Slovencev v Italiji predstavlja svojevrstno odgovornost: da namreč povzame smisel, ki ga ima (ali nima) ta večer za vse nas. Ni potrebno, da obnavljamo, kar je negativnega. S tem se spopadamo vsak dan. Lahko razmišljamo za danes. In za jutri: "Stati inu obstatu", je zapisal Primož Trubar. To je izhodišče. Kako naprej?

Družba, skupnost posameznikov, ki se le s težavo domeni, katere so njene prioritete, je družba, ki si je ne moremo privoščiti. Kakor si ne moremo privoščiti, da si ne bi pogledali iz oči v oči in določili, kdo je kaj. Osnova naj bo znanje. Iz znanja bodo nastale ideje. Ne vsi za vse, ampak vsi za nekoga, ki je nositelj ideje. To pa tudi pomeni, da zbor, na katerem smo spet danes, lahko prozopozitivno razmišlja in zaradi tega potegne za seboj najzlahotnejše slovenske ustanove in njene predstavnike: važne so ideje. Če imamo ideje, bomo našli način, da jih bomo uresničili. Tu pa se jasno zastavi in postavi vprašanje, kaj pravzaprav je kulturna identiteta.

Ne moremo živeti v utvari, da se bo svet odprl našemu maloštevilnemu narodu, če mi sami ne bomo prepoznali naših govorice sveta in mu v njegovi govorici predstavljali sebe: kultura ni "kompendij nenaravnih življenjskih rešitev", je zapisal Kocbek. In dodal: "V tako imenovani pravi kulturi smo razvijali zapoznele sublimite". Kar tudi pomeni, da smo dejanje samo po sebi posredovali drugim, da si nismo postavili vprašanja o tem, kako pravzaprav želimo, da nas tuji, drugi ali bližnji, vidijo, po čem naj nas prepoznavajo.

Prevečkrat smo tujcem v našem primeru svojim sosedom, ponujali samo poskočno glasbo in ob nji reference iz preteklega časa, brez konkretnega vpogleda in smisla za načrtovanje, in neko bolešno hrepenenje po univerzalnosti: morda ne znamo prevrednotiti vrednote iz preteklosti, ne znamo, katera so pravila, da se kot državljani tuje države in kot Slovenci, torej v svoji dvojni vlogi, prepoznavamo in

predstavimo večinskemu narodu, s katerim živimo.

Miroslav Košuta razmišlja o "pobodi družbe na eni in na drugi strani meje, ki nas je doslej delila in ki morebiti kljub vsemu ne bo nikoli zabrisana. V ljudeh, ne na zemljevidu. Pregloboko je zarezala. In prevelika so pričakovanja tako imenovanih zamejcev in preplitka je izkazana skrb tako imenovane matične domovine. Res pa je, da pol stoletja meje nikakor ni mogoče odpraviti čez noč".

V teh besedah mislim, da je srž celotnega problema: na eni strani smo mi, Slovenci, ki živimo v drugi državi, na drugi strani je slovensko narodno in državno telo, ki nas večkrat ne prepozna za tiste, ki smo pravi ambasadorji slovenstva v svetu. Mislim, da danes nihče od nas, še najmanj pa samostojna slovenska država, ne more in noče razmišljati zgolj o idealih in prepustiti individualni iniciativi posameznikov naloge, ki jih morajo prevzeti nase institucije. Politika je v najplemenitejšem pomenu tista, ki naj se oslanja na po-

di, prežeti z grenkobo preteklega, ampak, nasprotno, razumeti, kako tudi grenkoba spomina na trpkost preteklih dni in preteklih totalitarnih sistemov postane os, okoli katere naj se vrta nov čas. Slovenci v Italiji smo bolj kakor resnični asimilaciji stalno izpostavljeni subtilni kulturni kolonizaciji. Lev Kreft je za postopek dekolonizacije pred kratkim ponudil tri rešitvene možnosti: prva možnost je rušenje, torej brisanje tujega spomina, ki ne samo, da etično ne predstavlja slovenske karakteristike, ampak je dejansko neizvedljiva. Druga je prevzem elitnih nadzornih prostorov, kar prav tako ne odpira, razen v izjemnih primerih, veliko možnosti za realizacijo. Tretja, edina možna in sprejemljiva, ki jo ponuja Kreft, je dekolonizacija, ki prepreči, da bi moč vladala v prostoru in času in kot mōra pritiskala na ljudi. Srečko Kosovel je zapisal: "Moje življenje je moje, slovensko, evropsko in večno". In tega načela bi se lahko večkrat spomnili. Mi sia concesso un pensiero per

Foto JMP

li, na potrebo družbe, ki naj jo osmišlja.

Iz izkušnje vemo, da se bomo lahko prebili v zavest in podzavest drugega s sodelovanjem: soočenje z drugim lahko straši, ker pomeni izhod iz getizacije in torej konfrontacijo, ki nikakor ni preprosta, če nismo prepričani v svoje sposobnosti, lahko pa vzraste v izživ, da se brezkompromisno vprašamo, kaj želimo: ne moremo namreč živeti kot nekakšni apatri-

gli ospiti di lingua italiana che, forse, con difficoltà comprendono una celebrazione, dedicata alla cultura: la Repubblica slovena e' forse l'unico Stato ad aver adottato la Giornata della cultura come festa Nazionale proprio per la valenza che la cultura, intesa innanzitutto come cultura della PAROLA, del VERBUM, rappresenta. L'idioma materno, che Dante sceglie nel Convivio come lingua dotta per sottenderne l'importanza, "fu

congiuntore", egli scrive, "de li miei genitori che con (esso) parlavano (...) perche' manifesto e' lui essere concorso a la mia generazione". La parola rappresenta il nostro aspetto piu' intimo, perche' con questa parola i nostri genitori si sono amati nel concepirci, dunque. Non e' possibile intendere questa terra senza la compo-

sistono la lealta' e il rispetto dell'altro".

Perché dunque una ricorrenza che celebri la cultura, nell'anniversario della morte del poeta France Prešeren con cui ebbe inizio la letteratura slovena moderna? Lo spiega Boris Pahor: "Non c'è dubbio, l'affermazione letteraria di un popolo non è già di per se stessa

Foto JMP

nente slovena, presente da oltre dodici secoli. Molti sono stati coloro che hanno pagato un debito alto per la propria coerenza, la fedeltà alla propria identità: ricorrono in questo 2010 i novant'anni dai primi incendi nazionalisti delle case di cultura slove-

ne nel 1920, e si ricordino anche le prime vittime antifasciste in Europa, i quattro fucilati di Basovizza, condannati a morte dal Tribunale speciale fascista nel 1930. Dira' Fulvio Tomizza: "... devo salutare la mia necessaria molteplicità con il cemento della coerenza, costi pure essa solitudine, silenzio, rinuncia, dimenticanza. Soltanto così la frontiera può rovesciarsi in oasi di pace (...), dove accanto alle reliquie di antichi idiomi per-

una garanzia di sopravvivenza (...) Acche' un popolo sopravviva, soprattutto se e' numericamente esiguo, bisogna che ciascuno dei suoi membri - e' Kafka che lo constata - prenda su di se in carico una parte della sua letteratura".

Avtonomnost misli je odraz avtonomnega subjekta in kakor vidimo - je edino upanje v tem, da priznavamo subjektu to avtonomnost, ki je možna samo v umetnosti. To velja za vsakršno formo umetnosti, torej za vsakega umetnika posebej. Ta svet je veličasten mozaik, metafora neskončnih možnosti, ki so nam na voljo. Nocoj razmišljamo in praznujemo: praznujemo sebe, vsakogar izmed nas. Praznujemo znano in neznano, preteklost kot razpoznavnost, sedanjost kot zavest, prihodnost kot upanje. Predvsem pa kot načrt. Nedaleč od tu, v Štivanu, se začena slovensko morje. Izgubljeno slovensko morje s svojim kamnitim Bregom, ki ga monumentalno opisuje tudi Srečko Kosovel

NUK V LJUBLJANI Pogovor Draga Jančarja s tržaškim pisateljem in razstava

Boris Pahor: Meja kot usoda

V Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) v Ljubljani so v četrtek, 4. februarja, bližnji kulturni praznik obeležili z dvojnimi poklonom pisatelju Borisu Pahorju. Pogovoru na temo *Meja kot usoda*, ki ga je imel s Pahorjem pisateljski kolega in prijatelj Drago Jančar, je sledilo odprtje tržaškemu pisatelju posvečene razstave. Pahorjevimi besedami je sledila polna Velika čitalnica NUK.

Kot poroča STA, sta se Pahor in Jančar v zadnjem letu javno pogovarjala že večkrat. Veže ju dolgotrajno prijateljstvo, ki sega v leto 1968, ko sta si pisatelja v njima nenaklonjenih časih nudila vzajemno moralno podporo. V zadnjem letu je Pahor končno tudi v Sloveniji dobil status prave zvezde, o čemer je pričala polna Velika čitalnica NUK. Tisti, ki niso prišli pravočasno, in teh ni bilo malo, so ves čas pogovora stali, nekoliko mlajši so se povzpeli na mostiče, speljane z ene na drugo stran čitalnice. Na koncu je Pahor med bliskanjem fotoaparatorov podpisoval knjige. Pahor je še vedno v izraziti formi

in ni bilo opaziti, da je imel pisatelj lansko leto, kot je dejal, v tujni kar 150 nastopov, na katerih, sploh italijansko mladino, vedno znova opozarja na nekatera spregledana zgodovinska dejstva. Tudi pri njih obstaja meja, preprosta, med lažjo in resnico,

Boris Pahor in Drago Jančar (foto D. Bradassi)

za katero se Pahor bje že vse svoje življenje. V pogovoru z Jančarjem je ponovno spomnil na usodo tržaških Slovencev v času fašizma. Italijani so Slovence imenovali za stenice. Evropski

človek je postal nič, šlo je za pravo karkovsko metamorfozo, je dejal Pahor.

Fašizem tudi italijanski intelektualci, kot je Umberto Eco, interpretirajo kot nekaj obrobnega. Toda zakaj se ne vprašajo, kako je sistem deloval v Furlaniji Juljski

bil le eden in o judovski usodi se je veliko govorilo. Toda, je nadaljeval Pahor, potrebno se je zavzeti tudi za vse politične zaporne, ki so morali delati do smrti. Na vse to, na tanko mejo med življenjem in smrtjo, med ujetništvom in svobodo, je potrebno vedno znova opominjati, kajti nobenega zagotovila ni, da se diktature ne vrnejo. Glede na to, da je pogovor potekal v NUK, ki hrani 2,5 milijona knjig, je

Jančar prijatelju vprašal, kakšna bo usoda te pisne zapuščine? Jo bodo znanstveniki kmalu preučevali kot nekoč dinozavre? Pahor, ki kljub vsemu stavi na optimizem, je odvrnil, da upa, da bodo Slovenci obstali. Pa ne le kot Vojvodina Kranjska, temveč z vsem, kar sodi zraven. Če jezik gre, smo fuč, je še dodal Pahor, ki je ves čas pogovora asociativno prehajal s teme na temo, a se je vedno znova vrnil k bistveni

Boris Pahor in minister Boštjan Žekš (foto D. Bradassi)

točki razmišljanja - ohranjanju nacionalne identitete. Ravnateljica NUK Mateja Komel Snoj je pred odprtjem tridelne, kronološke razstave *Boris Pahor: meja kot usoda* o Pahorju dejala, da bi lahko postal žrtev zgodovine, pa je postal njen glasnik, medtem ko je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš podal nekaj svojih misli o meddržavni meji, etnični meji in meji vpliva. Vse se zdijo zelo prepustne, a vendarle ob-

v svojem zapisu o mitu Lepe Vide: "Naša obal se mi zdi tako kremenita, tako težka in bela, tako zamolka; (...) morje ni več morje, ampak kristal, in bela obal je kot bela roka, ki ga hoče zaseči. (...) Ob tej obali je stala nekoč lepa Vida. Njeno telo z obalo, njena duša z morjem (...)"

Brez mita bi ne bilo Prešerna, niti Gregorčiča, bi ne bilo Cankarja, Gradnika in Grudna, verjetno tudi Kosovela ne, vsaj takega, kakršnega poznamo, kjer beseda, kljub izmomu in avantgardi, kljub revolucionarni misli, ostaja nedotakljiva, ker je odraz skupnosti in naroda. In torej beseda kot pojem, ki nikoli ne izgubi svoje semantike, ne postane zgolj igra, kar ponovno potrjuje, da se Slovenci nikakor ne prepoznavamo v teritorialni zamejenosti, ampak v svojem jeziku: Sprachbewusstsein je naša temeljna odlika in oblika naše narodne biti. Zato smo zavzani besedi in je beseda - in z njo književnost kot besedna umetnost, razpoznavni znak našega zgodovinskega in kulturnega obstajanja, kar je potrdil tudi Milan Kundera, ko je govoril o slovenskem narodu v trenutku, ko je bila osnovana samostojna slovenska država. In v kar so verjeli Primorci pred devetdesetimi leti, ko so začeli goreti naši Narodni domovi. Primorski ljudje so se, prvi v Evropi, uprli načrtu narodnega genocida, in leta 1930, torej pred osemsetimi leti, so v Bazovici padle prve žrtve, katerih pot Vekoslav Španger označuje kot "zvzvišeni cilj". Tako verjamemo Edvardu Kocbeku, ko piše:

"Narod ni močan takrat, ko ne more skočiti iz svoje kože, ker ima svoj izvirni jezik za obrambno obliko, pač pa je močan takrat, ko mu postane jezik suveren in tako rekoč osvojevalen izraz, ki z njim popolnoma sproščeno občuje s svetom. Vsak narod se mora prej ali slej poistovetiti s svojim jezikom, da mu postane nezamenljiv in kongenialen izraz, njegova najintimnejša resnica, njegova narava".

Naj bo naš praznik, ki so si ga organizatorji omislili v znamenju jezika in morja, potrditev upanja v na videz še tako brezupnem času. Naj bo to morje, katerega širino in prijateljstva prinašamo kot razpoznavni element osrednjemu slovenskemu kulturnemu prostoru, čim bolj prisotno v vseslovenski zavesti.

Poslanica Benedikta XVI. za 18. svetovni dan bolnikov - 11. februarja

"Bolniki, darujte svoje trpljenje za duhovnike!"

Dragi bratje in sestre! Prihodnjega 11. februarja, na bogoslužni spomin Lurske Matere Božje, bomo v vaticanski baziliki obhajali 18. svetovni dan bolnikov. Posrečeno sovpadanje s 25. obletnico ustanovitve Papeškega sveta za pastoralo zdravstva daje še nov razlog, da se Bogu zahvaljujemo za doslej prehojeno pot na področju pastoralne zdravja.

Z vsakoletnim svetovnim dnevom bolnikov ima Cerkev dejansko namen napraviti cerkveno skupnost v njenih najtanjših žilah občutljivo za pomembnost pastoralnega služenja v prostranem svetu zdravja, to je služenja, ki je bistveni del njenega poslanstva, saj se vpisuje v brazdo samega Kristusovega odrešilnega poslanstva. Kristus, Božji Zdravnik, "je hodil iz kraja v kraj ter delal dobra dela in ozdravil vse, ki so bili pod hudičevno oblastjo" (Apd 10,38). Iz skrivnosti njegovega trpljenja, smrti in vstajenja črpa človeško trpljenje smisel in polnost luči. Božji služabnik Janez Pavel II. v svojem apostolskem pismu O odrešenjskem trpljenju zelo jasno pove: "Človeško trpljenje je doseglo svoj vrhunec v Kristusovem trpljenju. Hkrati je stopilo v popolnoma novo razsežnost in v nov red: povežalo se je z ljubeznijo..., s tisto ljubeznijo, ki ustvarja dobro, ko ga izpelje tudi iz zla, izpelje ga s pomočjo trpljenja, tako kakor je naj-

višje dobro odrešenja sveta izšlo iz Kristusovega križa, iz katerega nenehno jemlje svojo usmeritev. Kristusov križ je postal izvir, iz katerega vreje reke žive vode" (št. 18). Gospod Jezus se je pri zadnji večerji, preden se je vrnil k Očetu, sklonil, da je umil apostolom noge. Tako je prehitel najvišje dejanje ljubezni na križu. S tem dejanjem je povabil svoje učence,

je k njemu, vлил olja in vina na njegove rane in jih obvezal. Posadil ga je na svoje živinče, ga peljal v gostišče in poskrbel zanj. Naslednji dan je vzel dva denarja, ju dal gostilničarju in rekel: "Poskrbi zanj, in kar boš več porabil, ti bom nazaj grede povrnil!" (Lk 10,33-35). Na koncu prilike Jezus reče: "Pojdi in ti delaj prav tako!" (Lk 10,37) S temi besedami se

naj si prisvojijo njegovo logiko ljubezni, ki se daruje predvsem najmanjšim in najpotrebnejšim (prim. Jn 13,12-17). Po njegovem zgledu je vsak kristjan poklican, da v različnih in vedno novih okoliščinah podoživlja priliko o usmiljenem Samarijanu, ki je prišel do človeka, katerega so roparji pustili ranjenega in napol mrtvega ob poti. "Ko ga je zagledal, se mu je v srce zasmilil. Stopil

obrača tudi na nas. Spodbuja nas, da se sklonimo nad telesne in duhovne rane toliko naših bratov in sester, ki jih srečujemo na poteh sveta; pomaga nam razumeti, da z Božjo milostjo, sprejeto in živeto v vsakdanjem življenju, izkušnja boleznin in trpljenja lahko postane šola upanja. V svoji okrožnici Rešeni v upanju (Spe salvi) sem zapisal, da "človeka ne ozdravlja izogibanje trpljenju, ne beg pred tr-

pljenjem, marveč sposobnost trpljenje sprejeti in v njem zoreti, v njem najti smisel po zedinjenju s Kristusom, ki je trpel z neskončno ljubeznijo" (št. 37).

Že drugi vaticanski cerkveni zbor je opozoril na važno nalogo Cerkev, da se zanima za človeško trpljenje. V dogmatski konstituciji o Cerkvi Luč narodov beremo: "Kristusa je poslal Oče zato, 'da bi oznanil blagovest ubogim, ... ozdravil nje, ki so potrtega srca' (Lk 4,18), da bi 'poiskal in zveličal, kar je izgubljenega' (Lk 19,10). Podobno Cerkev obdaja z ljubeznijo vse tiste, ki jih tare človeška slabost, še več, v ubogih in trpečih spoznava podobo svojega ustanovitelja, ubogega in trpečega; zato si prizadeva za lajšanje njihove bede in želi služiti Kristusu v njih" (C 8).

To človekoljubno in duhovno delovanje cerkvene skupnosti se skozi stoletja izražalo v mnogoštevilnih oblikah in zdravstvenih strukturah in ustanovah. Tukaj bi hotel spomniti na tiste, ki jih neposredno upravljajo škofije, in na one, ki so se rodile iz velikodušnosti raznih verskih zavodov. Gre za dragoceno 'premoženje', ki odgovarja dejstvu, da "Cerkev potrebuje organizacijo kot predpostavko za urejeno občestveno služenje" (Bog je ljubezen, 20). Ustanovitev Papeškega sveta za pastoralo zdravstva pred petindvajsetimi leti pripada takšni vnemi Cerkev za svet zdravstva. Nujno je potrebno dodati, da se v sedanjem zgodovinsko-kulturnem trenutku še bolj zaznava zahteva po pazljivosti in razvejeni cerkveni prisotnosti ob bolnikih, kakor tudi prisotnosti v družbi, prisotnosti, ki je zmožna na učinkovit način sporočati o evangeljskih vrednotah za varstvo človeškega življenja na vseh stopnjah, od njegovega spočetja do njegovega naravnega konca.

Povzemam Poslanico ubogim, bolnim in trpečim, ki so jo koncilski očetje na koncu drugega va-

tikanskega cerkvenega zbora namenili svetu: "Vi vsi, ki težo križa hujše občutite, ... vi, ki jokate, ... vi, nepoznani trpini, opogumite se. Vi imate prostor v Božjem kraljestvu, ki je kraljestvo upanja, sreče in življenja! Vi ste bratje trpečega Kristusa: in, če le hočete, skupno z njim rešujete svet" (Poslanica ubogim, bolnim in trpečim; Koncilski odloki, str. 681 sl). Iz srca se zahvaljujem osebam, ki vsak dan "opravljajo služenje bolnim in trpečim", in sicer tako, da bo "apostolat Božjega usmiljenja, ki se mu posvečajo, vedno bolj ustrezal novim zahtevam" (Janez Pavel II., apostolska konstitucija Dobri pastir, čl. 152).

V tem letu duhovnikov je moja misel posebej usmerjena k vam, dragi duhovniki, 'služabniki bolnikov', znamenje in orodje Kristu-

sovega sočutja, ki mora doseči vsakega človeka, zaznamovanega s trpljenjem. Vabim vas, dragi duhovniki, da si ne prizanašate, ko jim dajete skrb in tolažbo. Čas, ki ga prebijate ob preskušnem človeku, se razodeva rodoviten v milosti za vse druge razsežnosti pastoralne. Končno se obračam na vas, dragi bolniki, in vas prosim, da molite in da darujete svoje trpljenje za duhovnike, zato da bi mogli ostati zvesti svojemu poklicu in da bi bilo njihovo služenje bogato duhovnih sadov v korist celotni Cerkvi.

S takšnimi čustvi prosim, naj pride nad bolnike kakor tudi nad tiste, ki jim pomagajo, materinsko varstvo Marije, ki jo kliče mo Zdravje bolnikov.

Iz srca vam podeljujem apostolski blagoslov.

Božji dar za življenje

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2010

Cerkev na Slovenskem v letu evharistične prenovе 13. junija 2010 pripravlja slovenski evharistični kongres (SEK) v Celju. Posledično je tudi letošnje pastirsko pismo slovenskih škofov napisano na temo evharistije v povezavi s pripravo na omenjeni kongres, ki pomeni shod verujočih, ki se zberejo z namenom čaščenja pri bogoslužju kot tudi z namenom poglobljanja teološke misli o skrivnosti evharistije. Pastirska pisma so besedila, ki jih škofje naslavljajo na vernike ob posebnih priložnostih in jih v določeni cerkveni pokrajini naenkrat nagovorijo z istimi vsebinskimi poudarki.

Škofje v prvem delu pastirskega pisma spregovorijo o tem, da priprave na kongres potekajo pod geslom Evharistija – Božji dar za življenje. Beseda evharistija izhaja iz grške besede eucharistein in pomeni zahvalo. Jezus se je pri zadnji večerji, ko je postavil evharistijo, zahvalil (Lk 22,19). Evharistija pomeni tudi ponavzročevanje spomina na Kristusovo smrt in vstajenje. Ko govorimo o evharistiji, mislimo na mašno daritev, sveto obhajilo in Jezusovo navzočnost v podobi kruha in vina. Za kristjana udeležba pri evharistiji pomeni središče krščanskega življenja. Središče vsake sv. maše je posvetitev kruha in vina, ki po duhovnikovih posvetilnih besedah postaneta Jezusovo telo in kri. Kristjani v podobi posvečenega kruha uživamo Jezusovo telo in pod podobo posvečenega vina pijemo Jezusovo kri. Opravljanje mašne daritve oz. sv. maše je zaupano le škofom in duhovnikom, verniki pa so pri tem povabljeni k dejavnemu sodelovanju. Duhovniki imajo pri obhajanju evharistije nenadomestljivo vlogo. Ob sklepu prvega dela pisma škofje laike vabijo k prevzemanju nalog v župnijskih in drugih občestvih, ki niso bistveno vezane na službeno duhovništvo, in k pomoči duhovnikom.

V drugem delu pisma spregovorijo o nedeljski sv. maši, ki je za življenje posameznega kristjana kot tudi župnijske skupnosti (župnije) središčnega pomena. V prvem delu sv. maše poslušamo dva ali tri odlomke iz Svetega pisma Stare in/ali Nove zaveze. Središčno besedilo, ki ga poslušamo stoji, je vzeto iz enega od štirih evangelijev. Sledi duhovnikova razlaga prebranih odlomkov, ki navzoče spodbuja k dejavnemu življenju po veri. V drugem delu sv. maše pripravi duhovnik darove kruha in vina, ki po posvetilnih besedah postaneta realno navzoča Jezusovo telo in kri. Pri obhajilu v obliki posvečene hostije prejmemo Jezusovo telo, ki za verujoče predstavlja vitalno življenjsko moč. V sklepnem delu pisma škofje spodbujajo vernike k premisleku o razlogih za udeležbo pri sv. maši in osebni poglobitvi odločitve za odnos z živim Bogom, zaključujejo pa s povabilom k poslušanju radijskega misljona, ki ga bodo ob pripravah na SEK od 21. do 27. marca 2010 vodili na Radiu Ognjišče.

Tretje predavanje za družine v Fogarjevi dvorani

Ali lahko Cerkev nudi kaj družini?

V soboto, 30. januarja, je v avditoriju Fogar v Gorici imel predavanje za družine Giorgio Zannoni, vikar dekanije v Riminiju in profesor, docent cerkvenega prava, na univerzi v Benetkah. Predaval je na temo *Najvišji horizont ljubezni*. Povedal je, da je s tem naslovom hotel

poudariti, da družina ne sme biti, kot se žal dogaja danes, neka loterija, kjer bo kdo lahko imel srečo ali ne. Ne smemo gledati na poroko kot na neko prodajo oziroma kot na neko naključje, kjer le okoliščine vplivajo na ugoden izid. Da pa družina lahko res zaživi in zacveti, mora imeti

neko predpostavko, se mora nasloniti na nekaj "trdnega", imeti mora izhodišče neke "višje". Torej pridevnik najvišji se nanaša na pogoj, brez katerega družina ne more ostati srečna.

Glavno vprašanje je zato bilo: Kaj lahko nudi Cerkev družini? To, kar človek in tudi družina najbolj iščeta - smisel. Brez smisla družina tvega razpad. Samo pomislimo na "žrtve", ki jih mora družina nositi: vzgoja otrok, skrb za stanovanje, reševanje težav, ki jih ne manjka, itd. Starši morajo biti gotovi, da ima ta njihova

žrtev smisel. Brez te predpostavke ni prave poti. Družina nima v sredini baricenter. Kajti zelo žalostno bi bilo, ko bi se mož in žena stalno mučila, da bi držala družino skupaj. Dobra volja ne zadostuje. Mož in žena živita skupaj ne zaradi otrok, ampak med njima je še nekaj tretjega, "skrivnost", ki daje smisel. V družini in v človeku samem ni pravega ravnotežja, to nam življenje dokazuje vsak dan. "Nemirno je človeško srce - pravi neka trditev sv. Avguština -, dokler ne počiva v tebi, o Bog".

KN

PAVEL IN TRI POBOŽNOSTI

Tri pobožnosti v govoru na gori: miloščina, molitev, post (Mt 6,1-18). Trije srednji od petih stebrov islama: Alah je edini - molitev, miloščina, post - romanje!

Štiri dejavnosti prve Cerkve v Jeruzalemu: "Bili so stanoviti v nauku apostolov in bratski skupnosti, v lomljenju kruha in molitvah" (Apd 2,42). Štirje vogali Cerkve!

Molitev: "Zakaj Bog ... mi je pričal, kako se vas neprenehoma spominjam in v svojih molitvah vedno prosim, da bi se mi vendar že kako posrečilo po Božji volji priti k vam" (Rim 1,10).

"V upanju se veselite, v nadlogi potrpite, v molitvi vztrajajte; s svetimi v potrebah delite, gostoljubje gojite" (Rim 12,12-13).

"Zraven pa ob vsakem času v duhu molite z vsakršno molitvijo in prošnjo za vse svete; tudi zame, da bi mi bila dana beseda, kadar odprem svoja usta, da bi z odkritostjo oznanil skrivnost evangelija" (Ef 6,18-19).

"Zahvaljujem se Bogu, kadarkoli se vas spominim, in v sleherni molitvi vedno za vas vse prosim z veseljem" (Flp 1,4). "Neprenehoma molite" (1 Tes 5,17).

"Opominjam torej predvsem, naj se opravljajo prošnje, molitve, pripravnosti, zahvale za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bomo živeli tiho in mirno življenje v vsej pobožnosti in čistosti" (1 Tim 2,1-2).

"Hočem torej, naj moške na vsakem kraju molijo,

povzdigujoč čiste roke, brez srda in prepirljivosti" (1 Tim 2,8).

"Zakaj vsaka Božja stvar je dobra in nobena se ne more zametati, če se s hvaležnostjo uživa, posvečuje se namreč z Božjo besedo in molitvijo" (1 Tim 4,5).

"Tista, ki je res vdova in osamelca, upa v Boga in vztraja v prošnjah in molitvah noč in dan" (1 Tim 5,5).

"On je v dneh svojega življenja na zemlji daroval prošnje in molitve s silnimi klici in solzami njemu, ki ga je mogoč rešiti smrti, in bil je uslišan zaradi bogovdanosti" (Heb 5,5).

"Po veri je umirajoči Jakob blagoslovil oba Jožefova sinova in molil čez vrh svoje palice" (Heb 11,21).

Miloščina: "Tiste dni pa so iz Jeruzalema prišli nekateri preroki v Antiohijo. Eden izmed njih, po imenu Agab, je vstal in po navdihnjenju naznanil, da bo velika lakota po vsem svetu, kar se je zgodilo ob Klavdijevem času. Učenci so sklenili, da bo vsak poslal, kolikor premore, v podporo bratom, ki so v Judeji. To so tudi storili in po Barnabu in Savlu poslali starih inam" (Apd 11,27-30).

"In ko so spoznali milost, ki mi je bila dana, so

Jakob in Kefa in Janez, ki veljajo za stebre, podali meni in Barnabu desnico vzajemnosti, naj greva midva med pogane, sami pa med obrezane; le ubogih naj bi se spominjala; in potrudil sem se, da bi prav to izvršil" (Gal 2,9-10).

Tretje potovanje: "Kar pa se tiče zbiranja darov za svete, storite tudi vi tako, kakor sem naročil Cerkvam v Galaciji. Vsak prvi dan v tednu naj vsak izmed vas doma daje na stran in nabira, kolikor mu je mogoče, da se zbiranje ne bo opravljalo šele tedaj, ko pridem. Ko pridem, bom tiste, ki jih boste potrdili, s pismom poslal, da ponesejo vaše darove v Jeruzalem. Če pa bo vredno, da bi šel tudi jaz, bodo šli z menoj" (1

Kor 16,1-4).

Gmotno uboštvo prinaša duhovno bogastvo: "Naznanjamo pa, vam, bratje, o milosti Božji, dani cerkvam v Makedoniji, da je v mnogih stiskah, ki so jih izkusili, obilica njih veselja in globočna njih uboštva obrodila preobilno bogastvo njih radodarnosti. Kajti po svojih močeh, pričam, da, preko svojih moči so dajali iz lastne-

(Usmiljenje deluje samo po iskrenosti)

Bila sta eno ...

Ste kdaj razmišljali o tem, kako se danes gleda na normalno družino? Kakor koli boste obrnili ta stavek, boste prišli do spoznanja, da so verne družine kot družine, ki živijo skupaj, lahko bi rekli celo cele družine, postale že marsikje izjema v sedanji družbi. Normalno po večjih mestih pa tudi že marsikje na podeželju je ločitev in ponovna poroka. To so nekakšne patwork families - zakrpane družine. Po drugi strani pa je postalo skoraj normalno, da se ljudje ne poročajo več. Francozi poznajo celo poroko light, to je lažja poroka. To izbirajo predvsem zato, ker se velika večina boji normalne poroke, ki avtomatično prinese obveznosti in pri marsikom še polomijo. Glavni vzrok je v pomehkuženosti, razvajenosti, pa tudi v napačni vzgoji tistih, ki naj bi se poročili.

Velikokrat nas ljudje v ponovno poročenih družinah iznenadijo in presenetijo. Živijo z izrednim čutom za okolje in s Cerkvijo, čeprav so na prvi pogled po tradiciji Cerkve nekeje odpisani, imajo zelo dobre stike, še več, so celo v župnijah zelo aktivni, še zlasti pri karitatu, misijskih akcijah, pa tudi pri takšni in drugačni pomoči. Veliko jih je globoko vernih in ko tako skušajo svoj "zakrpani zakon" uskladiti s Cerkvijo, v tem času veliko molijo in z velikim zaupanjem v Božje usmiljenje se čutijo eno s Cerkvijo! Velikokrat dosti bolj kot marsikdo iz normalne družine. Prve žrtve ločenih zakoncev so otroci. Normalno je, da ima otrok očeta in mamo, v takšnem stanju pa ima kar naenkrat teto, strica, očetovo prijateljico, maminega prijatelja. Velikokrat

jih kličejo kar po imenu in jih seveda tikajo, saj so del skupnosti, v kateri so se zaradi sile teže in razmer znašli... Velikokrat ločeni zakonci podzavestno ali celo zavestno nalagajo breme zakonskega spora ali skupne zakonske polomije na otroke, ki ti to tudi krepko občutijo. Otroci ločenih so največkrat nekakšni talci, s tem pa se delajo zločini nad njimi, saj pri vsem tem nimajo nobene krivde!

Kadar se pogovarjamo z ločenimi in ponovno poročenimi, jim je velikokrat treba najprej zastaviti vprašanje: "Kakšen je položaj vaših otrok? Se zavedate, da ste jim z razhodom povzročili trpljenje ali celo krivice?" Tistim, ki se čutijo verne ali so cerkveno obrobni in so razvezani, naj bi se jim zastavilo tudi vprašanje: "Ste za ta korak delali pokoro, ste prosili Boga odpuščanja?" Ne govorimo, kdo je kriv, ona ali on. Kriva sta oba, čeprav je krivda lahko pri enem večja, pri drugem manjša. Raziskave kažejo, da velika večina otrok ločenih staršev sanja, da se bo zakon njihovih staršev obnovil. Na tem bi se pri vsakem posameznem primeru morala graditi nadaljnja pomoč. Če sta zakonca počenjala neumnosti, naj bi najprej sama nosila za vse to posledice, ne pa drugi, še posebej ne njuni otroci. Vsaka zakonska ločitev je velikansko razdejavanje, pa naj se tega zavedamo ali ne, in to ne samo pri možu in ženi, ampak predvsem pri otrocih,

vpliv pa ima tudi na okolje, kjer takšni zakonci živijo.

Takoj naj pripomnim, da Cerkev pri ločenih ni brez usmiljenja. Vedno znova poudarja, da tu krivda obstaja in da se partnerja morata truditi, da pride do medsebojnega odpuščanja, čeprav bosta živela narazen in si ustvarila nov dom. Vsi, ki spremljajo ločene, jim morajo vedno znova zastavljati vprašanje: "Ali ste po ločitvi storili vsaj en majhen korak, korak naproti partnerju, svoji nekdanji ženi ali svojemu nekdanjemu možu? Nevsiljivo jim lahko tudi povemo, da obstajajo

ga do nas. Nam ljudem je Bog vedno zvest! Bog je zvestoba, in kdor ostaja zvest Bogu, zvestoba v njem raste - Nezvestob in ločitev je prav zato toliko, ker ni pri poročenih vere, ni zvestobe Bogu. O tem bi morali več govoriti, ne pa se gremo na zakonskem pogorišču gasilce in velikokrat podpiramo obstoječe stanje. Dogaja se celo, da takšne primere povečujemo s takšnimi in drugačnimi euforijami! Vsak, ne glede na to, kako je z njegovim zakonom, naj najprej pogleda, kakšen je pred Bogom v svoji vesti, to je na dnu svojega srca, ne

družine, ki kljubujejo vsem krizam in pritiskom, ker so si zavestno obljubili zvestobo in zakon sprejeli kot zakrament! (Sicer pa bi bilo to treba kričati na ves glas in povsod, da bi slišali tudi tisti, ki sedijo na ušesih!) V naših sredinah moramo poudarjati, da so osebe, ki ohranjajo zakonsko zvestobo zato, ker zaupajo, včasih tudi upajo proti upanju, da je pomembna zvestoba Bo-

pa, kakšen je drug pred njim! Boga ne moremo goljufati. Goljufamo lahko sozakonca, okolje, velikokrat duhovnika - istočasno pa goljufamo tudi samega sebe! Božje usmiljenje deluje samo, če je človek iskren! Dokler človek samo druge obtožuje, toliko časa se ga Božje usmiljenje ne dotakne! - Kruto, pa vendar resnično! Kar velja za vse!

Ambrož Kodolja

Slovenci v Združenih državah

Rojaki iz ameriškega Bethlehem se borijo za svojo cerkev

Slovenska skupnost v nekoč cvetočem industrijskem centru Bethlehem v ameriški zvezni državi Pensilvaniji se še ni sprijaznila z odločitvijo katoliške škofije Allentown, da med številnimi drugimi t. i. etničnimi farami zapre tudi faro Sv. Jožefa oziroma cerkev, ki so jo v začetku 20. stoletja zgradili prekmurci priseljenci.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je bila fara Sv. Jožefa ustanovljena leta 1913, temeljni kamen za cerkev so postavili naslednje leto, leta 1917 pa je bila posvečena. Cerkev je opremljena z velikimi barvnimi vitraji, ki so jih darovali priseljenci iz posameznih krajev Prekmurja. Zadnja maša je bila 13. julija 2008. Najbližja slovenska katoliška cerkev za bethlehemske Slovence je zdaj cerkev Sv. Cirila v New Yorku, ki jo vodi frančiškanski pater Krizolog, sicer pa so prav frančiškani zaslužni za začetek delovanja fare Sv. Jožefa v Bethlehemu.

Profesor univerze Lehigh Stephen Antalics, ki je najbolj aktiven v prizadevanjih za ohranitev fare in cerkve, je v pogovoru za STA povedal, da so odločitev o zaprtju maja leta 2008 sprejeli z velikim razočaranjem. Tedanji škof Allentowna, ki je bil pristojen tudi za

Bethlehem, Edward Cullen, se je odločil zapreti številne fare in cerkve različnih etničnih skupnosti mesta, kamor so se konec 19. in potem naprej do sredine 20. stoletja priseljevali predvsem delavci iz Evrope in se zaposlili v železarni podjetja Bethlehem Steel.

Železarna je zaposlovala na tisoče ljudi, ki so izdelovali jeklo za gradnjo vojaških ladij,

Sands.

Priseljenci so vedno znali hitro poskrbeti za duhovno zadovoljstvo in tolažbo. Vsaka skupnost si je v skladu z možnostmi postavila svojo cerkev, ki jih je v severnem delu mesta skoraj toliko kot stanovanjskih hiš. Slovenci v Bethlehemu so si postavili dve cerkvi, poleg katoliške tudi evangeličansko oziroma luteransko, ki deluje

stavniki so se pridružili prizadevanjem za ohranitev fare katoliških rojakov. Antalics je razložil, da sedaj skušajo prepričati novega katoliškega škofa Allentowna Johna Barresa, da privoli v preoblikovanje cerkvenega posloplja v "slovensko svetišče".

Antalics je povedal, da je v Bethlehemu in okolici okrog 2000 katoliških slovenskih priseljencev in njihovih potomcev, ki so z zaprtjem cerkve izgubili tudi prostor za druženje, prireditve in proslave. S svojimi prizadevanji seznanjajo tudi predstavnike slovenske države in Vatikana.

Slovenski priseljenci so po prihodu v Bethlehem celo do 60. let prejšnjega stoletja sprejemali naziv "windish", kar je bil stari nemški izraz za Slovence iz srednje Evrope, ki so ga kasneje prevzeli tudi Madžari za poimenovanje Slovencev v svojem delu avstro-ogrske monarhije. Prvi priseljenci v Bethlehem so v 19. stoletju ta naziv sprejeli in je ostal ponekod še vse do danes, saj se kasnejši rodovi priseljencev niso pritoževali, ker Slovenija kot država ni obstajala.

Leta 1996 pa je prišlo do pobratenja med mestoma Murska Sobota in Bethlehemom, kjer vsako leto ob slovenskem državnem prazniku pred mestno hišo dvigajo slovensko zastavo. Društvo pobratenih mest je zelo aktivno in vsako leto prihaja do obiskov na tej in drugi strani Atlantika, v Bethlehemu pa redno gostijo slovenske glasbenike predvsem v času velikega poletnega festivala MusicFest.

mostov in stolpnic, kot je med drugim tudi Empire State Building v New Yorku. Priseljence iz srednje in vzhodne Evrope so sčasoma zamenjali priseljenci iz latinske Amerike, železarna pa je zaradi pocieni jekla iz tujine zašla v vse večje težave. V Bethlehemu je danes več ni. Ruševine so deloma preuredili v veliko igralnico

Kratke**40. katehetski simpozij**

Slovenski katehetski urad (SKU) pripravlja katehetski simpozij z naslovom Dajte jim vi jesti: Evharistija v katehetovem življenju, ki poteka v Celju od 7. do 12. februarja, od 14. do 19. februarja bo potekal na Mirenskem Gradu, v skrajšanih različicah pa tudi od 22. do 24. februarja v Domu duhovnosti v Kančevcih in od 7. do 10. marca v Oazi miru na Ljubelju. Voditelji simpozija bodo Slavko Rebec na Mirenskem Gradu, Miha Herman v Celju, dr. Marija Sraka v Kančevcih, Vlado Pečnik in dr. Tadej Stegu pa na Ljubelju.

Katehetski simpozij, ki bo letos potekal štirideseto leto zapored, je namenjen rednemu usposabljanju in izobraževanju katehetov, katehistov in katehistinj. Program simpozija je vsako leto sooča s konkretnimi izzivi časa in odgovarja na katehetske izzive. Odzivi udeležencev kažejo, da pridobljena spoznanja in izkušnje uspešno uporabljajo pri praktičnem poučevanju verouka.

Na tokratnem simpoziju se bodo v dopoldanskem delu vrstila predavanja, ki bodo skušala poživiti katehetov osebnostni odnos do evharistije in ga spodbuditi k pristnemu življenju iz nje. Popoldanski del bo namenjen delavnicam, ki se bodo osredotočile na načine uvajanja v slavljenje in čaščenje, razlago in razumevanje posameznih delov sv. maše ter izpopolnjevanje katehetskih sodelavcev. Čas bo namenjen tudi izmenjavi izkušenj in druženju. Osrednje praznovanje ob 40. obletnici katehetskih simpozijev bo 18. februarja ob 18.30 na Mirenskem Gradu.

Dnevni red simpozija in dodatne informacije dobite na sedežu Slovenskega katehetskega urada, Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana; tel.: 01 4347288, e-pošta: sku@rc.kc.si; spletna stran http://sku.rc.kc.si.

Prva obletnica delovanja vatikanske spletne strani Pope2you

Spletna stran za mlade Pope2You (<http://www.pope2you.net/>) je v soboto, 23. januarja 2010, praznovala prvo obletnico delovanja. Gre za portal v petih jezikih, ki uporabnikom omogoča, da bolje spoznajo papeža, njegovo delo in sporočilo s pomočjo tehnoloških pripomočkov, kot so Facebook, iPhone, Youtube in Flickr. Na njem si je mogoče ogledati video novice o papežu na YouTube in iPhone, poslati virtualne razglednice po Facebooku s papeževimi fotografijami in sporočili, deliti z drugimi fotografije in sporočila na socialni mreži Flickr ter si video posnetke iz Vatikana ogledati v živo.

Portal je začel delovati v povezavi z lanskoletnim 43. svetovnim dnevom sredstev družbenega obveščanja na temo: "Nove tehnologije, novi odnosi. Spodbujati kulturo spoštovanja, dialoga in prijateljstva". Nove tehnologije najobširneje uporabljajo prav mladi, ki se jih je zato prijel vzdevek "digitalna generacija". Po besedah predsednika Papeškega sveta za sredstva družbenega obveščanja nadškofa Claudia Maria Cellija, ki je pobudnik portala, želijo nove tehnologije uporabiti za "vzpostavitev novih oblik odnosov z mladimi" in uresničiti papeževo željo po komuniciranju z mladimi ter jim "posredovati sporočilo upanja in veselja".

V vipavski dom bodo sprejeli 104 starejše oskrbovance

Na sprejem v dom starejših občanov na Vipavskem ne bo treba več dolgo čakati. Kot poroča STA, so v Vipavi namreč odprli Center starejših Pristan, vendar bo zaradi nadstandardne oskrbe in temu primernih cen marsikdo še vedno raje počakal na sprejem v Dom starejših občanov v Ajdovščini. Novi Center starejših v Vipavi bo prva institucionalna ustanova za varstvo starejših v Občini Vipava. Oskrbovancem bodo na voljo 104 postelje v eno in dvoposteljnih sobah. Vse sobe so nadstandardne, saj imajo svoje sanitarije in kopalnico, nekatere pa tudi balkon ali izhod na terase. Udobni in sodobno opremljeni so tudi drugi prostori, kot so negovalne kopalnice, prostor za fizioterapijo, kuhinja in jedilnice ter ostali skupni prostori za druženje. Center starejših Pristan se razteza na 6000 kvadratnih metrih površin, za celotno investicijo pa sta družba Combic iz Podnanosa in občina Vipava namenili od pet do šest milijonov evrov.

Direktor Zavoda Pristan Martin Kopatin ocenjuje, da bodo še to pomlad polne celotne razpoložljive zmogljivosti. Trenutno je dom zaseden že približno 80-odstotno. Večina bodočih stanovalcev prihaja iz lokalnega okolja, nekaj pa jih bo prišlo tudi iz Notranjske, Ljubljane in z Obale. Med njimi je po ocenah Martina Kopatina 60 do 70 odstotkov takih, ki potrebujejo vsakodnevno oskrbo, med katero je tudi zdravstvena nega.

Doslej je bila čakalna doba za sprejem v Dom starejših občanov Ajdovščina okoli leto dni. Čakajočih na sprejem naj bi bilo okrog 150, vendar je aktualnih vlog okrog 50, saj so nekateri starejši oddali vloge "za rezervno". Poleg ajdovskega sta v Vipavski dolini še dva domova - v Gradišču nad Prvačino in v Novi Gorici, kjer je čakalna doba prav tako največ leto dni, trenutno pa z enoto v Podsobotinu nudijo oskrbo 230 stanovalcem. Novemu vipavskemu Centru starejših je koncesijo podelilo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Hkrati jo je podelilo tudi Zavodu Karitas - Samaritan, ki želi dom starejših s 108 posteljami zgraditi v neposredni bližini obstoječega ajdovskega doma starejših občanov. Gradnja pa se doslej še ni začela, saj je eden izmed partnerjev v projektu konec lanskega leta šel v stečaj. Zato je Zavod Karitas - Samaritan ministrstvo že zaprosil za kasnejši začetek izvajanja programa.

Kratke

Mednarodni simpozij ob stoletnici rojstva Ljubke Šorli v Kulturnem domu v Gorici

Univerza v Novi Gorici in Slovenski izobraževalni konzorcij Gorica (SLOV. I. K) prirejata ob stoletnici rojstva goriške pesnice Ljubke Šorli v petek, 19. t. m., v Kulturnem domu v Gorici celodnevni mednarodni simpozij z naslovom Uporno sem viharjem kljubovala, na katerem bodo literarni strokovnjaki osvetlili lik in delo goriške književnice. Alenka Jensterle Doležal, Denis Poniž, Irena Novak Popov, Milena Mileva Blažič, Tatjana Rojc, Vita Žerjal Pavlin, Zoran Božič, Barbara Pregelj, Zoltan Jan, Irena Avsenak Nabergoj, Ana Toroš in David Bandelj bodo od 9.15 do 16.45, ko bosta sklepna diskusija in konec simpozija, razčlenili poezijo goriške ustvarjalke in osvetlili tudi njen lik.

Odkritje obeležja Primožu Trubarju

Ob petstoletnici rojstva Primoža Trubarja je leta 2008 Konzulta za vprašanja mestne etnične manjšine Občine Gorica predlagala postavitev spominske table na Eckovo hišo (trg Cavour v Gorici), iz katere je leta 1563 pridigal sam Primož Trubar.

Organizacijsko plat pobude si je takoj prevzel odbor osrednjih slovenskih ustanov iz Goriške: Svet slovenskih organizacij, Slovensko kulturno gospodarska zveza, Kulturni dom, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveze slovenske katoliške prosvete, Zveze slovenskih kulturnih društev iz Gorice. Slovenski občinski svetniki na Občini Gorica so pobudo od vsega začetka podprli in zvesto spremljali.

Postavitve table se je zavlekla dlje od načrtovanega zaradi zamude pri prenovitvenih delih Eckove hiše. Slovesno odkritje obeležja bo v soboto, 20.02.2010, ob 11. uri na trgu Cavour v Gorici. Pri programu bo sodeloval združeni pevski zbor pod vodstvom Bogdana Kralja.

Regijsko tekmovanje na SCGV E. Komel

Te dni potekajo na glasbenih šolah Primorske regijske tekmovanja, ki bodo nagradila najboljša učence in jim odprla pot na državno tekmovanje TEMSIG. Višje kategorije pa se bodo predstavile brez predhodne selekcije na tekmovanja v osrednji Sloveniji, ki bodo sredi marca. Letos tekmujejo naslednje discipline: komorne skupine s pihali (GŠ Idrija), klarineti in saksofoni (SCGV Emil Komel), petje in oboa (GŠ Koper-podružnica Izola), klavir (GŠ Nova Gorica) in flauta (GŠ Postojna). SCGV Emil Komel je organizator goriškega tekmovanja, ki je bilo v sredo, 10., in danes, četrtek, 11. februarja, ob 9.30 v Komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Tekmovalo je 18 saksofonistov in 13 klarinetistov, ki prihajajo z Glasbenih šol Idrija, Ilirska Bistrica, Sežana, Ajdovščina, Tolmin, Nova Gorica, Koper, Postojna. SCGV Emil Komel in z Godbeniške šole Vogrsko ter Godbeniške šole Brkinska godba. Goriška glasbena šola se s tem aktivno vključuje v bogato zasnovano dejavnost Zveze primorskih glasbenih šol.

Srečanje treh slovenskih županov v Klepetalnici Goriškega loka

V Klepetalnici Goriškega loka so v petek, 5. februarja, sedeli skupaj trije župani slovenskih občin na Goriškem. Pravzaprav dve županiji, iz Sovodenj in Števerjana, ter župan Doberdoba. Z njimi se je Livio Semolič pogovoril o številnih aspektih upravljanja, od financ do odnosa do teritorija in jezika, pa tudi sodelovanja, širše vizije goriškega prostora in aktualnih političnih vprašanj. Posebna pozornost je bila namenjena skupnemu omizju oz. koordinaciji med tremi upravami, predvsem kar se tiče storitev in uresničevanja zaščitnega zakona. Poudarjeno je bilo, da bi bilo potrebno sodelovanje tudi med vsemi slovenskimi župani v FJK. Manjše uprave, kakršne so slovenske, se vsakodnevno ukvarjajo s krčenjem državnih finančnih dotacij. V nevarnosti je zato ne le avtonomija, temveč tudi sam obstoj slovenskih enot. Naša dežela šteje kar 230 občin, kar je prav gotovo preveč, je bilo rečeno. Združevanje slovenskih občin, npr. Sovodenj in Doberdoba, ni na dnevnem redu, saj je obstoj krajevnih uprav pomemben tudi za samo identiteto naših vasi. Dejstvo pa je, da manjše občine vedno težje shajajo in sodelovanje ter racionalizacija storitev kaj kmalu ne bosta dovolj za reševanje bilanc krajevnih uprav.

POGOVOR Jolanda Devinar

Valentinovo nekoč in danes

Praznovanje sv. Valentina v Štmavru je del tradicije, ki so jo Štmavrci prejeli od prejšnjih rodov in jo posredujejo naprej mlajšim rodovom. Del tradicije so nedvomno tudi štruklji, ki jih zna pripraviti prav vsaka gospodinja v vasi. Več o štrukljih je povedala gospa Jolanda Devinar, ki jih pripravljala že vrsto let.

Kdaj in kako ste se naučili pripravljati štruklje?
Tradicija praznovanja sv. Valentina je stara že približno tristo let, mogoče tudi več. Vedno je bilo tako. Štruklje sem se naučila pripravljati od mame, saj se recept predaja iz roda v rod.

Ali obstaja več receptov za pripravo štrukljev?

Kdor se je priselil v Štmaver, jih mogoče dela drugače, a pravi recept je samo eden. Nekateri dodajajo čokolado, toda ta ne spada v štruklje. Nadev je sestavljen iz desetih sestavin. Naštela jih bom le nekaj: orehi, lešniki, mandlji, rozine in razne arome (žganje, rum in limona).

Pri pripravi štrukljev, ki se prodajajo med praznikom, ste vi glavna kuharica. Koliko časa že delate to? Koliko ljudi je pravzaprav potrebnih, da pripravite toliko štrukljev?

Štruklje za društvo pripravljam že dvajset let, odkar je začelo društvo pripravljati praznik. Za tako veliko količino štrukljev je potrebnih

vsaj pet ljudi. Vsak ima svojo nalogo: eden meša, drugi reže, tretji jih zavije, četrty jih cvre. Odkar smo začeli, sva jih vedno pripravljali jaz in moja hčerka Valentina, vedno pa je prišel še kdo pomagat.

Kako ste zmogli vse to?
Tako veliki količini se je treba prilagoditi. Potrebni so pravi stroji, drugače se ne da. Prva leta smo štruklje cvrli doma v kozici na štedilniku, a potem je cela hiša smrdela po cvrtju še vsaj osem dni. Nato smo začeli cvreti na sedežu društva, ker so se tudi količine

povečale in je bilo veliko dela. Kjer poteka delo, mora biti tudi prava temperatura. Prostor mora biti primeren, v mrzlem se jih ne da delati.

Koliko štrukljev pripravite po

navadi?

Pred kakšnim letom smo jih scvrli tudi tisoč petsto in smo vse prodali. Sedaj je veliko manj zanimanja. Mladi jih ne poznajo, ne zanimajo se zanje in imajo raje kaj drugega. Lani smo prodali na primer veliko več piva, medtem ko so štruklji ostali. V preteklosti se to ni dogajalo, prej obratno. Večkrat se je godilo, da so na društvu štruklji zmanjkali in zato smo hodili spraševati po hišah, ali imajo še štruklje.

Kako je potekalo praznovanje, preden ga je začelo organizirati društvo?

Ko sem bila še mlada, to je pred kakšnimi petinpetdesetimi leti, je bila pri Juštini privada 'osmica'. Spominjam se, da je Juština štruklje tudi pekla, ne le cvrila. Nosila jih je k peku, da jih je spekel. Spominjam se, da jih je nekoč naredila sto. Takrat se mi je

veliko.

Štmaver je bil nekoč ves "črn", toliko ljudi je bilo kot mravelj. Za cerkvijo je bilo mnogo trobentic, ki so jih pobirale nune. Večkrat sta bila tudi burja in strašen mraz. Nekoč je tako pihalo, da je dvigovalo kope sena, pri neki hiši pa je vzdignilo celo streho. Ljudje so v Štmaver hodili peš, ne pa z motorji ali kolesi. Vsi so prišli sem, iz vseh krajev.

Kako gledate na praznovanje sv. Valentina sedaj?

Mlade to sedaj manj zanima. Zdi se mi, da je pust pokvaril naš praznik. O tem sva se pogovarjala tudi s pokojnim duhovnikom Vojkom. Zaradi pusta je treba premakniti datum praznovanja in to ni prav, saj mora biti vse v svojem času.

Nekoč je bilo lepše. Čeprav nismo imeli denarja, je bilo lepše kot sedaj. Ljudje so bili bolj skupaj, sedaj pa je vsak po svoje.

V preteklosti je mašo darovalo več duhovnikov. To sedaj ni več mogoče; takrat je bilo bolj praznično. Dvajset let sem gostila župnike, ki so prihajali sem. Prihajali so iz vseh krajev: Števerjana, Doberdoba ... V gosteh sem imela tudi goriškega župana. Takrat je bil Scarano, to je bilo pred desetimi ali petnajstimi leti. Gospe Jolandi sem se zahvalila za pogovor. Postregla mi je tudi s kavo in doma pripravljenimi štruklji, ki so bili seveda zelo slastni. Bralce vabim, da se v dneh med 18. in 21. februarjem oglasijo v Štmavru, kjer bodo gotovo lahko okusili štruklje in tudi sami preverili, ali so res tako dobri. Sama zagotavljam, da so res odlični!

Slavica Radinja

Svetniki SSK v občini Gorica

O občinskem proračunu

V ponedeljek, 1. februarja 2010, je potekalo redno mesečno srečanje izvoljenih upraviteljev Slovenske skupnosti v občini Gorica, ki je vzel v pretres predvsem zadnji potek zasedanj v goriškem občinskem svetu. Sejo je vodil koordinator Bernard Špacapan. Trije občinski svetniki SSK so najprej predstavili potek odobranja statuta EZTS-ja, ki je potekalo 21. januarja, in pri tem menili, da je bilo ravnanje predstavnikov svetniške skupine Oljke, kjer nastopajo svetniki DS in SSK, primerno in odgovorno. Kljub nekaterim pomislekom, tako formalne kot vsebinske narave, je projekt EZTS-ja pozitivno naravnano. Gotovo pa je, da bo potrebna velika pozornost pri nadaljnjem poteku ustanovitve, ki mora dobiti potrditev na državni in evropski ravni. Upravitelji SSK so pozitivno ocenili poseg občinskega svetnika Waltritscha, ki je spregovoril v slovenščini,

kljub temu da pravilnik tega ne dopušča. Prisotni so menili, da je to problematiko potrebno spet vzeti v resen pretres in jo postaviti na dnevni red goriškega občinskega sveta. Glede na to, da so v veljavi trije pomembni zakoni za zaščito Slovencev v Italiji (482/99, 38/01 in deželni 26/07) in so nadrejeni statutu in pravilniku goriškega občinskega sveta, sta ta dva občinska akta očitno v nasprotju z veljavno zakonodajo. Žal bi moralo do tega priti že v prejšnji mandatni dobi, ko je občinsko komisijo za statut vodila leva sredina. Izvoljeni upravitelji SSK so obrazložili, zakaj so negativno ocenili občinski proračun, ki ne predvideva nič novega in primanjkuje novih postavk s konkretnim financiranjem. Vsa predvidena javna dela pa imajo finančno postavko, ki je bila določena v prejšnjem mandatu župana Brancatija. Še posebno je zaskrbljujoče, da ni po-

stavk, ki bi bile namenjene izvajanju določil za uveljavljanje uporabe slovenskega jezika v goriški javni upravi. Pri tem je dejstvo, da je občinski proračun za leto 2010 doživel negativno oceno sedmih rajonskih svetov, od ostalih treh pa se rajonski svet Placuta-Sveta Gora ni izrekel, dokaj zgovoren dokaz, da sedanja občinska uprava nima izdelane strategije, kako upravljati občinski teritorij. Kritično je bilo tudi mnenje glede tega, da ni bilo razloženo, kako bodo uporabljena sredstva, ki so bila odvzeta rajonskim svetom. Mnenje izvoljenih upraviteljev SSK v goriški občini je, da se ta sredstva namenijo socialni. Dr. Špacapan je na srečanju predstavil spomenico glede goriškega zdravstva, ki jo bodo trije občinski svetniki predstavili občinskemu svetu v obravnavo. Spomenico pa naj bi poslali tudi občinskim svetnikom v tri slovenske občine, da bi jo predstavili tamkajšnjim občinskim svetom. Pri razpravi o zdravstvu je izstopalo dejstvo, da se v goriški pokrajini vedno bolj zmanjšujejo usluge v zdravstvu in ni primernih protiukrepov za njihovo o-

hranitev. Vedno bolj vidna pa je potreba, da se ponovno vzpostavi sodelovanje z bolnišnico v Šempetru. V tem kontekstu so prisotni ocenili tudi, koliko je uveljavljena dvojezičnost v goriškem zdravstvu. Ugotovljeno je bilo, da je uporaba slovenskega zadovoljiva v uradih v ul. Vittorio Veneto, popolnoma pa je odsotna v goriški bolnišnici. Tematika uporabe slovenščine v zdravstvu mora priti na dan v prisotni organu, kjer so prisotni vsi župani desnega brega Soče in goriškemu županu pripada predsedniško mesto. Na koncu zasedanja so izvoljeni upravitelji pozitivno ocenili poseg predsednika Bojana Brezgarja, ki je s pismom opozoril deželnega predsednika Tonda, da je namembnost Trgovskega doma v pristojnosti paritetnega odbora. Žal ta pomembni organ za izvajanje zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji ni bil v ničemer seznanjen z namerami, da bi EZTS imel tam sedež.

Prav tako je pohvalo poželo dejanje predsednika rajonskega sveta v Štandrežu, ki je svoj honorar namenil tamkajšnji šoli.

Šolsko središče v ul. Puccini

Predavanje o darovanju organov

V četrtek, 28. januarja, je v jutranjih urah na Poklicno-tehničnem izobraževalnem zavodu v Gorici, med zavodnim zborovanjem v sklopu zdravstvene vzgoje, potekalo zelo zanimivo predavanje o presajanju organov, ki ga je vodil profesor Karlo Mučič, predsednik sekcije ADO v občini Ronke-Trzič. Združenje darovalcev organov (ADO - Associazione Donatori di Organi) je v naši deželi nastalo leta 1976 v Vidmu in združuje v

glavnem sorodnike težko obolenih, ali take, ki imajo, povsem prostovoljno, namen, v primeru nagle smrti, darovati svoje nepoškodovane organe in s tem rešiti življenje sočloveku ali pomagati težko bolnemu, da spet zaživi. Zgodovina presajanja organov sega v leto 1954, ko je ekipi dr. J. Murraya, dr. J. Merrilla in dr. Harrisona v Bostonu (ZDA) prvič uspela presaditev ledvic živega darovalca. Leta 1963 beležimo prve presaditve jeter.

Leta 1967 je pretresla ves svet novica o presaditvi človeškega srca. To je uspelo znanemu kirurgu dr. Christianu Barnardu v Južnoafriški republiki. Profesor Karlo Mučič je poudaril, da kljub napredku medicine in medicinske tehnologije še vedno nimamo zdravih in pripomočkov, s katerimi bi lahko pomagali vsakemu bolniku. Že dolgo pa vemo, da lahko nekateri deli telesa umrlega človeka dobro nadomestijo okvarjeni organ ali tkivo hudo bolnega. Možganska smrt je dokončno oziroma nepovratno prenehanje delovanja možganov. Nepopravljivo okvaro možganov ugotavlja komisija zdravnikov specialistov s kliničnimi testi in medicinskimi instrumentalnimi pos-

Karlo Mučič (foto JMP)

topki. Po ugotovljeni možganski smrti, ki pomeni smrt osebe, mora zdravnik opustiti vsako vzdrževanje preostalih organov. Če pa je bil pokojnik darovalec, sme nadaljevati z vzdrževanjem organov zato, da ohrani njihovo delovanje za morebitni odvzem in presaditev.

Vsi se zavedamo, da sta darovanje in presajanje organov občudljivi in zapleteni temi, saj imajo pri tem poleg ožjih zdravstvenih elementov pomembno vlogo tudi različna etična izhodišča. Vsi, predvsem pa mladi, se moramo zavedati, da z darovanjem organov ali tkiv lahko rešimo življenje na smrt bolnemu človeku na srcu, pljučih ali bolniku z okvaro jeter, za katerega medicina nima več druge rešitve. Z darovanjem pomagamo bolnemu na ledvicah, ki je vezan na aparat, da

spet samostojno zaživi. Darovanje roženice lahko slepemu povrne vid. Če bi se ljudje bolj zavedali pomembnosti darovanja organov, bi zmanjšali problem pomanjkanja darovalcev.

Predavanje prof. Mučiča se je končalo z mislijo, da "je darovanje organov velika odgovornost za posameznika in pomeni presežanje tradicionalnega pojmovanja pomoči sočloveku. Dandanes, ko smo bolj kot kdaj prej odvisni drug od drugega, se ne moremo izogniti temu človekoljubnemu dejanju - darovanju organov, ki je visokoetična oblika odgovornosti posameznika za sočloveka. Odločitev posameznika za darovanje organov je odraz njegovih vrednot in odnosa do soljudi".

Sara Bresciani

KCLB ZSKP / Iskri smeh na ustih vseh

Zadnji, lepi srečanja z ljubiteljskim gledališčem

Dvanajsta izvedba niza veseloiger ljubiteljskih odrov Iskri smeh na ustih vseh, ki je s štirimi predstavami nudil pogled na do-

igri, je nastopilo osemindeset izvajalcev (!). Barviti vnosi doberdobskega narečja v knjižno besedilo so uprizoritev komično začinili, da se je v dvora-

kot prejšnja leta. Odraslo kategorijo je predstavljal le izredno plodovit dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, ki nikdar ne miruje, saj so njegove celovečerne predstave in enodejanke tudi iz prejšnjih sezon stalno na gostovanjih. Priznanja je bil letos deležen za postavitev komedije Branislava Nušiča Kaj bodo rekli ljudje...? in enodejanke Ne joči,

Duško, obe v režiji Jožeta Hrovata, pa tudi za odlomek iz Pasijona v režiji Emila Aberška. Zelo razveseljiva pa je bila na

Zadnji prizor iz predstave Gugalnik štandreških komedijantov (foto DP)

mače in širše ljubiteljsko gledališko prizorišče, se je izpela. Organizatorja, Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, sta si gotovo želela, da bi niz vzbudil malce več zanimanja pri gledalcih, saj je bilo na prvih dveh večerih število gledalcev bolj skromno. Pogrešali smo tudi tiste, ki se radi aktivno ukvarjajo z ljubiteljsko gledališko umetnostjo. Tudi z opazovanjem in spoznavanjem dela skupin izven domačega društva se porodijo marsikateri ideje, sugestije, ki so vedno dobrodošle v ustvarjalni vznesenosti.

V četrtek, 4. februarja, je bilo v veliki dvorani KCLB na tretjem srečanju z ljubiteljsko odrsko umetnostjo praznično in veselo vzdušje, ker je bila na sporedu podelitev priznanj Mladi oder tistim skupinam, ki so svojo ustvarjalnost pokazale v prejšnji sezoni, pa tudi zato, ker so bili oblikovalci večera otroci. Na odru so se namreč v tekoče uprizorjeni predstavi, z jezikovno jasnostjo izkazali člani otroške dramske skupine SKD Hrast iz Doberdoba, ki so pod mentorskim in režijskim vodstvom angažiranih učiteljev in kulturnic Mateje Černic in Marte Ferletič uprizorili igrice Vike Grobovšek Kaj se skriva za velikim trebuhom? V več kot polurni s plesom razgibani, tudi sceniski in kostumsko izdelani predstavi, ki se ob koncu izkaže kot domiselna igra v

ni, ki so jo tokrat dobro zasedli tudi zelo mladi gledalci, kar nekajkrat zaslišal glasen smeh. Predstavo so pridni in navdušeni igralci najprej prikazali v domači dvorani v decembru ob prihodu sv. Miklavža in jo nato ob isti priložnosti ponovili v KCLB.

Preden se je v četrtek odstrl zastor, je na odru potekala svečana podelitev priznanj Mladi oder. Natečaja, ki ga razpisujeta ZSKP iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta, da bi spodbudili predv-

Stefania Beretta (foto DP)

sem v mladih ljubezen do odskega ustvarjanja, se je letos udeležilo nekaj manj skupin

natečaju Mladi oder udeležba otroških skupin, saj so le-te uprihodnjega gledališkega delovanja, v ZSKP včlanjenih društev. Nagrajene so bile: Štandreška otroška skupina za igrice V pričakovanju sv. Miklavža pod mentorstvom Daniele Puja; Otroška dramska skupina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, ki je v režiji Kristine Corsi postavila na oder igrice Lučke Susič Miklavž prihaja; Otroški pevski

zbor Vrh Sv. Mihaela za igrice Evro za prijatelja, ki sta jo napisala in zrežirala Tatjana Deve-

tak in Luca Brumat; Otroška skupina SKD Hrast iz Doberdoba za prej omenjeno igrice Kaj se skriva za velikim trebuhom? V režiji Mateje Černic in Marte Ferletič. Priznanja sta podelili predsednici KCLB in ZSKP, Franca Žgavec in Franca Padovan, potem ko ju je na oder povabila povezovalka večera, prikupna licejka Liza Terčič. Priložnostne besede sta prireditelja tokrat zaupala maturantki družboslovnega liceja S. Gregorčič iz Gorice, Stefani Beretta, doma iz Števerjana, ki se je, kot je sama povedala, z gledališkim odrom srečala že v ranem otroštvu v domačem društvu in se kot študentka z navdušenjem vpisala v gledališko šolo StudioArt in po treh letih dela z znanimi režiserji in drugimi gledališčniki prejela tudi diplomu. Uspešno je l. 2008 vskočila v predstavo Dramske družine iz Števerjana Črna komedija v režiji Franca Žerjela. Med drugim je z zanosom povedala: "Navdušenje za ustvarjalne projekte, spoznavanje novih zgodb, nadgrajevanje osebne kulture in tisti čudežni trepet, ki te zagrabijo vsakič, preden stopiš na oder, in se te še malce drži, preden izgovoriš prve besede, saj razumete... To je bilo in je še danes

Plesni prizor iz otroške predstave Kaj se skriva za velikim trebuhom? (foto DP)

tisto, kar mi lepša življenje". Ljubiteljsko gledališče pa ji pomeni tudi razvedrilo, ljubezen do slovenske besede, druženje generacij, doživljanje novih izkušenj, pa tudi odgovoren pristop do dela in kulturno odraščanje.

Tudi ona si je za zrele besede zaslužila toplo ploskanje občinstva, ki je seveda prav tako prisrčno nagradilo nastopajoče otroke.

Po že ustaljeni tradiciji je niz Iskri smeh na ustih vseh sklenil dramski odsek PD Štandrež v nedeljo, 7. februarja, z novo predstavo, komedijo Gugalnik N. Novaka, ki so jo igralci v režiji Jožeta Hrovata premierno uprizorili na domačem odru v soboto, 30. januarja, in jo ponovili kot zadnjo predstavo abonmaja Štandrež 2009 v nedeljo, 31., ob prisotnosti igralca Bineta Matoha, člana SNG Nova Gorica, selektorja Območnega srečanja ljubiteljskih skupin, ki se potegujejo za jesenski nastop na Linhartovem srečanju. Gledalci, ki so tokrat prav dobro zasedli veliko dvorano KCLB – med njimi je bila igralka Minu Kjuder, prejemnica Borštnikovega prstana 2009 –, so se ob humorističnih, učinkovito odigranih trenutkih prijetno zabavali in namenili iskreno ploskanje komedijantom dramskega odseka PD Štandrež, ki že 45 let nepretrgoma zlahtnijo gledališko obzorje ne samo pri nas, ampak tudi v bližnjih in daljnih krajih Slovenije. Lepo bi bilo, če bi se po njih zgledovale tudi druge naše ljubiteljske skupine in bile v svojem delovanju bolj vztrajne in redne.

Iva Koršič

Obvestila

V petek, 12. februarja 2010, ob 18. uri, bo v osrednji dvorani Kulturnega doma v Gorici tradicionalna Mala Prešernova proslava oz. Dan slovenske kulture za otroke. Na odru goriškega Kulturnega doma se bodo predstavili Plesna skupina iz Tolmina in gojenci Dijaškega doma iz Gorice. Prireditve pripravijo v skupnem sodelovanju Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič, Kulturna zadruga Maja, Kulturni dom Gorica in Športno Medialne Društvo Dom iz Gorice. Vstop je prost.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo za srečanje ob Valentinovem prazniku v soboto, 13. februarja, peljal avtobus v vas Slap pri Vipavi ob 16.45 iz Doberdoba, nato s Poljan, Vrha, iz Sovodenj, Štandreža, Podgore pri športni palači, nato izpred vage pri pevmkem mostu in s trga Medlagie d'oro. Priporoča se točnost!

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo ob dnevu žena v nedeljo, 7. marca, odpeljal na izlet na grad Brdo pri Kranju prvi avtobus ob 6.45 s trga Medlagie d'oro v Gorici, nato s postanki pri vagi ob pevmkem mostu, v Podgori pri športni palači in Štandrežu pred cerkvijo. Drugi avtobus bo odpeljal ob 6.45 iz Doberdoba, nato s Poljan, Vrha, iz Sovodenj in Štandreža. Priporoča se točnost!

Kulturno društvo Sabotin iz Štavrca prireja tradicionalno praznovanje sv. Valentina, ki bo potekalo na sedežu društva, v okraju Znarišče 4. V četrtek, 18. februarja, bo kulturni večer z odprtjem razstave Okno v svet. Nastopila bosta domači moški pevski zbor in komorni pevski zbor Grgar. V petek, 19. februarja, bodo za zabavo v večernih urah poskrbele skupine Kanaje, Radiowave in The Maff. V soboto, 20. februarja, bo ob 18.00 revija otroških pevskih zborov in ples s skupino Happy day. V nedeljo, 21. februarja, bo ob 14.30 sv. maša v štmavski cerkvi, sledila bo zabava na sedežu društva z briškim kvintetom Osminka. Zabava se bo odvijala v ogrevanem šotoru, gostje bodo lahko poskusili slastne jedi z žara in domače štmavske štruklje. Prisrčno vabljeni!

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Prodajam in na Goriškem vam dostavim na dom gozdna drva. Kmetija Aleš Komjanc, Števerjan, tel. 0481 390238.

Srečanje s starši učencev, ki se bodo vpisali v nižjo srednjo šolo, bo potekalo v petek, 12.2.2010, ob 17. uri v prostorih ravnateljstva večstopenske šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici v ul. dei Grabizio 38 v Gorici. Učencem, ki obiskujejo osnovne šole goriške večstopenske šole, ni potrebno se vpisati v prvi letnik nižje srednje šole I. Trinka, saj je vpis avtomatičen. Za učence, ki prihajajo iz osnovne šole, ki pripada drugemu ravnateljstvu, je vpis na nižjo srednjo šolo obvezen. Vpisna pola bo na razpolago na ravnateljstvu, kamor je učenec namenjen, od 22. do 27. februarja 2010, oddati pa jo je treba na ravnateljstvu, od koder se prepisuje, ki jo bo posredovalo naprej izbrani šoli.

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk, za Novi glas: župnija Pevma Štmaver 255,50 evrov.

Sožalje

Ob izgubi drage mame in none Francke Mugerli vd. Vogrič izrekata SKPD F. B. Sedej, pevci Mepz in uredništvo Števerjanskega vestnika, ter števerjansko župnijsko občestvo hčerki Anici, vnučkinji Martini in vsem sorodnikom, občuteno sožalje.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 12.2.2010 do 18.2.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanjo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored: **Petek, 12. februarja** (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila.

Sobota, 13. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 15. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 16. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Mala bobnarica, pajmanjša čaplja - Izbor melodij.

Četrtek, 18. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

UPORNO SEM VIHARJEM KLJUBOVALA

SPOMINSKI VEČER OB 100-LETNICI ROJSTVA
PESNICE LJUBKE ŠORLI

MePZ Lojze Bratuž – ženska zasedba
MePZ F.B. Sedej Števerjan
Nagovori Janez Povše
Recitatorji

Gorica, četrtek, 25. februarja 2010, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž

Foto JMP

Na fotografiji so dijaki klasičnega liceja Primož Trubar, družboslovnega liceja Simon Gregorčič in industrijskega tehničnega zavoda Jurij Vega: Martina Maraž, Silva Marinčič, Anida Talič, Martina Cocetta, Carlotta Tomšič, Erika Tomšič, Matia Ferletič, Alice Mian, Ivana Paljk, Martino Bresciani, Alex Devetak ter Denis Subotič, zraven sta pokrajinski odbornik Marko Marinčič in prof. Renza Pelsson. To so goriški udeleženci letošnjega Vlaka spomina. Dijake na večdnevem študijskem obisku taborišč Auschwitz in Birkenau spremlja prof. Tomaž Susič, pa tudi nekdanja taboriščnica Mario Candotto in Vilma Braini. Več o šestdnevem potovanju v kraje trpljenja v prihodnji številki.

Peterlinova dvorana / Poročila na občnem zboru 28. januarja 2010

Bogata žetev Slovenske prosvete v letu 2009

SLOVENSKA PROSVETA

Spošen položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji se je v zadnjem letu poslabšal, ker je italijanska vlada že začela krčiti finančna sredstva za kulturne dejavnosti, namenjena naši skupnosti, in napovedi za leto 2010 so še bolj skrb vzbujajoče. Kljub temu smo v letu 2009 izpeljali vse programirane pobude, ki so v naši skupnosti tudi doživele lep sprejem in pozitiven odmev: naj omenimo na primer skupno Prešernovo proslavo, literarni natečaj Mladike, nagrado Vstajenje, delovanje Knjižnice Dušana Černeteta, Študijske dneve Draga, založništvo, poletni centri, gledališki tečaj za najmlajše, kulturne izmenjave s Koroško in drugimi manjšinskimi skupnostmi.

Slovenska prosveta (SP) je krovna organizacija kulturnih društev in ustanov, ki delujejo na ozemlju tržaške pokrajine. V zvezo so povezana tako društva, ki delujejo na ljubiteljskem področju, kakor tudi ustanove, ki ljubiteljstvo že presegajo: tako so, na primer, članice zveze tudi založba Mladika, Knjižnica Dušana Černeteta ipd. Slovenska prosveta je tudi največji uporabnik sedeža slovenskih ustanov na Donizettijevi ulici, kjer imajo sedež Svet slovenskih organizacij in številne druge organizacije.

S svojimi članicami in sorodnimi organizacijami skrbi za redno delovanje in povezovanje slovenskega kulturnega življenja na Tržaškem.

V ta namen prireja razne strokovne tečaje in natečaje:

- gledališki tečaj za najmlajše meseca junija (SP - Radijski oder);

- natečaj Mladi oder (SP) za ljubiteljske igralske družine;

- literarni natečaj Mladike za prozo in poezijo;

- vsakoletno literarno nagrado Vstajenje za zamejske in zdomske literarne ustvarjalce;

- literarni in likovni natečaj za mlade (MOSP in SKK).

Primarna naloga Slovenske prosvete in njenih številnih včlanjenih društev je skrb za slovenski jezik, za kulturno in narodno osveščanje. Med najbolj vidne lahko uvrstimo naslednje pobude:

PREŠERNOVA PROSLAVA

Slovenska prosveta je v ponedeljek, 9. februarja, skupaj z Društvom slovenskih izobražencev pripravila vsakoletno Prešernovo proslavo s kulturnim programom in podelitvijo nagrad 37. literarnega natečaja revije Mladika ter priznanj Mladi oder 2008. Slavnostni govornik je bil odvetnik Mitja Ozbič. Na večeru je pela Moška skupina Sv. Jernej z Opčin pod vodstvom Mirka Ferlana. Z umetniškimi branjem so sodelovali recitatorji Radijskega odra.

Slovenska prosveta je leta 2009 na večeru DSI-ja podelila literarno nagrado Vstajenje. Komisija jo je podelila Marku Kremžarju za knjigo Časi tesnobne in upanja in za življenjsko delo.

V Peterlinovi dvorani na Donizettijevi ulici je bilo v letu 2009 kar nekaj razstav slik in drugih predmetov. Slovenska prosveta je v pretekli sezoni sodelovala pri organiziranju treh razstav v prostorih Peterlinove dvorane (Umetniki za karitas, slikarke Cecilije Grbec, dokumentarne razstave

Ivan Rudolf in padalci).

Med rednimi izmenjavami s slovensko manjšino na Koroškem so v tednu od 12. do 20. oktobra potovali Primorski kulturni dnevi na Koroškem. Kulturne dneve že štiriindvajset let redno prirejajo Krščanska kulturna zveza, Zveza

ga odra iz Trsta s predstavo Medvedek Pu, z literarnim branjem sta sodelovala pesnika Jurij Paljk in Andrej Kralj. Kot je že tradicija, so se na ljudski šoli v Bilčovsu srečali gojenci glasbene šole s Koroškega, Emil Komel iz Gorice in Glasbene matice iz Trsta. Izvedli

Katja Pasarit, Aldo Stefančič in Marij Maver

Foto www.slovedia.it

slovenske katoliške prosvete in Slovenska prosveta. Koledar prireditve je vsako leto bogat in pisan. Predstavili so se založba Mladika z delom Eveline Umek Po sledih fate morgane, Goriška Mohorjeva z delom Verene Koršič Zorn o primorskih poslikavah Toneta Kralja in SKS Planika z znanstveno publikacijo o slovenski govorici v Ovčji vesi v Kanalski dolini, nastopili so igralci Slovenske-

slovenske katoliške prosvete in Slovenska prosveta. Koledar prireditve je vsako leto bogat in pisan. Predstavili so se založba Mladika z delom Eveline Umek Po sledih fate morgane, Goriška Mohorjeva z delom Verene Koršič Zorn o primorskih poslikavah Toneta Kralja in SKS Planika z znanstveno publikacijo o slovenski govorici v Ovčji vesi v Kanalski dolini, nastopili so igralci Slovenske-

strank SSK in EL v občinskih upravah, katere so se udeležili slovenski župani iz Koroške, Gorice in Trsta.

REVILJA MLADIKA in založba, ki sta se pred leti osamosvojili, opravljata svoje delo v sodelovanju in ob pomoči Slovenske prosvete, ki ju kot svoji članici podpira, tako kot tudi s Knjižnico Dušana Černeteta, katera že več let deluje samostojno in uspešno.

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV

Delovanje Društva je bilo v preteklem letu nadvse pestro in raznoliko. V Peterlinovi dvorani na ulici Donizetti se je zvrstilo veliko

društvu predavajo ugledni gosti o najrazličnejših tematikah. Vsak ponedeljek se zvrstijo kvalitetna predavanja na literarno, zgodovinsko, umetniško in znanstveno tematiko ter iz aktualnosti. Ne gre pozabiti nekaterih razstav, ki jih je Knjižnica Dušana Černeteta pripravila v sodelovanju z DSI, in vrsto predavanj in srečanj na temo miru.

Društvo slovenskih izobražencev že štiriinštirideset let prireja poznoletne študijske dneve Draga. To srečanje predstavlja nekakšen organizacijski in idealni višek sezone Društva slovenskih izobražencev.

Tridnevno študijsko srečanje se je začelo s predavanjem mladega goriškega intelektualca dr. Davida Bandlja z naslovom Mi se imamo radi in s podnaslovom Pregled in vizija medkulturnih, medosebnih in medliterarnih odnosov med Slovenci v Italiji in Sloveniji. Naslednjega dne je v Dragi predaval minister Republike Slovenije dr. Boštjan Žekš z Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu na temo Slovenci v zamejstvu in po svetu po padcu meja, v obdobju globalizacije. V nedeljo zjutraj je po maši, ki jo je daroval msgr. Evgen Ravignani, imel predavanje dr. Edvard Kovač na temo Postkrščanska era ali vek novega krščanstva? Drago je zaključil dr. Matej Makarovič s predavanjem na sociološko tematično Slovenija, Evropa in globalizacija.

Spremna prireditev Drage je bilo odprtje razstave fotografij Petra Cvelbarja Brezmejni študijski dnevi - tri desetletja izrazov v soboto, 5. septembra, v Bambičevi galeriji na Opčinah pa je bila predstavitev fotomonografije Alojz Rebula. Biografija v slikah/Biografija per immagini, ki jo je uredila Alice Zen. Kot v preteklih letih je bila DRAGA 2009 povezana z DRAGO MLADIH, ki jo prireja Slovenski kulturni klub ter MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti).

FINŽGARJEV DOM

V pretekli sezoni je društvo prirejalo večinoma po eno predstavo ali predavanje na mesec. V novi, letošnji sezoni se je delovanje močno okrepilo v pričakovanju izredne podpore Dežele Furlanije Julijske krajine, ki pa žal ni bila odobrena. Kratek povzetek letošnjega delovanja:

- praznik slovenske pesmi in besede, ki je bil posvečen A. M. Slomšku;

- skupina Tamara Petaros je nastopila z recitacijo na kulturnem prazniku društva Prijatejev;

- predstavitev zbornika openske župnije Naša beseda, ki izhaja

ob podpori Finžgarjevega doma;

- gostovanje gledališke skupine MOSP s premiero detektivke Krava uganka za osem žensk;

- predstavitev romana Burjin čas avtorice Vilme Purič;

- ponovitev satirične komedije Bos (s) i v šoli v izvedbi skupine MOSP in nastop ansambla Openski trio;

- mladinska predstava Mary Poppins v izvedbi mladih Radijskega odra;

- literarni večer z naslovom Od Fate morgane do Amerike, ozioroma predstavitev osebnosti pisateljice Marije Nadlišek;

- Miklavžev večer z že omenjeno

igro Menjava na vrhu;

- začetniški in nadaljevalni tečaj slovenščine za Italijane.

Kot je že bilo rečeno, se je jeseni delovanje društva okrepilo z novimi skupinami:

- otroški ansambel Uopenska mularija, ki ga vodi Aljoša Saksida;

- osnovnošolska gledališka skupina, pod vodstvom Maruške Guštin in Anke Peterlin;

- srednješolska skupina;

- razširjena in starostno mešana skupina.

Mentor vseh gledaliških skupin je Lučka Susič.

Pozitivna lastnost letošnje sezone je to, da so mlade animatorke prevzele skupine. Posebno pri delovanju ansambla se pozna velika zavzetost in pomoč staršev.

Notranjska in oktet Bori. Kulturni večeri:

- veselo praznično popoldne smo namenili srečanju in družabnosti starejših občanov s tombolo, šaljivimi prizori in petjem;

- z društvom Rojanski Krpan smo priredili večer Rojanski Krpan v deželi zlatoroga;

- srečanje z domačini pri kapelici pri Lajnarjih;

- predavanje dr. Franca Božjaka, izvedenca v kompletarni medicini na temo Bolezni ni poraz, temveč klic k spremembi.

Druge dejavnosti:

- tečaj božičnih okraskov pod vodstvom Jadranke Sedmak;

- izdajanje glasila Med nami s članki etnografske, verske in zgodovinske vsebine, z intervjuji in kroniko iz Rojana.

- gostovanje Otroškega pevskega zbora A. M. Slomšek iz Bazovice, ki je izvedel musical Moje pesmi, moje sanje;

- skupaj s KŠD Rojanski Krpan smo imeli v gosteh dvojico Fabrizioo Polojaz-Aljoša Saksida, ki sta podala satirični kabaret Monolog za dva.

Pevsko-glasbena dejavnost:

- Rojanski cerkveni zbor, ki deluje v društvu, je nastopil na Zborovski reviji openske dekanije v Boljuncu;

- božični koncert Mladinskega zbora Dotik iz Kranja;

- gostovanje Obrtniškega mešanega pevskega zbora

DRUŠTVO ROJANSKI MARIJIN DOM

Društvo Rojanski Marijin dom si je zadal nalogo, da vsaj enkrat mesečno priredi eno pobudo, ki je lahko kulturno-prosvetni večer ali koncert... Lahko rečemo, da so vse lanske pobude imele lep odziv glede na število slovenskih prebivalcev v Rojanu.

Zvrstili so se:

- Prešernova proslava v sodelovanju s KŠD Rojanski Krpan in Glasbeno matico;

- natečaj S fotokamero v živalskem svetu, ki ga je društvo razpisalo za slovenske osnovnošolske otroke;

- gostovanje Otroškega pevskega zbora A. M. Slomšek iz Bazovice, ki je izvedel musical Moje pesmi, moje sanje;

- skupaj s KŠD Rojanski Krpan smo imeli v gosteh dvojico Fabrizioo Polojaz-Aljoša Saksida, ki sta podala satirični kabaret Monolog za dva.

Pevsko-glasbena dejavnost:

- Rojanski cerkveni zbor, ki deluje v društvu, je nastopil na Zborovski reviji openske dekanije v Boljuncu;

- božični koncert Mladinskega zbora Dotik iz Kranja;

- gostovanje Obrtniškega mešanega pevskega zbora

MOSP

V društvu Mladi v odkrivanju skupnih poti so v preteklem letu delovali naslednji krožki:

- likovni pod mentorstvom Mateja Susiča

- plesni pod vodstvom Raffaella Petronio

- gledališki pod mentorstvom Lučke Peterlin

- časnikarski

- mednarodni

Poleg tega je bilo društvo soorganizator Drage mladih in glavni organizator Festivala Drage mladih.

Ta jesen pa je bila po svoje prelomno obdobje v delovanju društva Mladi v odkrivanju skupnih poti. Poti nekaterih najzvestejših oz. vodilnih članov so se namreč razšle. To velja predvsem za dolgoletno mentorico skupine, Bredo Susič, ki jo je zapustila, da bi prepustila delovanje mlajšim, katerim je pravzaprav društvo namenjeno. Poleg tega so iz raznih razlogov razpadle nekatere skupine, kot je npr. likovna, kjer so mlade umetnice zaključile delovanje s skupinsko razstavo v NŠK, potem pa so se razšle zaradi vpisa na razne oddelke univerze. Plesna skupina se je v zadnjih časih reorganizirala in se zdaj deli v dve manjši skupini. Ča-

slarska skrbi predvsem za članke v reviji Rast. Gledališka pa je postavila na oder kriminalno Krava past za osem žensk in satirično komedijo Bos (s) i v šoli, vendar pa jo pri ponovitvah teh del ovira razkropljenost igralke zaradi študija na univerzi. V tem letu bo treba marsikaj reorganizirati. To pa je sicer precej tipičen pojav za skupine, ki so starostno omejene (v našem primeru na starost od 18. do 35. leta). Pozitivno je, da mlade članice gledališke skupine sedaj vodijo skupine SKK (Patrizia Jurinčič najmlajša, Helena Pertot starejša), drugi dve (Maruška Guštin in Julija Berdon) pa pomagata v Finžgarjevem domu na Opčinah.

RADIJSKI ODER

Radijski oder ima dve področji delovanja: komercialno in nekomercialno. V prvo področje spadata prvenstveno snemanje radijskih iger in sinhronizacija risank za slovenski sedež RAI. V drugo pa vsa ostala kulturna dejavnost. Tudi v letu 2009 se je z velikim uspehom nadaljevala pobuda, namenjena predšolskim in osnovnošolskim otrokom in njihovim družinam, tj. Gledališki vrtljak. Gre za abonmajsko sezono, ki vključuje sedem predstav. Vsaka od njih je uprizorjena dvakrat (za red Sonček in red Zvezda). Letos so kar tri izmed teh predstav nastale v produkciji Radijskega odra. Dve (Mary Poppins in Snežno kraljico) so izvajali mlajši igralci Radijskega odra, eno (Mala morsk deklica)

pa so odigrali gojenci poletne gledališke šole. Predstave bogatijo še spremne pobude. Ena teh je animacija pred vsako predstavo, ko otroci pod vodstvom animatorke ŠC Melanie Klein rišejo in izdelujejo predmete iz lepence. S pobudo je povezan tudi likovni natečaj z naslovom Moj najljubši gledališki junak. Ob koncu sezone je ob razglasitvi zmagovalcev natečaja in odprtju razstave vseh risbic Radijski oder priredil še eno izvenabonmajsko predstavo (Lili v cirkusu) v izvedbi družinskega gledališča Kolenc.

V mesecu juniju je RO sodeloval pri organizaciji Male gledališke šole Matejke Peterlin, to je že uveljavljenega in zelo uspešnega gledališkega tečaja za otroke od 6. do 12. leta starosti. Letos

se jih je prijavilo kar 52. Pod mentorstvom režiserke Alide Bevk, igralcev Radijskega odra in številnih pomočnikov, so naštudirali Andersenovo otroško igro v priredbi Lučke Susič Mala morsk deklica v dvojni izmeni. Igro so uprizorili ob koncu tečaja na Opčinah. Septembra pa so po obnovitvenih vajah igrico ponovili kot prvo v sezoni Gledališkega vrtljaka.

Odrska igralska skupina Radijskega odra je z raznimi predstavami gostovala v zamejstvu in Sloveniji (na Opčinah in v Desklah z igro Mary Poppins, na Koroškem, v Stični in Števerjanu z igro Medvedek Pu). Decembra je gostovala z igro Snežna kraljica na prazniku otrok Združene Evrope v Parizu.

Člani društva so aktivno sodelovali na raznih kulturnih večerih in prireditvah ter nudili strokovno pomoč pri pripravi proslav in predstav raznim krožkom, društvom in šolam.

ZBOR JACOBUS
GALLUSMLADINSKI DOM
BOLJUNEC

ŠC MELANIE KLEIN

V letu 2009 je zbor izpeljal globoko prenovu, katero ja najprej zaznamovala zamenjava dirigenta in nato prihod številnih novih pevcev. Povabili smo prof. Ivana Sancina, ki vsako sredo sprejema posameznike, s katerimi dopolnjuje običajne dihalne vaje in jim razkriva pevsko tehniko. Prav tako je trud dirigenta Marka Sancina in pevcev prinesel zadovoljive rezultate. Zbor se je predstavil na treh velikih odrih: nastopal je na osrednji Prešernovi proslavi v Čedadu, Trstu in Gorici. Glasbena matica, ki je bila organizator proslave, s katero je obeležila tudi 100 obletnico njenega delovanja, nas je povabila k sodelovanju. Zbor je imel več nastopov:

- Primorska poje v Števerjanu
- na celovečernem koncertu v sklopu tržaškega festivala Magnificat (ob tej priložnosti je Deželni sedež RAI posnel celovečerni koncert, ki ga je večkrat predvajal na valovih Radia Trst A)

Z Mladinskim pevskim zborom Trst je tudi organiziral koncert na kraškem borjaču agriturizma Bibc v Križu. Sezono je zaključil z nastopom na predvečerju 40. tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Predstavil se je s štirimi avtorskimi skladbami in vzbudil veliko entuziazma s strani publike.

V poletnih mesecih se je le občasno združeval, zato pa je začel z rednimi vajami v začetku

septembra. V božičnem času smo v dveh tednih izpeljali pet koncertov:

- v sodelovanju z Društvom Marij Kogoj v sklopu revije Nativitas smo organizirali koncert, na katerem je sodeloval Ensemble La Rose iz Vicenze;
- društvo Krasno polje nas je gostilo na božičnem koncertu v cerkvi na Pesku;
- v sodelovanju s APZ Univerze na Primorskem smo izpeljali koncert v Luteranski cerkvi;
- v cerkvi sv. Lovrenca v Šklednju je potekala 18. Gallusova tradicionalna božična revija;
- leto 2009 pa smo sklenili z nastopom na božičnici Glasbene matice v cerkvi na Katinari.

MD Boljunc poskuša pripraviti po eno srečanje na mesec. Tako je imel lepo število srečanj z versko, kulturno in razvedrilno vsebino:

- vsakoletni božični koncert v župnijski cerkvi;
- na dan slovenske kulture je bilo predavanje "Trubar v Trstu";
- v sodelovanju z društvom "France Prešeren" smo gostili ekstremnega smučarja Dava Karničarja;
- na predvečer vaškega zavetnika smo organizirali Svetoivansko noč s kresovanjem in kulturnim programom;
- vrsto predavanj o Sveti deželi, Golem otoku, zvonikih v Bregu

in kamnosekih, življenju bratov Rusjan in njihovem prvem poletu. V novembru smo uvedli delavnice za otroke. Tam so se predšolski otroci pripravljali na Miklavževanje, ki je bilo 5. decembra v Mladinskem domu. Ker se je pobuda izkazala za uspešno, smo jo podaljšali do božiča. Prav tako nameravamo z delavnicami nadaljevati v letu 2010. Leto smo zaključili z izletom v Ljubljano, kjer smo si ogledali jaslince. Precej dela in stroškov smo imeli s popravilom stavbe, kjer ima Mladinski dom sedež. Veliko pa smo utegnili prihraniti prav s prostovoljnimi delom.

Foto www.slomedia.it

KNJIŽNICA DUŠANA
ČERNETA

Pri knjižnici Dušana Čerнета smo v letu 2009 se naprej opravljali svoje temeljno poslanstvo med Slovenci v Italiji in v svetu, ob tem pa izpeljali še nekaj posebnih podvigov. Naša knjižnica namreč sploh ni konkurenčna drugim večjim sorodnim ustanovam, temveč specializirana knjižnica, ki ima kljub svoji majhnosti svoje pomembno mesto v vseslovenskem kulturnem prostoru, ker se ukvarja z zamejstvom in zdomstvom ter objavlja in popularizira svoje izsledke. Knjižničar, strokovna sodelavka in člani odbora so nadaljevali z zbiranjem, nakupovanjem, izmenjavanjem, katalogizacijo in popisovanjem knjig, periodike in drugih publikacij, ki so izšle med Slovenci v zamejstvu, zlasti v Italiji, in po svetu, ali pa zadevajo splošno slovensko, manjšinsko ali izseljensko problematiko. V sodelovanju z Društvom sloven-

skih izobražencev je KDČ priredila vrsto kulturnih večerov s predstavitvami knjig in predavanj. Postavila je tudi nekaj priložnostnih razstav in nadaljevala z objavljanjem posebne knjižničarske rubrike v reviji Mladika. Glede razstav je treba povedati, da je knjižnica na razpolago društvom, ki bi želela kako manjšo priložnostno razstavo z našega delovnega območja, na primer ob obletnici kakega našega literarnega ustvarjalca. Ravno tako lahko o kakem zamejskem ali zdomskem avtorju pripravi kako razstavo ali ogled knjig, zlasti za potrebe višjih srednjih šol. Sama knjižnica pa je redno odprta za obiskovalce od ponedeljka do četrta, po dogovoru tudi drugače. S posebnim prispevkom Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu je KDČ izpeljala poseben projekt, razširitev knjige Slovensko gledališče v Argentini, ki je nastala v KDČ, med rojaki, ki so

organizirano prisotni v vseh večjih središčih Argentine. Knjižničar Marjan Pertot je nadaljeval s pripravo nove publikacije, in sicer o gledališkem delu primorskih izseljencev v Argentini v predvojnem in povojnem času, ki bo izšla v sodelovanju s Slovenskim gledališkim muzejem v Ljubljani in z založbo Mladika v Trstu. Nadaljeval je tudi z zbiranjem gradiva za objavo bibliografskega pregleda slovenskega periodičnega tiska in drugih izdaj v Zahodni Evropi. Pomembna novost zadeva ustanovitev oddelka KDČ za zgodovino likovne umetnosti med Slovenci v Italiji, za katerega je dal pobudo in ga vodi slikar Edi Žerjal. Z velikim navdušenjem je začel z zbiranjem podatkov, katalogov, vabil, kritik, izrezkov, posnetkov in druge dokumentacije o ustvarjalnosti naših likovnih umetnikov. Po začetni ureditvi gradiva bodo sledile še razstave in publikacije.

Tik pred iztekom leta je KDČ v skladu s posebnim razpisom Dežele Furlanije - Julijske krajine pripravila načrt za zahteven projekt predstavitev ustvarjalnosti tržaškega pisatelja Alojza Re-

bule italijanski javnosti. Deželna uprava ga je sprejela in obljubila financiranje, za katerega upamo, da bo zadostno. V načrtu imamo predstavitev Alojza Rebulove s tremi knjigami v italijanskem jeziku, ki naj predstavijo tri področja njegovega ustvarjanja: pisateljsko, esejistično in teološko. Za sam natis in promocijo knjig želi KDČ najti partnerja v kaki veliki italijanski založbi, KDČ pa je zadolžena za izbor gradiva, prevod v italijansko, avtorske pravice, uredniško delo, dokumentarne in umetniške priloge ter spremne študije. Te bodo ob oznaki značilnosti predstavljenega dela spregovorile ne samo o avtorju, temveč tudi o problematiki in značilnostih naše skupnosti ter o širšem sporočilu Rebulovega ustvarjanja. Za pisateljski del smo v izredno bogati Rebulovi bibliografiji izbrali kratki roman Nokturno za Primorsko (2004), za prikaz esejističnega dela smo se odločili za izbor njegovih esejev in referatov, ki jih jih je že izvirno napisal v italijanščini, teološko misel pa bomo predstavili s starejšo, a znamenito zbirko teoloških in filozofskih meditacij Smer - Nova zemlja (1972).

SKD IGO GRUDEN

Slovensko kulturno društvo Igo Gruden redno goji naslednje dejavnosti:

- trije pevski zbori: mešani pevski zbor, dekliški zbor Kraški slavček in otroška pevka skupina
- gledališka skupina mladih
- šahovski krožek
- likovne razstave
- rekreativna telovadba
- tečaj slovensčine
- tečaj angleščine
- mladinski krožek
- filmski večeri
- prireditve

Za obveščanje članov tiskamo vsako leto bilten-zgibanko z naslovom Su c'li naši mosti. Mešani zbor Igo Gruden vodi Mira Fabjan, sodeluje priložnostno z drugimi zbori v večjih projektih. Dekliški zbor Kraški slavček je najbolj reprezentančna pevka skupina našega društva in trenutno je najboljši pevski sestav na Tržaškem, saj je prejel na tekmovanju pevskih zborov Primorske zlato priznanje. Imel je celo vrsto nastopov, revij in tekmovanj. Ob praznovanju desetletnice obstoja

je izdal brošuro Ob desetletnici delovanja. Otroški-mladinski zbor je namenjen otrokom od 3. razreda osnovne šole do 2. nižje srednje. Mladinska dramska skupina je začela z vajami septembra. Vodi jo Gregor Geč in pripravlja igro Plešasta pevka. Likovne razstave smo prirejali v veliki društveni dvorani, v Radovičevi sobi in v kavarni Gruden. Razstavljali so: Claudia Raza, Demetrijev Cej, Vladimir Klanjšček, Metka Erzar, Katerina Kalc, Megi Uršič Calzi. Za praznik sv. Roka je bila v dvorani etnografska razstava o vinarstvu in kletarstvu, v Radovičevi sobi pa smo razstavljali šahovnice z vsega sveta. Prav tako

smo priredili že tradicionalno prodajno razstavo Božični sejem. Tečaj rekreativne telovadbe so dveh vrst: ena je na podlagi tehnik joge, druga po sistemu Pilates. Vsi tečaji potekajo dvakrat tedensko. Šahovski krožek je namenjen mladim. Enkrat tedensko so se srečevali pod mentorstvom prof. Borisa Fabjana. Filmski večeri so se vrstili enkrat mesečno v sodelovanju z društvom Kinoateljje Gorica. Poleg navedene redne dejavnosti je društvo priredilo celo vrsto priložnostnih prireditev, koncertov, predstavitev knjig, gostovanja zborov, literarnih večerov, gledaliških gostovanj, izletov...

V letu 2009 smo izvedli bogat program, namenjen tako otrokom kot odraslim osebam.

Veliko pozornosti smo polagali ohranjanju in bogatjenju slovenskega jezika. Priredili smo jezikovne delavnice za otroke in odrasle. Izvedli smo delavnice Besedni ringaraja in Slovenske urice, ki sta bili namenjeni otrokom od 3. do 7. leta starosti. Odvijali sta se na sedežu društva.

Zaradi velikega povpraševanja smo organizirali tudi tečaj slovensčine za odrasle. Priredili smo jih kar štiri, vsi so bili dobro obiskani.

V mesecu januarju smo začeli z jezikovnimi delavnicami „Slovenski ABC“. Projekt je bil namenjen otrokom iz vrtcev prav na pobudo ravnatelj, da bi pomagali otrokom, ki izhajajo iz mešanih zakonov.

Jezikovne delavnice smo priredili tudi v občinskih vrtcih z italijanskim učnim jezikom v okviru projekta „Večina spoznava manjšino“. Namen projekta je bilo približevanje slovenske kulture in slovenskega jezika italijanskim otrokom.

Priredili smo dva tečaja za dojenčke v bazenu, in sicer Prvi koraki in Skupaj.

Zaradi velikega povpraševanja smo se odločili za osemtedenski poletni center Pikapolonica v poletnem času.

Veliko staršev ima danes težave, dvome in vprašanja glede vzgoje otrok. V tam namen smo ponudili staršem predavanja z naslovom Biti starši danes, dvomi in vprašanja o dobri vzgoji.

V sodelovanju z dobrodelnimi društvi smo organizirali pobudo Skupaj v Trstu, ki se je odvijala v bivši ribarnici. Cilj pobude je bil vzbuditi socialno in kulturno življenje v Trstu. K organizaciji smo povabili tudi Tržaško knjigarno, založbi Mladika in ZTT, dijakine pedagoga liceja Slomšek, Primorski dnevnik in kiparja Roberta Soaveja. Vzgojiteljica Centra pa so uprizorili slovensko ljudsko pravljico o Povodnem možu bodisi v italijanščini kot slovensčini.

Na Barcolani smo pripravili drammatizacijo pravljice Peter Pan, ki se je odvijala na zgodovinski ladji, na nabrežju.

Pobudo Rasti s pravljicami smo izpeljali na gradu sv. Justa. Kot cilj je imela spodbujati branje pravljic znotraj družine.

Spoznajmo telo in naše gibe je projekt, katerega je sprejelo kar trinajst vrtcev in je trajal približno 500 ur. Seveda je bil namenjen otrokom za preprečevanje morebitnih težav, ki se lahko pojavijo pri percepciji prostora, časa, ravnotežja, ritma...

ŠC je skozi vse leto nudil svojim članom klinično pedagoško svetovalnico za strokovni nasvet.

SKD BARKOVLJE

Lahko trdimo, da smo bili v letu 2009 delavni. Nudili smo članom in prijateljem več kakovostnih večerov in pobud:

- dan slovenske kulture pod naslovom „Dragi Prešeren“ v sodelovanju z učenci osnovne šole Finžgar;
- intervju s prof. Borisom Pahorjem;
- intervju z domačinko Noro Jankovič;
- počastitev spomina na msgr. Škabarja, po katerem se imenuje vrtiček ob portiču v Barkovljah
- pomladanski sejem;
- praznik pokušnje domačega kruha in vina, kateremu smo dodali še pokušnjo ekstraproduktov oljčnega olja;
- likovna delavnica za otroke, ki jo je vodila Magda Starec Tavčar;
- počastitev padlih na domačem pokopališču;
- gostovanje amaterske skupine s Kolonkovca z igro Srčni mrk;
- razni koncerti gojencev Gla-

sbene matice in zaključne šolske prireditve učencev osnovne šole in malčkov iz vrtca;

- gostovanje pravljicne igrice Mavrična ribica;
- gostovanje Studia art s predstavo Mirandolina;
- razstava Smeri: grafike, ilustracije in tekstilije je razstavljala Magda Tavčar;
- razstava Note spomina, ki je nastala ob ureditvi novega arhiva;
- pohod po domačih klancih, ki ga vsako leto vodi Marinka Pertot. Pohod nosi ime po domačini Zoranu Starcu;
- polaganje venca in počastitev padlih, predvajanje filma Trst je naš;
- V. mednarodna mladinska delavnica v sodelovanju z Društvom prijateljev mladine v Koprju;
- božični sejem;
- ob sodelovanju Združenja staršev iz Barkovelj smo povabili gledališče Kolenc s pravljico Rojstni dan miške Minke.

DRUŠTVO MARIJ
KOGOJ

Društvo Marij Kogoj ima svoj sedež pri sv. Ivanu v Marijinem domu. V njem delujeta dve samostojni sekciji, in sicer svetoivanski cerkveni pevski zbor in sklad Marta Požar, ki skrbi za vrednotenje narodnih noš in ljudskega izročila. Pobude:

- v župnijski cerkvi blagoslov plošč, ki spominjata na kroni, ki sta bili na Marijini podobi z detetom. Ti sta bili odstranjeni ob restavracijskih posegih.
- koncert Mešanega pevškega zbora ŠTANDREŽ s solisti. Koncert je nastal v počastitev skladateljca Stanka Jeričija. Dirigent je

bil David Bandelj.

- vsakoletni koncert ob praznovanju farnega zavetnika sv. Ivana. Na celovečernem koncertu sta se predstavila priznani MePZ Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja in MPZ Sv. Jernej pod vodstvom Mirka Ferlana;
- vsakoletni božični koncert. Na celovečernem koncertu "S PEMSJIJO V BOŽIČNI ČAS" sta se predstavila MePZ Jacobus Gallus pod vodstvom Marka Sancina in pa Ensemble La Rose iz Vicenze pod vodstvom Jose Borga.
- Musikal "Moje pesmi, moje sanje" v izvedbi OPZ A. M. Slomšek v priredbi in režiji Zdenke Kavčič Krizmančič.

Kratki

Maša v spomin na Ubalda Vrabca v rodiški cerkvi

Zadnji dnevi božičnega časa vsako leto privabljajo v rodiško cerkev Sv. Trojice pevce in pevke združenega zbora ZCPZ iz Trsta, da počastijo spomin na skladatelja, zborovodjo, javnega

kulturnega delavca in pedagoga Ubalda Vrabca. Letos so tako v nedeljo, 31.1.2010, počastili že 18. obletnico njegove smrti. Sv. mašo je daroval rodiški župnik Iztok Mozetič, nagovor, uglašen na nedeljski evangelij, je podal diakon Boštjan Fegic. Pretreseni od smrti zborovodje, skladatelja in ustanovitelja ZCPZ Zorka Hareja, ki je umrl v soboto, 30. januarja, so pod vodstvom zborovodje Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simičiča tenkočutno zapeli pevci in pevke združenega zbora. Po maši so pevci, med katerimi je bilo tudi precej tistih, ki so prepevali pod vodstvom U. Vrabca, obiskali še pokojnikov grob. / JB

Ekološke bombe v globinah kraških jam

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovca je pred kratkim s svetniškim vprašanjem na takojšnji odgovor avlo Deželnega sveta seznanil s problemom onesnaženosti kraškega podzemlja z nafto in drugimi kemikalijami. Deželni svetnik je posebej podčrtal primer jame pri Bazovici, ki je bila nekoč globoka 75 m, v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja pa so jo uporabili kot odlagališče za onesnaženo zemljo, ki so jo odvažali iz okolice naftnih rezervoarjev, poškodovanih v atentatu proti družbi Siot. Deželna uprava je komaj leta 1999 začela čiščenje omenjene jame, dela pa so se zaustavila pred koncem, tako da je še danes na dnu jame pravo jezero nafte. Na vprašanje deželnega svetnika Gabrovca je pristojni deželni odbornik Elio De Anna odgovoril z daljšim poročilom.

V svoji repliki je Gabrovca poudaril dejstvo, da si krajevne uprave, od občin preko pokrajin in pa vse do dežele, ne morejo zatiskati oči pred tako hudim in perečim problemom. "Nevarne odpadke v jamah nihče ne vidi, kar pa še ne pomeni, da ne obstajajo. Zlasti ne pomeni, da ne škodijo. Prej obratno. S časom nevarne, hudo strupene kemikalije pronicajo v podzemlje in s tem ogrožajo vodne vire, se pravi napajališča za vodovode, in morje", je mnenja Gabrovca, ki je zato odbornika in torej Deželo pozval, naj nemudoma ustanovi stalno institucionalno delovno omizje, ki naj evidentira točne razsežnosti problema in poišče sveža državna in evropska finančna sredstva za njegovo reševanje. Z Gabrovčevim predlogom odbornik De Anna popolnoma soglaša. Pri tem je Gabrovca posebej pozval deželno upravo, naj nikakor ne išče grešnih kozlov v lastnikih zemljišč, na katerih so jame. Ti, tako Gabrovca, v večini primerov nimajo nobene možnosti, da bi jame primerno zaščitili ali celo zastražili, in so zato prej žrtve-oškodovanci kot pa krivci.

MLADINSKI KROŽEK
DOLINA

Mladinski krožek je v 43. letu delovanja doživel spremembe na ravni odbora, saj so aprila potekale volitve. Nov odbor sestavljajo predvsem mladi, s samo predsednico Cecilio Kocjančič na čelu. To daje krožku nov zagon za prihodnost.

Leto se je začelo z organizacijo otroškega pustovanja na pustni ponedeljek, katerega se je udeležilo veliko število otrok. Krožek je nadaljeval s prirejanjem družabnosti za otroke osnovnih in srednjih šol do konca maja. Dne 25. aprila so člani krožka šli na romanje v Novo mesto. Mladinski krožek sodeluje pri organizaciji vsakoletnega vaškega praznika - Majence, in sicer pri ljudskem ocenjevanju vin v sodelovanju z občino Dolina, v svojih prostorih pa gosti razstavo otrok osnovnih šol iz Brega. V maju je prav tako sodeloval z občino pri praznovanju sv. Socerba na Socerbu. Zadnja naloga pred poletnim

premorom je bilo praznovanje vaškega zavetnika sv. Urha s sveto mašo in tradicionalnim koncertom Pihalnega orkestra Breg.

Jeseni so odborniki načrtali dve novi dejavnosti: tečaj modernega plesa za otroke osnovnih šol, ki ga vodi domačinka Federica Samec, in tečaj latinskoameriškega plesa pod vodstvom plesne šole Alexander iz Tržiča. Na tradicionalnem martinovanju so letos nastopili domači moški pevski zbor Valentin Vodnik, mladi harmonikar Erik Kofol in mladinski zbor Tončka Čok iz Lonjerja. Decembra je krožek sodeloval s prosvetnim društvom Mačkolje pri organizaciji miklavževanja v Mačkoljah in na božičnem sejmju v Boljuncu. Tu so tudi nastopile učenke tečaja modernega plesa. Uspeh novih dejavnosti in rast včlanjenih v mladinski krožek sta dva spodbudna podatka za delovanje v letu 2010.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV Filip Fischer

Zlo se lahko še enkrat ponovi!

Holokavst je zloglasen primer anti-zgodovine: tako zlo se namreč postavlja proti prepričanju, da zgodovina sledi nenehnim razvojnim smernicam: holokavst izvenjere torej sam pomen človeškega napredka. Holokavst in shoah se zato ne da razložiti z običajnimi miselnimi vzorci, obeh pojmov se je mogoče lotiti le z globljo intelektualno in čustveno opremo. Filip Fischer, eden redkih slovenskih tržaških Židov, je na večeru Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 1. februarja, - na katerem se je predsednik DSI Sergij Pahor spomnil prof. Zorka Hareja - občinstvu Peterlinove dvorane s pronicljivim podajanjem snovi ponudil kopico iztočnic, na podlagi katerih je lahko vsak slušatelj poskušal razumeti, od kod in čemu tako zlo.

Holokavst in židovska shoah presega torej golo zgodovinsko kronološko implikacijo: gre za dejanja, katerih geneza je v človekovem čutenju, zaradi česar postaneta izraza univerzalnih dimenzij. Njuno dojetje zahteva zato analizo nekaterih stalnih dinamik človekove biti. Prvič: v vsakem izmed nas sobivata dobro in zlo (človek odloča, za katero lastnost se bo vsakič opredelil); drugič: človek se smrti ne more izogniti, lahko pa jo prizadeja drugemu; tretjič: v človeku sobivata vse oblike prijateljstva in

ljubezni; četrtič: človek se lahko prepusti toku večine ali lahko svoje življenje osnuje na zavestnem zasledovanju osebnih prepričanj; petič: kategorije ljudi, ki so drugačni od nas, lahko sprejemamo ali pa zavračamo.

Filip Fischer

Najtežje je namreč presoditi lastno osebnost na podlagi teh aksiomskih opredelitev, razumeti, ali smo nagnjeni k dobremu ali k slabemu: šele nato lahko prestopimo k drugi fazi raziskovanja holokavsta, to je k njegovemu zgodovinskemu okviru.

"Dobro moramo poznati dogajanja v 20. stoletju, dejanja nemškega Reicha in nasilje zoper Žide in druge kategorije, ki jih je nacifašizem preganjal. Vse to moramo obesiti na objektivni

nasilju skušali izogniti tako, da so ob prestopu v evangeličansko vero spremenili svoje židovske priimke, vendar jim to ni služilo, saj so nacisti temeljito prekontrollirali rodovnike posameznega čla-

zgodovinski klin", je dejal Fischer, ki je svojemu predavanju dal provokativen naslov *Že spet o shoah?! ali Obhajanje paradigme zla*. Ob dnevu spomina se namreč vrstijo številne spominske svečanosti, ki so večkrat izraz hladnih inštitucionalnih obveznosti in cenenih retoričnih besed: v teh dejanjih se temelj spomina na holokavst razvoden. Morda je tak popliten odnos zgolj primer "varovalnega sistema", ki ga človek vključi vsakokrat, ko si težko razlaga izvor in razsežnost tragedij, kakršna je bila shoah. Večkrat se razmišljanju o takih pogromov izognemo zato, da bi ohranili notranji mir. Tako početje je bilo značilno zlasti za generacije, ki so na lastni koži okusile tragedijo druge svetovne vojne.

Filip Fischer je v svojem navajanju spregovoril o usodi slovenskih Židov, ki so bili žrtve holokavsta. Glavnina slovenske židovske skupnosti je bila v Prekmurju, kjer je pred drugo svetovno vojno živelo 460 Židov. "Mnogi so se

na". Večina prekmurskih Židov je končala v Auschwitzu: od 387 se jih je vrnilo 65. Preživeli so se zaradi novih okoliščin v domovini odselili v ZDA, Kanado in Izrael. Danes šteje židovska skupnost v Sloveniji 500 članov. Iz Trsta, ki je bilo do Židov izredno rasistično, je v taborišča odšlo dva tisoč Židov, od katerih se je polovica vrnila domov. Predavatelj je omenil še ljudi, ki niso bili judovskega porekla in so tudi za ceno lastnega življenja zaradi človekoljubnih nagnjenj pomagali Židom med nacizmom: v Sloveniji je bilo t. i. pravičnikov med narodi šest.

Fischer je še zaželel, da bi se zlasti mlajše generacije s pomočjo vzgojiteljev na pravi način poglabile v središčno tragedijo preteklega stoletja, saj, "kar se je nekoč zgodilo, se lahko še enkrat ponovi". "Če dojeti je nemogoče, poznati je potrebno", je o nasilju pred drugo svetovno vojno in med njo dejal italijanski taboriščnik in pisa-

telj Primo Levi. In ravno Levijeva razmišljanja so ob besedilih Borisa Pahorja dopolnjevala Fischerjevo navajanje: odlomke sta brali Nadia Roncelli in Alenka Hrovatin.

Igor Gregori

Slovensko stalno gledališče

Prepotrebna pobuda za mlade Tržačane

Premiera nove produkcije SSG, ki bo 22. februarja v Mali dvorani Kulturnega doma, bo zanimiva zaradi več razlogov. Tržaška mladina bo kot drugod po Italiji ob Dnevu spomina na eksodus deležna običajne šovinistične retorike, po kateri bomo Slovenci in Slovani enačeni najhujšim zločinom, kar jih zgodovina pozna. Upozoritev, ki jo je SSG pripravila po naročilu tržaške pokrajine oz. njenega odborništvu za civilno zaščito, promocijo društvenega delovanja in politike miru, bo skušala vsaj na krajevni ravni povrniti zgodovinski resnici nekoliko dostojanstva.

Gledališki načrt z dolgim naslovom O "Poročilu mešane menjen učencem višjih srednjih šol tržaške pokrajine kot spodbu-

bravnava na povsem izviren način, in sicer v obliki dialoga

da k razmišljanju o zgodovinsko-kulturnih vprašanih krajevne večkulturnosti; skratka da bi mladi imeli tako temelje za spoznavanje dogodkov polpretekle zgodovine.

Tržaški režiser Franco Pero' je tako predlagal razmislek o zgodovini, aktualnosti in o še vedno perečih vprašanih dvojzličnosti v Trstu na osnovi poročila mešane italijansko - slovenske komisije: režiser pa tematiko

med kuharico v gostilni in njeno pomočnico (vlogi si bosta delili Lara Komar in Tatiana Turco): kramljanje postane tako neobremenjujoč način za posredovanje poglavitnega dokumenta mlademu občinstvu, na podlagi katerega bodo mlajše generacije lahko v prihodnje razmišljale o odnosih med slovensko in italijansko narodno skupnostjo.

Predstavo bodo igrali izmenično v slovenskem in tržaškem narečju, glede na ponovitve, ki bodo enkrat namenjene italijanskim drugič slovenskim dijakom. Po premierni uprizoritvi, ki bo v Kulturnem domu namenjena italijanskim študentom, bo predstava v prvih dneh meseca marca romala v gledališče v parku Sv. Ivana in bo namenjena slovenskim višješolcem; kot pa so pristojni zagotovili na predstavni tiskovni konferenci v četrtek, 4. februarja, v prostorih tržaške pokrajine, bo načrt (po osmih tržaških ponovitvah) deležen tudi prave turneje v Gorici, Novi Gorici in v Kopru, kjer bo nagovarjala študente italijanske manjšine v Sloveniji.

IG

Foto IG

SPD MAČKOLJE

SPD Mačkolje je tudi v preteklem letu imelo kar pestro delovanje. Na sporedu bile naslednje prireditve: - predstavitev publikacije o msgr. Ivanu Tušu ob 50-letnici njegove smrti in odprtje priložnostne razstave knjig, fotografij in dokumentov iz njegove zapuščine - gostujoča predstava, komedija Kaj bodo rekli ljudje...? v izvedbi dramskega odseka PD Štandrez

Martelanc in mladi harmonikar Marko Manin s svojim triom) - praznovanje zavetnika sv. Jerneja na prireditvenem prostoru na "Metežici"; člani društva so poskrbeli za prijetno družabnost, ki je sledila popoldanski procesiji, sveti maši in blagoslovu vozil in voznikov - praznovanje 60-letnice MePZ Mačkolje s predstavitev nove zgoščenke Izvir; prireditve je potekala v prostorih prodajno-razstavnega središča na Dolgi kroni - razstava fotografij Petra Cvelbarja Brezmejni študijski dnevi - Tri desetletja izrazov Drage v

prostorih Torklje - tradicionalni koncert božičnih pesmi MePZ Mačkolje pred polnočnico v vaški župnijski cerkvi. Praznik česenj Vaški praznik, ki že štiri desetletja in več poteka v Mačkoljah zadnji konec tedna v maju in je doživel že 47. izvedbo, predstavlja najpomembnejšo društveno dejavnost v pomladnih mesecih in obsega tako organizacijske in upravne posle kot tudi urejanje in posodabljanje prireditvenega prostora "na Metežici". Praznik je uspel v vseh svojih vidikih: bil je predvsem prijetno druženje. Obiskovalci so lahko spremljali bogat kulturni program, zaplesali ob glasbi, potešili svoje okuse z izvrstnimi jedmi, pijačami in seveda... sladkimi

češnjami. Glavnina kulturnega programa pa se je odvijala zadnji dan Praznika, ko je bila na vrsti prireditev Melodije zelenih dni. Praznik česenj je že zdavnaj prerasel okvire vaške prireditve tako po številu obiskovalcev kot po zahtevnosti samega prirejanja. Res številni sodelavci s svojim prostovoljnim delom pripomorejo k dobremu počutju in zadovoljstvu vseh gostov, ki so v glavnem iz vrst večine, in to kljub temu da poteka vse oglaševanje izključno v slovensčini. Velja sicer poudariti, da se v zadnjih letih večja tudi število obiskovalcev iz Slovenije, predvsem iz bližnjih krajev ob meji - s tem pa je povezana tudi skrb prirediteljev za oglaševanje v širšem pri-morskem prostoru.

PETERLINOVA DVORANA Žalna seja

Poslednji pozdrav prof. Zorku Hareju

Prof. Zorko Harej je bil v svojem življenju zadovoljen z vsako vokalno skupino, ki je bogatila slovensko zborovsko stvarnost.

Kako bi drugače začeli žalno sejo v njegov spomin, če ne s pesmijo, ki je bila v njegovem dolgem in polnem življenju sijajno vodilo v vedrih in težkih časih?

To nalogo je prevzel devinski zbor Fantje izpod Grmade, ki je pod vodstvom dolgoletnega zborovodje Iva Kralja zapel Koso Janeza Evangelista Gašperšiča in Mi sekamo, ki jo je na besedilo Alojza Kocijančiča napisal ravno Zorko Harej. "Tako smo se prof. Hareju želeli oddolžiti za dragoceno prijateljstvo, ki ga je vedno gojil do naših pevcev, in da bi takoj poudarili, da je bil Zorko Harej z vsem svojim srcem

ni iz let, ko je bil referent za dramski odsek na slovenskem radiu v 60. letih. "Spoznala sem izredno tankočutnega, občutljivega in globoko čutečega človeka, človeka širokega pogleda", ki je spodbujal k pisanju naše domače zamejske avtorje, da bi s svojim delom napisali izvirno radijsko igro, ki bi se dogajala v naših krajih in bi prikazala naše lju-

Foto IG

še najbolj zapisan glasbi in kot skladatelj zlasti zborovskemu petju", je uvodoma dejal Marko Tavčar, ki je prof. Hareja nasledil kot predsednik ZCPZ.

Podobnega mnenja je bila tudi do kotička polna Peterlinova dvorana, ki je svoje sožalje ponesla Neli, soprogi pokojnega, in dragemu sinu Marku.

Tavčar je podčrtal številne lastnosti, ki so odlikovale prof. Hareja: ostali govorniki ter Harejevi prijatelji in sodelavci pa so pobilžje spregovorili o njegovih posameznih dejavnostih.

Dorica Žagar se je pokojnega spom-

ni, naše zanimivosti in zgodovino. Dorica Žagar je spomnila še na oddajo Radio za šole, ki jo je prof. Harej kot odgovoren tudi za mladinske oddaje z veliko vnemo pripravjal. Pokojni je službo na radiu nastopil po mnogih letih poučevanja na slovenskih šolah, ki so v hudih povojnih razmerah vlivale naši tedanji mladini čut do jezika in narodnosti. Njegovi nekdanji dijaki klasičnega liceja so se mentorja v pisnem sporočilu spomnili kot "kultiviranega, globokega, dobrosrčnega, občutljivega in velikega pevca", skratka "kot velikega Slovenca". O Zorku Hareju kot politiku je spre-

govoril pokrajinski tajnik SSK Peter Močnik in poudaril izredne človeške lastnosti, s katerimi je pokojni razpolagal v delu pri stranki in kot pokrajinski odbornik: "Tudi v politiki ga je vedno oplajala njegova kulturna razsežnost".

V neprecenljivo vlogo, ki jo je prof. Zorko Harej imel pri ZCPZ, se je poglobil njegov prijatelj in dolgoletni sodelavec Humbert Mamolo, ki ga je prof. Harej sicer učil v prvih povojnih letih. Humbert Mamolo se je pristrčno spomnil organizacijskih korakov, ki so leta 1963 privedli do ustanovitve Zveze in obudil

spomine na uspešno dejavnost ZCPZ: poletne seminarje in božični koncert v stolnici sv. Justa ter bogato publicistično dejavnost Zveze: "Glava in srce vsega tega bogatega dela je bil prav Zorko Harej. Predlagal in vodil je posamezne izdaje notnih publikacij, publikacij glasbenih zbirk in zbornikov". Prof. Harej je ključno vlogo imel tudi pri tolmačenju smernic II. Vatikanskega koncila o cerkveni glasbi in njeni vlogi pri bogoslužju, "Zorkov nastop je bil merodajen in prežet z vsestranskim znanjem", je dejal Mamolo in sklenil z besedami pokojnega, ki so najboljše orisale nje-

odno raven naše glasbene šole, smo se poklonili tudi dvostoletnici Chopinovega rojstva". Na odru so se tako vrstili gojenci iz Trsta, Gorice in Špetra, večer pa je odprla mlajša skupina Mešanega mladinskega zboru Trst z ljudskima skladbama iz Korške in Bele krajine ob spremljavi Jana Zobca na fagot in klavirski spremljavi Matjaža Zobca. Občinstvu se je nato predstavila starejša zasedba zboru, ki je pod vodstvom Aleksandre Pertot interpretirala Trubarjev Prvi psalm.

NARODNI DOM Ob dnevu slovenske kulture

Poklon slovenskim skladateljem

Glasbeniki ob dnevu kulture je že tradicionalna pobuda, ki jo Glasbena matica že več let prireja ob Dnevu slovenske kulture v Narodnem domu. "To je bil zgodovinski sedež naše šole", nam je povedal ravnatelj GM Bogdan Kralj. "To je poseben

večer, na katerem predstavimo skladbe izključno slovenskih avtorjev, bodisi zamejskih ustvarjalcev bodisi umetnikov iz matične domovine", je dejal Kralj in poudaril, da je žarišče letošnjega programa usmerjeno v počastitev dveh osebnosti, "ki sta bili med drugim

profesorja naše glasbene šole, in sicer Vasilija Mirka in Stane-ta Maliča. Skladbe, ki jih danes predstavljamo, sta glasbenika napisala za potrebe svojih učencev".

Poleg nastopa gojencev Glasbene matice je kulturni večer temeljil tudi na besedi; recitatorka Mira Fabjan je predstavila izbor poezij in odlomkov iz zapisov skladateljev. "Spomnili smo se goriške pesnice Ljubke Šorli ob stoletnici njenega rojstva in Marijana Lipovška, ki se je ravno tako rodil pred sto leti. Da bi pa poudarili mednar-

Obvestila

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200 evrov. **Župljani iz Sočerge**, ki že vrsto let živijo v Trstu, vabijo v četrtek, 18. februarja, ob 17. uri, v cerkev pri sv. Jakobu na bogoslužje v spomin na nepozabnega g. Marijana Živca.

Škofijska komisija za pastoralno zakoncev in družine pripravljata tudi letos sklop srečan. Odvijala se bodo pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu s pričetkom ob 14.30. Kot je bilo že v preteklosti, se bodo končala ob 17.00 s sv. mašo. Spregovoril bo g. Marko Čizman na temo: Kaj je največje v najinem zakonu (21.2.); Jaz in moja žena - moj mož (21.3.); Napočil je čas za dvorjenje (16.5.)

Sožalje

Ob izgubi cenjenega prijatelja Zorka Hareja izrekajo svojcem vsi s Centra

Komel iskreno sožalje. Ostal bo med nami s pesmimi, ki jih je poklonil naši mladini.

Ob izgubi dr. Zorka Hareja izraža Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica iskreno sožalje ženi, sinu in ostalim sorodnikom. Spominjali se ga bomo s spoštovanjem in hvaležnostjo.

Darovi

Vincencijeva konferenca iz Barkovej daruje za potresence s Haitija 1.000 evrov in za Karitas v Ajdovščini 500 evrov.

Za potresence na Haitiju: v spomin na Milko Blažina in na Dragota Brana daruje Ivanka Simoneta 50 evrov.

Za misijonarja Ernesta Saksido daruje N. N. 50 evrov.

Za slovenske misijonarje: v spomin na Nadjo Pahor Verri darujejo Djomira in Tine Franceschi 30 evrov, N. N. pa 50 evrov; v spomin na Gabrijelo Zavadlav daruje N. N. 100 evrov; Nada Martelanc 30 evrov.

Za cerkev na Pesku: namesto cvetja na grob Angeli Lukac por. Viler darujeta Marija in Jordan Capponi 25 evrov.

Za zbor Fantje izpod Grmade: v spomin na dr. Zorka Hareja daruje Jelka Terčon Šah 30 evrov.

ZAHVALA

Dne 26.1.2010 je mirno v Gospodu zaspala naša draga **IVANKA PAVLOVČIČ vd. PREMUR**

Vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti in ste na katehorični način počastili njen spomin, iskrena hvala. Posebno se zahvaljujemo msgr. g. Dušanu Jakominu za občuten pogrebni obred in Šolskim sestram pri Sv. Ivanu v Trstu, ki so v zadnjih letih ljubeče skrbele zanjo.

Družina

Triletno izobraževanje mladih

Operater v gostinstvu

Kam po končani nižji srednji šoli? Na to vprašanje skušajo najti odgovor tretješolci, ki bodo v juniju končali obvezno šolanje na nižji srednji šoli. Do 26. marca namreč se morajo odločiti o nadaljnjem šolanju. Ena izmed možnosti, ki jo ponuja šolski sistem, je poklicno izobraževanje in usposabljanje. Po končani nižji srednji šoli dijaki lahko nadaljujejo študij tudi na zavodih za poklicno izobraževanje, ki so akreditirani pri Deželi FJK za to dejavnost in jo izvajajo v sodelovanju z višjimi in srednjimi šolami.

Na socialnem podjetju Ad forandum potekajo predvpisovanja v izobraževalni program Operater v gostinstvu, ki izučijo za poklic kuharja ali natakarja. Ad forandum se ponaša z dobro izkušnjo na tem področju: gostinska šola podjetja Ad forandum deluje neprekinjeno od leta 1990 in predstavlja odlično odskočno desko za mlade in ambiciozne profesionalce na področju gostinstva. Med drugim sta profil kuharja in natakarja zelo iskana poklica, še zlasti v Sloveniji.

Program je namenjen mladim od 14. do 18. leta. Po prvem letniku, ki je skupen za vse udeležence, se dijaki odločijo za poklicni profil in se tako specializirajo za kuharje ali natakarje. Šolanje poteka v Trstu: na sedežu podjetja Ad forandum je pouk v glavnem iz splošnih predmetov, medtem ko v Gostinskem učnem centru na Ferne-tičih poteka praktični del. Zato, da se dijaki še bolj približajo poklicu, je v drugem in tretjem letniku predvidena delovna praksa v gostinstvah in restavracijah. Ob koncu triletnega programa prejmejo dijaki kvalifikacijo kuharja ali natakarja, veljavno na deželni, državni in evropski ravni. Kako poteka pouk v gostinski šoli, bodo dijaki lahko odkrili na dnevu odprtih vrat, ki bo v petek, 12. februarja, od 12. do 17. ure. Gostinski učni center bo pustno obarvan. Vrata šole bodo odprta vsem, ki so zainteresirani za poklic kuharja in natakarja. Vabljeni so predvsem dijaki in njihovi starši. Za dodatne informacije je na razpolago koordinatorka programa Anamarija Milič (tel. 040 566360).

Foto Kroma

OPČINE Sklad Mitja Čuk

Razstava Roberta in Zdenka Hlavatyja

Sklad Mitja Čuk je poskrbel za posebno slovesno odprtje nove razstave v Bambičevi galeriji, ki je bila hkrati počastitev praznika slovenske kulture in predstavitev umetnin, ki bodo do konca februarja na ogled v razstavnici dvorani na Opčinah. Akvarele Roberta in Zdenka Hlavatyja je predstavil umetnostni zgodovinar Mirko Juteršek, ki je v nagovoru osvetlil glavne etape življenjske in umetniške poti obeh ustvarjalcev. Robert Hlavaty je živel na

Opčinah in je bil po poklicu zobozdravnik, sin pa se je šolal v Ljubljani in je postal arhitekt; ni novost, da se umetniška žilica lahko razvija v družinskem krogu, prav gotovo pa je redkost ustvarjalna energija Zdenka, ki se je resneje posvetil slikarstvu pri osemdesetih letih in, kot je sam povedal, namerava nadaljevati vsaj do 115. leta starosti. Oče pa je že v mladih letih sledil klicu umetnosti, najprej po zgledu morskimi motivov Alberta Sirka, potem s postopnim preho-

dom v abstrakcijo, ko je postal bolj prepoznaven vpliv Lojzeta Spacala. Razstava v Bambičevi galeriji, ki jo je postavila Tatjana Lesjak, prikazuje razvoj Hlavatyjevega stila, obenem predstavlja umetnost sina Zdenka, njegovo izhajanje iz očetovega stila in oblikovanje samostojnega stila, v katerem ima opazovanje narave in tudi urbanega okolja glavno vlogo, čeprav v minimalistični slikarski govorici. Slikar je na odprtju tudi sam spregovoril o svoji umetnosti, ki dobi navdih v globokem občudovanju mostov impresionistične struje, in je pojasnil, da ni začel risati, da bi umetnost postala poklic ali zaradi slave, temveč iz preproste veselja. V veliko veselje mu je bilo tudi, da je lahko doživel postavitev razstave v kraju, kjer

je bil njegov oče doma. Med razstavljenimi slikami je Prešernov portret opozarjal na dvojno praznično priložnost, saj so navzoči počastili z umetninami članov družine Hlavaty tudi slovensko umetnost nasploh. Ob dnevu kulture je spregovorila Jelka Cvelbar, ki je podelila Prešernovi poeziji vlogo svetilnika v meglji "sodobne, sirove plehkosti" sveta, ki nas navdaja z malodušnostjo in tesnobo. Namesto rutinskega doživljanja sitne obveznosti proslav bi

moral namreč začitati zavest in odgovornost slovenskosti v skupnih, zgodovinskih, družinskih in osebnih spominih, ki jo osmišljajo. Iz takega doživljanja slovenske kulturne dediščine izhaja namreč etična vrednota notranjega miru, ki bi nam morala

biti vodilo. Besede govornice in gostov je dopolnila še glasbena govornica z nastopom mešanega pevskega zboru Mačkolje, ki ga začasno vodi Samuela Bandi, koprškega tubista Roka Vilharja in pianistke Vesne Zuppin.

PAL

Foto Kroma

Naložba v kulturno delo z mladimi je največje bogastvo

Dočakali so odprtje nove Glasbene šole Tolmin

Glasbena šola Tolmin že vabi nadarjeno mladino na kar 900 m² površin, do spomladi pa bodo opremili in uradno odprli še večnamensko dvorano na dodatnih 200 m² površine. Doslej se je GŠ Tolmin stiskala na revnih 75 m² površine... in v raznih zasebnih "učilnicah".

V januarju se je poučevanje glasbenega pouka v Tolminu preselilo v novo stavbo glasbene šole. Zanj so odšteli kar 1,7 milijona evrov. Financiranje je znatno podprlo Ministrstvo za šolstvo. V šoli poučujejo sedemnajst različnih glasbil, za katere je največje zanimanje, in solo petje. Večji prostori in novi učitelji so omogočili letos vpis kar tristo štiridesetimi učencem. Zaradi velikega zanimanja pa bodo odprli tudi pouk baleta, saj se iz območja kar nekaj šolarjev in dijakov vozi k temu pouku drugam. Mnogi občani, ki dela te šole niso spremljali prav podrobno, so bili skeptični, kje bodo našli toliko učiteljev, toda že prej je bilo jasno, da je tovrstne ponudbe veliko tudi v širšem mednarodnem prostoru. Sodelujejo tudi s slovenskimi glasbenimi učitelji iz Benetije.

Zgodovinsko gledano ima Glasbena šola Tolmin pomembno vlogo kulturnega poslanstva v svojem okolju. Ustanovljena je bila leta 1951 iz potrebe po načrtnem glasbenem izobraževanju, ki jo je narekovalo pestro in raznoliko glasbeno delovanje v do-

tedanjih društvih (pevski zbor, tamburaški zbor, pihalni orkester). Podbrdo... Danes na šoli poučujejo devet

Pihalni orkester Tolmin je rasel iz tolminske Glasbene šole

ster). Njen prvi ravnatelj je bil Janez Žnidar, njena prva redna učna moč pa je bila učiteljica Mirjam Battisti. Sprva je šola delovala v prostorih SKUD v ulici Petra Skalarja št. 4, v letu 1952 pa so šoli dodelili prostore nekdanjega samostana oz. kaplanije nasproti župnijske cerkve, ki so šoli služili vse do preselitve v Šolski center jeseni l. 1977, kjer v skromnih prostorskih pogojih in v pričakovani začetka gradnje nove glasbene šole delujejo še danes. Dolga leta je šola imela le po enega ali dva redna učitelja, sicer pa si je pomagala z zunanjimi sodelavci. Iz skromnih razmer v prvih dvajsetih letih, ko je bilo vpisanih povprečno 60 učencev v vsakem šolskem letu, se je šola počasi kadrovske okrepila in se v tretjem desetletju delovanja s svojimi od-

delki razširila v Bovec, Kobarid, orkestrskih instrumentov (violino, flavto, klarinet, saksofon, rog, trobento, pozavno in tubo ter tolkala), klavir, harmoniko, kitaro, harfo, citre in kljunasto flavto ter petje. Na šoli delujeta dva orkestra (pihalni in big band), postavljajo pa se pogoji za harmonikarski orkester. Imajo tudi več komornih skupin. Vsako leto pripravljajo več nastopov, sodelujejo z drugimi glasbenimi šolami ter z drugimi javnimi ustanovami v Tolminu in okolici. Ponosni so na uspehe učencev na tekmovanjih, predvsem pa jih radosti dejstvo, da se vsako leto kdo odloči za študij glasbe. Povezujejo se tudi v Zvezo primorskih glasbenih šol z namenom, da bi dvignili kakovost dela skozi različne oblike delovanja in sodelovanja.

Miran Mihelič

Obvezne za vožnjo po slovenskih avtocestah

Doslej prodanih približno 250.000 letnih vinjet za 2010

Država za avtoceste v Republiki Sloveniji (Dars) je v decembru lani prodala približno 130.000 letnih vinjet za leto 2010, v letošnjem letu pa po prvih ocenah že približno 120.000. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je Dars tako po prvih podatkih od 1. decembra lani, ko je stekla prodaja letnih vinjet za leto 2010, ki so modre barve, skupaj prodala približno 250.000 letnih vinjet. Cestninski nadzorniki so od 1. januarja letos do vključno 17. januarja izdali skupno 1688 plačilnih nalogov. Globa za tiste, ki nimajo vinjet in uporabljajo cestninske ceste, znaša od 300 do 800 evrov, skladno z zakonom o prekrških pa je globo mogoče

poravnati v polovičnem znesku, in sicer v roku osmih dni od pravnomočnosti plačilnega naloga dalje.

Veljavnost letnih vinjet za leto 2009 (oranžne barve) se izteče 31. januarja. V letu 2009 so ob 850.000 prodanih letnih vinjetah prodali skoraj 900.000 polletnih vinjet, ki pa od 1. julija lani niso več v prodaji. Polletne vinjete so nadomestile mesečne in tedenske vinjete; prodanih je bilo približno 645.000 mesečnih in 1,38 milijona tedenskih vinjet. Skupaj so tako prodali 3,765 milijona vinjet. Po ocenah je Dars lani s prodajo vinjet iztržila 107 milijonov evrov (brez DDV), letos pa od prodaje vinjet načrtuje prilive v višini 113 mi-

lijonov evrov (brez DDV).

V letu 2009 so cestninski nadzorniki Darsa izrekli 51.889 kazni, s čimer je bilo zbranih približno 7,8 milijona evrov. Ob tem v Darsu poudarjajo, da je znesek iz naslova izrečenih kazni prihodek državnega proračuna in ne Darsa. Ocena lanskih prihodkov od cestninjenja tovornih vozil znaša 130 milijonov evrov (brez DDV), za letos pa Dars iz tega naslova načrtuje 135 milijonov evrov (brez DDV) prilivov. Posojilne obveznosti družbe so lani znašale približno 155 milijonov evrov. Na približno tej ravni so načrtovane v skladu s predlogom letnega načrta razvoja in obnavljanja avtocest tudi za letos.

Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Zaskrbljen ob okrnitvi Slovenskih utrinkov

V uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu so izrazili zaskrbljenost nad okrnjenjem edine oddaje na madžarski televiziji v slovensščini. Državni sekretar v omenjenem uradu Boris Jesih je ob tem izrazil pričakovanje, da bodo madžarske oblasti prisluhnille manjšinskim organizacijam in omogočile predvajanje oddaje v takem obsegu kot doslej.

Kot je Jesih poudaril v izjavi za STA, v uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu ne morejo prista-

ti na to, da je razlog za krčenje oddaje Slovenski utrinki varčevanje. "Križa, ki jo občutimo tudi pri nas, še najbolj vpliva na položaj najbolj ranljivih skupin v družbi, in manjšine to nedvomno so", je ob tem poudaril Jesih. Dodal je še, da so take poteze tudi v nasprotju tako z dogovori na ravni obeh vlad, ki so bili sprejeti konec novembra lani, kot tudi s sklepi mešane komisije, ki je sredi novembra lani zasedala v Lendavi. Madžarska televizija je z novim letom močno okrnila edino

oddajo v slovenskem jeziku, ki je namenjena porabskim Slovincem, Slovenske utrinke. Ustvarjalcem oddaje, ki jo pripravljajo že 17 let, na sporedu pa je vsakih 14 dni, so sredstva zmanjšali kar za polovico. Razlog za krčenje oddaje, ki je sedaj polna arhivskih posnetkov, naj bi bilo varčevanje, porabski Slovenci pa se bojijo, da je to le izgovor in da bodo oddajo s časom ukinili. Madžarski premier Gordon Bajnai je sicer še konec novembra lani, ko sta se ob Blatnem jezeru sešli slovenska in madžarska vlada, zagotovil, da Slovenskih utrinkov ne bodo okrnili. Na Madžarskem bodo sicer 11. aprila parlamentarne volitve, na katerih Bajnajevim socialistom glede na javnomnenjske raziskave slabo kaže.

I FEEL...SLOVEENIJA!

Problem je politika, ne gospodarstvo!

Slovenija se v hitrem tempu bliža svojevrstnemu rekordu: prav v teh dneh presega "čudežno" mejo 100 tisoč brezposelnih. Nezaposlenost se je v lanskem letu zvišala za 53%, BDP je upadel za 8,5%, javni dolg pa je narasel za celih 55%. Križa je na višku, vladi pa je po dveh mesecih usklajevanj (od predstavitve prvega osnutka) in skoraj po desetih mesecih od prvih javnih znotrajkoalijskih sporov okoli državnega premoženja končno le uspelo predstaviti svoj predlog, kako premagati krizo. Seveda je bilo ob tem pomembneje prej sprožiti državljansko vojno znotraj Desusa in "odstopiti" Erjavca, da sta se po letnih potegavščinah okoli NLB-ja lahko vsaj pred kamerami poenotila Golobič in Kresalova. To dogajanje je trajalo skoraj pol leta in po pravici še sploh ni zaključeno, saj je preiskovalna komisija Golobiča in posojila njegove Ultrše začela preiskovati. Križa se je medtem kot rakasta rana razraščala po celotni državi, od Primorske (Mip, Iskra avtoelektra) do Pomurja (Mura), skozi Koroško (Prevent Global), Gorenjsko (Gorenje), Savinjsko regijo (Steklarska nova), Dolenjsko (Vino Brežice), da primere, ki so zaradi obsežnosti (Laško in Istrabenz) stresli samo prestolnico, sploh ne omenjamo.

Logično je sicer, da je recesija tudi Slovenijo močno prizadela, čakati pa je bilo hitrejšo reakcijo vlade predvsem zaradi strukture samega slovenskega gospodarstva, ki ga na številnih ključnih mestih še vedno obvladuje država. Skratka, naloga, ki si jo je morala prevzeti slovenska vlada, ni bila samo koordinacija izhoda iz krize posameznih privatnih podjetij, ampak konkretnije (samo) reševanje pred potopom. Davkoplačevalce so v tem primeru dvakrat zvelikli na led: njihov denar so menedžerji državnih podjetij najprej požgali v svojem pohlepu, država pa je nato ta ista podjetja, ki so bila "prevelika, da bi bankrotirala", spet rešila z davkoplačevalskim denarjem. Tak primer je bilo sodelovanje med NLB (kjer je država največji delničar) in Pivovarno Laško: najprej je ljubljanska banka pivovarjem odobrila kredite v višini več

sto milijonov evrov, ki jih Šrot ni bil sposoben odplačati. Ko je Šrotova insolventnost postala javna, so se delnice Laškega malodane izničile: konec julija lani je laška delnica veljala le še 28 evrov, medtem ko je še v začetku 2008 kotirala v višavah 88 evrov in je v prvih mesecih lanskega leta veljala še okoli 40 evrov. Bankrotirani Šrot je svoj razvrednoteni delež "vrnil" NLB-ju. Ljubljanska banka pa mora v vlogi večinskega lastnika laške pivovarje danes spet postaviti na noge. Sistem slovenskega gospodarstva še vedno temelji

na obdobju tranzicije, na nejasni vlogi, ki naj bi ga v tržni ekonomiji imela država. Izhodna strategija, načrt ministra Gasparija, ki je bil javnosti predstavljen prejšnji teden, ima kot cilj konsolidacijo slovenskega gospodarstva z znižanjem javnofinančnega primanjkljaja. To pomeni, da bi morala Slovenija prihraniti 1,2 milijarde evrov v treh letih oz. 400 milijonov na leto. Med predvidenimi ukrepi zaseda pomembno mesto tudi prodaja državnega premoženja, ki naj bi v državno blagajno po pisanju Financ prinesel nekaj manj kot milijardo evrov. Na vrsti naj bi najprej bila prva slovenska zavarovalnica, Triglav, takoj za tem pa danes opustošene Slovenske železnice. Glede na izkušnje iz prejšnjih let je sicer ta odločitev pozitivna: spet pa je na mestu vprašanje, kako se bo prodaja izvedla. Tudi Pivovarna Laško in Istrabenz sta bili namreč do prejšnjega junija na prvi pogled povsem zasebni podjetji (večinski lastnik Laškega je bilo podjetje Infond holding, pri Istrabenzu pa podjetje Maksima holding), za katerimi pa se je dejansko skrivala politika (in več stotilijonska nezavarovana posojila pri državnih bankah).

In za vsem tem se skriva tudi pravi problem slovenskega gospodarstva: dokler Slovenija ne bo sposobna za sabo pustiti vseh negativnih ostankov tranzicijske ekonomije in povezav s strankarsko politiko, tudi nobena izhodna strategija, pa še tako dodelana, ne bo nikakor pomagala.

Andrej Černič

Grajsko naselje in stari del mesta (4)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Naselje okrog gradu, v katerem je danes nastanjen večji del goriških muzejev, je s prevzemom mestnih pravic l. 1307 postalo "gornje mesto". Tu je svoj sedež imela mestna uprava. Zato je bilo samo po sebi umevno, da so si novi meščani zaželeli v svojem, pravkar ustanovljenem mestu imeti tudi svojo

Cerkvica sv. Duha

cerkev, saj je Gorica takrat spadala pod župnijo sv. Štefana v Solkanu, ki je torej goriška pražupnija. Tako sta leta 1398 Ivan in Mihael Rabatta, potomca ugledne toskanske rodbine, od papeža Bonifacija IX. izprosil dovoljenje, da v "gornjem mestu" dasta zgraditi cerkvico. Ta je bila dograjena leta 1414 in je bila posvečena Sv. Duhu (nadškofijski arhiv, Videm).

Medtem se je tudi naselje pod gradom ali "dolnje mesto" širilo in postajalo vedno bolj pomembno, saj sta se tu vedno bolj razvijali obrt in trgovina. Že leta 1210 je tu na glavnem trgu, imenovanem tudi "trg plemičev", današnjem trgu Cavour, stala kapela, posvečena sv. Hilariju in Tacijanu. Leta 1342 je goriški grof Albert IV. naprosil oglejskega patriarha Bertranda, da bi v omenjeni kapeli smel postaviti nov oltar in v zvezi s tem ustanoviti beneficij, to je cerkveno službo, povezano z določenimi dohodki za preživljanje duhovnika, ki bi opravljal službo božjo.

Leta 1365 je grofica Katarina v kapeli sv. Hilarija in Tacijana dala postaviti nov

oltar v čast sv. Ani in sv. Leonhardu (nadškofijski arhiv, Videm). V bližini so goriški grofje postavili še kapelo sv. Ahacija, med obema kapelama pa je bilo pokopališče. Proti koncu XIV. stol. so obe kapeli povezali.

Tu je bila še palača deželnih stanov (današnja kvestura), nasproti nje pa je bilo občinsko poslopje. Na bližnjem trgu sv. Antona je stal skromen samostan manjših bratov, ki naj bi ga bil ustanovil sv. Anton, ko je obiskal naše mesto. O tem poroča tudi prvi goriški zgodovinar p. Martin Bavčer (1595-1668), ko pravi, da je sv. Anton malo pred smrtjo obiskal Gorico in tu dal postaviti samostan manjših bratov s kapelico sv. Katarine, device in mučenke. Svetnik naj bi zatem odšel v Trst, kjer je prav tako dal postaviti samostan.

O prihodu sv. Antona v naše mesto ter o frančiškanskem samostanu poroča tudi Ivan Marija Marušič, jezuit in Bavčerjev učenec. Ta zgodovinar ima zaslugo, da je svoja poročila opremljal z risbami in tako marsikatero zanimivost otel pozabe.

Ob samostanu je stala cerkev, posvečena sv. Antonu. Tu so si goriški plemenitaši začeli postavljati hiše. Mnogi izmed njih so v omenjeni cerkvi bili pokopani.

Leta 1745 so staro cerkev porušili in zgradili novo. Dokončali so jo leta 1753. Za časa reform cesarja Jožefa II. je leta 1785 bil samostan ukinjen, redovniki pa so se preselili v Trst. Cerkev je bila porušena leta 1817. Danes nas na nekdanji samostan in cerkev spominjata stebrišče ob trgu sv. Antona in cerkva, posvečena temu svetniku.

Nekdanja cerkev sv. Antona in trg Schönhaus, danes trg sv. Antona

/ dalje

Zimzelena veličina pesnika dr. Franceta Prešerna

Bodo obljube vlade držale?

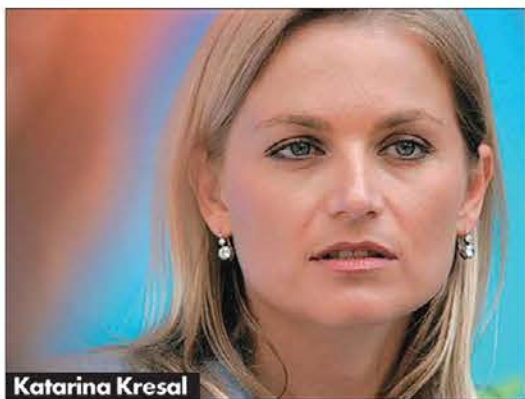
Med mnogimi dogodki, ki so se zgodili v preteklih dneh, je zagotovo bil najpomembnejši 8. februar, Slovenski kulturni praznik. Namenjen je dr. Francetu Prešernu, geniju slovenske poezije, ki je del naše kulture in s tem sestavina narodnostne istovetnosti Slovencev. Gledališki umetniki iz Slovenije in tujine so pod pesnikovim kipom v Ljubljani priredili tradicionalni recital z naslovom Prešernove poezije. Začel se je z recitacijo slovite Zdravljice, ki je tudi himna slovenske države. Tudi letos so zaslužnim kulturnikom in umetnikom podelili Prešernove nagrade in priznanja.

Govorniki iz različnih okolij in prepričanji so na proslavah navajali svoja mnenja o pesniku in stanju slovenske kulture, glede na čas in razmere, v katerih živimo. Prvakinja slovenske gledališke umetnosti Milena Zupančič je v pogovoru, objavljenem v reviji Vzajemnost, dejala, "da je veličina dr. Franceta Prešerna tudi v tem, da je po eni strani s svojimi mislimi večer, po drugi pa silno pomemben in aktualen v vsakem času". Naš pesnik je imel odgovoren in skrben odnos do slovenskega jezika. "Kraljica gledaliških odrov", kot so Mileno

Zupančič poimenovali, pa meni, "da je skrbi za slovenski jezik sedaj veliko, veliko premalo". Na osrednji proslavi v Novi Gorici, ki je bila namenjena tudi 30-letnici ustanovitve tamkajšnjega kulturnega doma, je govoril nekdanji predsednik države Milan Kučan. Poudaril je tudi, "da Kulturni dom v Novi Gorici, tamkajšnje Slovensko narodno gledališče in kulturno življenje na Goriškem nadaljujejo tradicijo bogatega kulturnega življenja Primorcev, ki ga ni moglo zatreti niti četrstoletno italijansko fašistično nasilje".

Aktualni pa so bili v prejšnjih dneh tudi odzivi in ukrepi za premaganje gospodarsko-finančne krize v Sloveniji. Vlada je sprejela t. i. izhodno strategijo zoper krizo, posebej za znižanje javnega dolga. Slednje naj bi dosegli s splošnim varčevanjem ter racionalizacijo v javnem sektorju, kjer naj bi vsako leto odpustili 1.600 uradnikov in drugih uslužbencev. Predvidena je nadalje prodaja

de la državnega premoženja. S spremembami zakonov na področju zdravstva in upokojevanja bi vlada zmanjšala pravice, razne olajšave in druge ugodnosti, ki jih je doslej priznavala država. Z novimi ukrepi naj bi država vsako leto prihranila okoli 400 milijonov evrov, v naslednjih treh najbolj kritičnih letih torej skupaj milijardo 200 milijonov evrov. Proračunski primanjkljaj Slovenije, ki sedaj znaša 5,7% bruto domačega proizvoda, bi po zatrtjevanju vlade postopno znižali na 1,6%, to je na raven, ki jo zahteva EU.

Katarina Kresal

Predsednik vlade Borut Pahor je v svojem značilnem optimističnem slogu zatrdil, da bo vlada sedanjo krizo premagala in nato

Slovenijo popeljala med najrazvitejše države na svetu. V opozicijskih strankah so takšne napovedi sprejeli s pridržki. V tem tednu bo o strategiji za izhod iz krize v Sloveniji na izrednem zasedanju razpravljala parlament. **Notranja ministrica Katarina Kresal bi se opravičila t. i. izbrisanim**

Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres je v intervjuju, ki je bil objavljen v Sobotni prilogi Dela, 6. februarja, odgovoril tudi na vprašanje, kakšno je njegovo stališče do odlikovanja, ki ga je predsednik države podelil nekdanjemu šefu tajne policije (UDBE) Tomažu Ertlu. Dejal je: "To, kar moti, je dejstvo, da je bil odlikovanec na čelu zelo represivnega policijskega sistema, ki je služil totalitarnemu komunističnemu režimu in teptanju človekovih pravic v Sloveniji". Notranja ministrica Katarina Kresal pa je užalila velik del slovenske javnosti. V pogovoru za Sobotno, prilogo mariborskega časnika Večer, 30. januarja, je povedala, "da predsednik države in predsednik vlade ne vidita potrebe, da bi se opravičila za krivice, storjene izbrisanim v imenu slovenske države". Zatem je izjavila: "Sama imam od vseh najmanj zveze s problemom izbrisanih. Če se nihče ne opeče, pa se bom izbrisanim jaz opravičila za največjo množično kršitev človekovih pravic v samostojni Sloveniji".

Marijan Drobež

Amaterski mladinski oder SNG Nova Gorica

Satirične bodice na rovaš današnje družbe

Izredno lepo in praznično je bilo v ponedeljek, 25. januarja, v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. V prepolni dvorani je bilo nešteto mladih, ki so pozorno, večkrat s smehom spremljali odrska dogajanje, katerega izvedba je pri-

boljša pota usmerijo le mladi, preden jih zavedejo hibe, razvade in izprijenosti odraslih članov tega razčlovečenega sveta, v katerem vladajo koristolovstvo, povzpetništvo, sebičnost in še marsikatera slaba lastnost. Prav zaradi vsega tega in vse prej kot spoda-

zoritvi pod budnim očesom mentorja, pedagoga in režiserja Emila Aberška. Aberšek se z mladimi uspešno ukvarja nad trideset let in pri tem do sedaj ne kaže nikakršnih sledov ustvarjalne utrujenosti. Čim bolj minevajo leta, tem bolj zna prisluhniti mladim, njihovim željam in mislim ter v predstavi AMO vlivati zmeraj več ostro kritičnih opazk na račun slovenske družbe in seveda krajevnih in širših političnih krogov in uperjati vanje ošiljene strele, ki se rojevajo v njegovih mislih, pa tudi tiste, ki kot sugestije in pripombe odražajo razmišljanja njegovih mladih varovancev. Kot je povedal Aberšek na tiskovni konferenci pred zadnjo premiero, je AMO, kot že marsikdaj, sedaj v vrtincu generacijske zamenjave, ko se že izkušeni mladi poslavljajo, drugi pa se z zanimanjem vključujejo v gledališko delo. Da

znanjo se je sicer poslužil kakega songa iz že odigranih predstav, marsikaj pa so v njej dodali tudi sami mladi igralci, ki se kritično ozirajo na dogodke okrog sebe in prav preko gledališke umetnosti najbolj izpovejo, kar jih žuli. Tudi v tej predstavi, v kateri so igralci podrezali v šolsko življenje, kjer ni vse tako, kot bi moralo biti, pa tudi v politično realnost domačega kraja in slovenske prestolnice, odigrava pomembno vlogo glasila, katere avtorji so Matej Doljak, Matej Petejan in Luka Manojlovič, že večkrat sodelavci AMO. Nanjo je kot vselej posrečeno ubrala koreografske korake Sara Kenda. Eva Tomašević pa je z odbranimi kostumi pokazala modne okuse mladih in odraslih članov te naše pisane družbe. Asketsko, a dognano scensko podobo ji je dal Emil Aberšek, tudi s posrečenimi knjigami-stoli. Predstava, ki se izzivalno konča z video razstrelitvijo sporne skulpture na trgu oz. zeleni površini pred novogoriško občinsko palačo, je doživela bučno odobravanje mlade publike. Z občudovanjem in iskrenostjo se je nanjo odzvalo tudi odraslo občinstvo, ki nedvomno ceni ustvarjalno delo mladih in njihov trud, pa tudi vztrajnost Emila Aberška, ki mu delo z mladimi rojeva kopicico zadoščenja. Uprizoritev čakajo sedaj ponovitev. Morda bo katera izmed njih poživila tudi zamejsko gledališko ponudbo.

IK

padla skupini 21 mladih igralcev, ki si v Amaterskem mladinskem odru (AMO) pod okriljem Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica širijo gledališka obzorja, s tem pa izostrujejo tudi svoje gledanje na današnji svet in družbo v njem, ki jo lahko na

budne slike prihodnosti je mlade strah. In ti občutki in razmišljanja so bili vzmet za nastanek predstave z naslovom Včasih me je strah, s podnaslovom Satirične skice o našem vsakdanu z glasbo, ki so jo člani AMO iskriivo odigrali, odpele in odplesali na premierni upri-

ti novi prilivi prinašajo v skupino novega zagona in svežine, je pokazala ravno ponedeljkova premiera, na kateri so se kot zaokrožena celota izkazali igralci, med katerimi je bila le peščica »veteranov«. Odrska lepljenka je nastala izpod peresa Emila Aberška -

Za odločnejši in uspešnejši boj proti gospodarskemu kriminalu V Sloveniji ustanovljen in že deluje Nacionalni preiskovalni urad

Slovenska vlada je ustanovila nov organ za boj proti gospodarskemu kriminalu, zlasti proti njegovim najhujšim oz. najbolj zapletenim in prefinjenim oblikam. Imenuje se Nacionalni preiskovalni urad, ki je pričel delovati 1. januarja letos. Iz velike skupine prijavljenih je posebna komisija izbrala 25 višjih kriminalističnih inšpektorjev in tri vodje preiskav. V

novem Nacionalnem preiskovalnem uradu bo ob polni operativnosti delovalo 90 vrhunskih strokovnjakov in kriminalistov. Ustanovitelji omenjenega novega organa, dobil je vzdevek slovenski FBI, zatrjujejo, da bo slednji deloval hitro, odločno in kakovostno, tako da bo lahko vsak primer gospodarskega kriminala hitro zaključen in predan v nadaljnji postopek javnim tožilem

in pristojnim sodiščem. Navajajo, da bodo v naslednjih dveh letih predvidoma odkrili 20% več kaznivih dejanj, kot pa so jih odkrili v prejšnjih obdobjih, število vložnih obtožnic pa naj bi v enakem obdobju naraslo za 30%. Sodeč po uradnih podatkih in poročilih v javnih občilih, v Sloveniji vse od osamosvojitve dalje niso dosegli kakega uspeha v bo-

ju zoper najvišje oblike gospodarskega kriminala. Spodbudno je, da bodo kriminalistični inšpektorji raziskovali in odkrivali tudi vire premoženja v primerih, ko so posamezniki zelo hitro obogateli, ni pa jasno na kakšen način. Seveda je to napoved treba sprejeti z vsemi pridržki in previdno, saj so se v Sloveniji že večkrat dogajale napovedi o odkrivanju virov premoženja pri sumljivih posameznikih, toda kriminalistična policija se tega opravi la dejansko ni nikoli lotila. Za vodjo Nacionalnega preiskovalnega urada je bil imenovan Robert Črepinko, ki je bil doslej pomočnik direktorja uprave kriminalistične policije.

Kratke

Na območju Goriškega v Prekmurju za vsakega novorojenčka sadika jabolane

V krajinskem parku Goričko v Prekmurju bodo začeli izvajati izvirno novost. Za vsakega novorojenčka na tamkajšnjem območju bodo posadili jabolano v parku oz. naravnem okolju. Tako bi vsak prihodnji prebivalec imel svoje drevo jabolk, ga lahko obiskoval in spremljal njegovo rast in užival "svoja" jabolka. Omenjena novost naj bi ugodno vplivala tudi na obisk naravnih posebnosti v krajinskem parku Goričko. Samo neki objekt v parku že zdaj vsako leto obišče več kot 20.000 gostov iz vse Slovenije in tudi iz tujine.

V Sloveniji okoli 17.000 ljudi opustilo delo v podjetništvu

Finančno-gospodarska kriza se v Sloveniji odraža zlasti v naraščanju brezposelnosti. Ljudi brez dela je čedalje več, število naj bi že preseglo 100.000 oseb. Kriza na tako imenovanem trgu dela je očitna skoraj v vseh panogah in dejavnostih. Inštitut za podjetništvo in management malih podjetij je s posebno raziskavo ugotovil, da je v lanskem letu kar okoli 17.000 oseb opustilo delo v majhnih obrtnih ali drugačnih podjetjih. Najpomembnejši razlogi za njihov odhod naj bi bile finančne težave in osebne stiske. Vendar pa je treba dodati, da je vsak delavec ali uradnik, ki je podjetništvo zapustil, dobil novo zaposlitev v drugih gospodarskih ali drugačnih dejavnostih. Seveda pa v Sloveniji kljub krizi še zmeraj ustanavljajo mala, srednja in večja podjetja, z različnimi lastninskimi statusi, vendar o tem nimajo natančnejših podatkov.

Tudi v Tolminu predstavitev knjige o junaški in tragični zgodbi primorskih padalcev

Knjigo časnika Johna Earla (na sliki) z naslovom Cena domoljubja, ki opisuje junaško in tragično zgodbo primorskih padalcev in je nedavno izšla v slovenskem prevodu, so 29. januarja predstavili tudi v Tolminu. Kot znano, gre za skupino primorskih Slovencev, ki so jih kot italijanske vojake zajele zavezniške enote, nato pa so jih na njihovo željo in pripravljenost usposobile za sodelovanje v osvobodilnem boju v Sloveniji oz. tedanji Jugoslaviji. Toda v domovini so skrivnostno izginiti in o njihovi usodi ni bilo skoraj nič razjasnjene. Živa sta ostala samo eden ali dva padalca, druge pa so umorili in ti počivajo v neznanih okoljih. Med omenjenimi padalci jih je bilo nekaj tudi iz Posočja. Knjigo Cena domoljubja sta ob prisotnosti avtorja, časnika Johna Earla, predstavila časnika in urednik knjige Ivo Jenjkar ter zgodovinar Blaž Torkar.

Nove znamke Pošte Slovenije

Tudi znamka v počastitev slovensko-hrvaškega pesnika in pomembnega pripadnika ilirskega gibanja, Stanka Vraza Pošta Slovenije je ob koncu meseca januarja izdala novo serijo znamk, ki zaznamujejo značilne dogodke in osebnosti iz preteklosti države. Voščilna znamka je namenjena ljubezni oz. valentinovemu in je izdana v obliki srca. Znamka sicer prikazuje zaljubljeni veverici. Sledi znamka s prikazom ljudskih noš, tistih moških in ženskih prazničnih noš, kakršne so Slovenci nosili leta 1891. To je osma znamka iz te serije, saj je Pošta Slovenije izdajanjem znamk z motivi ljudskih noš začela že leta 2003. V seriji Znamenite osebnosti so izdali znamko, s katero so zaznamovali 200. obletnico rojstva slovensko-hrvaškega pesnika in enega najpomembnejših pripadnikov

ilirskega gibanja, Stanka Vraza. Njegovo pravo ime je bilo sicer Jakob Fras. Vrazov pesniški opus v slovensčini je precej obsežen, žal večinoma samo v rokopisni obliki.

XXI. zimske olimpijske igre, ki se bodo pričele 12. februarja 2010 v Vancouveru, so prikazane na dveh znamkah. Znamka iz serije Folklorne-maske tokrat prikazuje pustnake, značilne znamke iz Mozirja na Štajerskem, ki imajo tam dolgo tradicijo. Prvi pisni viri zatrjujejo, da so bili mozirski pustnaki aktivni že leta 1891. Pošta Slovenije, izdajatelj priložnostnih in rednih poštarnih znamk, se je odločila za natis nove serije znamk. Namenjena je kitajskemu horoskopu. Prva znamka v novi seriji prikazuje tigr, saj bomo v to znamenje vstopili v letu 2010, in sicer prav na valentinovo, praznik ljubezni in zaljubljenecv.

POGOVOR Dr. Damjan Paulin

"SSk je kakor seizmograf za narodnostno skupnost"

Sredi februarja, pred 35 leti, je bil v Gorici ustanovljen pripravljalni odbor za sklic prvega pokrajinskega kongresa stranke Slovenska skupnost. Ta je potekal 1. marca istega leta in tako je tudi na Goriškem nastala zbirna stranka, ki je prevzela vlogo Slovenske demokratske zveze. O zametkih nove politične tvorbe smo se pogovarjali z dr. Damjanom Paulinom, ki je bil 13. marca, na prvem sestanku sveta SSK, izvoljen za tajnika.

Bili ste prvi, ki ste kot pokrajinski politični tajnik vodili stranko Slovenske skupnosti na Goriškem. Kako je do njene ustanovitve sploh prišlo? Kdaj se je to zgodilo? Kdo ste bili med prvimi, ki ste o njej razmišljali? Kje ste se zbirali? Kdaj ste se odločili za ustanovitev in kje?

Februarja 1947 so zavezniške sile podpisale mirovno pogodbo in s tem zapečatile usodo primorskih Slovencev, ki smo ostali v mejah italijanske države. Mesec prej je prišlo v Gorici do ustanovitve Slovenske demokratske zveze, v kateri so se zbirali Slovenci, ki se niso strinjali s povojno komunistično ureditvijo v Jugoslaviji, in se odločno opredelili za demokratično in pluralistično družbeno ureditev. Slovensko demokratsko zvezo (SDZ) sta sestavljali dve komponenti: Slovenska katoliška skupnost (SKS) in Slovenska demokratska skupnost (SDS). Največ zaslug za ustanovitev SDZ imajo: dr. Anton Kacin, dr. Avgust Sfiligoj, Slavko Uršič, Polde Kemperle in Ivan Krpan. Bili so težki časi. Politično udejstvovanje v slovenski samostojni politični stranki je zahtevalo pogumne in odločne ljudi. Komunistični režim v Jugoslaviji je brezpogojno podpiral samo Slovence v Italiji, ki so se opredelili najprej za slovensko levičarsko stranko in nato za italijanske levičarske stranke. Nekateri so svoje pogumne dejanje za demokratično ureditev plačali z življenjem. V vseh povojnih letih je SDZ vodila dosledno politiko samostojnega nastopanja in si izbrala kot simbol lipovo vejico, s katero je predstavljala na volitvah in izvolila svoje predstavnike v občinski svete v Gorici, Doberdolu, Sovodnjah in Števerjanu. Imela je tudi svojega predstavnika v goriškem pokrajinskem svetu.

Do ustanovitve Slovenske skupnosti je prišlo leta 1975. Ena od dveh komponent SDZ, Slovensko ljudsko gibanje (SLG), kot se je preimenovala že prej omenjena Slovenska katoliška skupno-

st, se je odločila za izstop iz te koalicije. Vzroki za tako odločitev niso bili politične, ampak generacijske in organizacijske narave. Pri Slovenskem ljudskem gibanju je bilo veliko mlajših članov, ki so želeli dati stranki krepkejšo organizacijsko strukturo in kapilarno razširiti njeno bazo na celotno pokrajinsko ozemlje. SDZ je bila preomejena v organizacijski sestavi in premalo učinkovita na podeželju. Pri Slovenski demokratični skupnosti, ki sta jo praktično vodila dr. Avgust Sfiligoj in prof. Slavko Bratina, so se novi reorganiziranci upirali in nasprotovali vsakim spremembam znotraj SDZ. Tako je prišlo do razhajanj in do razdružitve. Slovensko ljudsko gibanje je izstopilo iz SDZ, ki je s tem prenehala obstajati. Mladi so prevzeli vodstvo in ustanovili nov politični subjekt, Slovensko skupnost. Do predloga ustanovitve Slovenske skupnosti je prišlo na širšem zboru somišljenikov, ki je potekal 15. februarja 1975 v prostorih Katoliškega doma v Gorici. Prisotnih je bilo skoraj sto simpatizerjev nove politične stranke. Na zborovanju so prisotni sprejeli predlog pobudnikov, da se skliče občni zbor Slovenske skupnosti 1. marca 1975 v prostorih Katoliškega doma. Izvolili so tudi devetčlanski pripravljalni delovni odbor, ki je medtem vodil politično delovanje in pripravil občni zbor. Z občnim zborom se je SDZ formalno preosnovala in preimenovala v Slovensko skupnost. Zasedanje je potrdilo temeljne usmeritve nove politične stranke demokratičnih Slovencev na Goriškem, ki je združevala vse zavedne Slovence, ki so se zavzemali za ohranitev in udržiteljnost samostojnega političnega življenja naše skupnosti, za uveljavitev demokratične družbe, ki temelji na idejnem in političnem pluralizmu. Občnemu zboru je sledilo sklicanje organov SSK, ki so bili predvideni v novem statutu. Najprej se je 13. marca 1975 sestal pokrajinski svet SSK, ki je izvolil predsednika in podpredsednika sveta ter članke ožjega odbora. Prvi predsednik sveta SSK je postal dr. Andrej Bratuž, podpredsednik pa prof. Rado Bednarik. V tajništvo pa so bili: politični tajnik dr. Damjan Paulin, podtajnik Marjan Terpin, blagajnik Stanislav Klanjšček ter odborniki: za krajevne uprave Marija Ferletič, za organizacijske zadeve dr. Karel Brešan, za propagando in tisk Emil Valentinčič, za mladino, šolstvo in kulturo dr. Vladimir Šturm in za socialno in gospodarsko področje Roman

Di Battista. Pri reorganizaciji politične stranke je aktivno sodelovala mladina, kar je jasno razvidno tudi iz pisma Slovenskega katoliškega akademškega društva, naslovljenega na pokrajinski svet.

Kmalu po ustanovitvi pokrajinskega tajništva je prišlo do ustanovitve deželne. Kje in kdaj, zakaj se je to zgodilo? Ustanovitev SSK v Gorici je od-

Foto DPD

ločilno prispevala, da se je ustanovila tudi deželna SSK, ki je imela 24. maja 1975 svoj prvi deželni kongres v Devinu. S tem kongresom je prišlo do enotne slovenske samostojne politične organizacije v deželi Furlaniji-Juljski krajini, ki se je aktivno vključila v deželno politično stvarnost. Potreba po deželni stranki je prišla posebno do izražaja po ustanovitvi dežele FJK, ki je postala dežela s posebnim statutom prav zaradi prisotnosti na njenem teritoriju slovenske narodnostne skupnosti. Dežela je od države prevzela več pristojnosti na raznih področjih, tudi kar se tiče slovenske manjšine. Prve deželne volitve so bile leta 1964. Junija 1978, po ustanovitvi deželne SSK, je stranka nastopila s svojim znakom lipove vejice na deželnih volitvah in potrdila izvolitev svojega predstavnika v deželni svet. Istega leta je izvolila tudi svetnika v goriški pokrajinski svet.

Zakaj ste se pravzaprav odločili za ustanovitev politične stranke na etnični osnovi?

Odločitev za politično stranko na etnični osnovi je bila sprejeta že leta 1947, ko je nastala SDZ. Ustanovitev SSK je samo potrdila in nadgradila to usmeritev, ki je bila edina možna za demokratične Slovence v Italiji, ki so se zavedali, z razliko od levičarskih strank, da je le samostojna slovenska politična izbira tista, ki lahko pripomore k pravi uveljavitvi naše narodne samobitnosti.

Politična linija SSK je ob ustanovitvi temeljila "na demokratičnih načelih v priznavanju političnega pluralizma, na samostojnem nastopanju Slovencev na vseh ravneh in na odklonilnem stališču do vseh ekstremizmov". Gre za smerice, ki so aktualne tudi danes...

Nekatera načela, kot sta demokracija in pluralizem, so sicer splošna, a univerzalno priznana kot osnova sooblikovanja civilne in politične družbe. To jim daje pečat trajnosti in neminljivosti v času in prostoru. Ta načela kažejo smer našemu delovanju in so danes ravno tako veljavna, kot so bila včeraj. Kdor se drži teh in še drugih načel, ne more biti ekstremist.

Kakšni so bili začetki? Kakšne spomine imate na tisto obdobje?
Vsak začetek je povezan z do-

ločenimi težavami in nedorečenostmi. Nastajanje SSK je spremljalo veliko mladostne zagnanosti v prepričanju, da smo na pravi poti. Potrditev tega nam je prihajala od nekaterih starijih in zelo uglednih predstavnikov naše skupnosti, ki so nas spodbujali in nam marsikaj koristnega tudi svetovali.

Že v prvih tednih je goriška SSK zabeležila precej pozitivnih posegov in dosežkov, in vendar je bila deležna "porogljivih opazk in nevljudnih ocen", piše Katoliški glas (20.3.1975). Kakšne so bile tedaj razmere v slovenski goriški skupnosti?

Kmalu po ustanovitvi SSK, junija 1975, so bile na Goriškem, v občinah Gorica, Doberdob, Krmin, Sovodnje in Števerjan občinske volitve, katerih se je udeležila nova stranka. Volilni rezultati so bili dobri in SSK je potrdila prejšnje število izvoljenih predstavnikov, dva svetnika v Gorici in župana Stanislava Klanjščka v Števerjanu. Posebno uspešen je bil nastop v Krminu. SSK je po vseh naših vaseh in krajih ustanovila sekcije in s tem privabila k sodelovanju nove članke. Aprila 1975 je prišlo do prvega sestanka med predstavniki SSK in goriško slovensko mladino. Pobudo za sestanek je dala Slovensko katoliško akademsko društvo (SKAD). Mesec kasneje je prišlo do širšega sestanka z mladino. To so bili vsekakor prvi pozitivnejši rezultati.

Glede "nevljudnih ocen" so te res prihajale z raznih strani. Najprej iz vrst predstavnikov SDS, ki se niso hoteli spoprijaziti z dejstvom, da SDZ ni bilo več in da so s tem izgubili tudi vsako politično vlogo. Nevljudni so bili tudi tisti Slovenci, ki so sodelovali v italijanskih levičarskih strankah in so v teh imeli le stranske vloge in niso mogli ali smeli bistveno vplivati na vprašanja, ki so bila življenjskega pomena za našo skupnost. Tudi slovenski dnevnik ni bil posebno naklonjen novoustanovljeni SSK.

Očitno ste bili "trn v peti"...Komu?

Predvsem vsem zgoraj navedenim, pa tudi drugim italijanskim strankam, ki se niso strinjale, da bi SSK sodelovala pri upravi goriške občine. Takrat so imeli veliko vlogo številni izvoljeni predstavniki istrskih beguncev, ki nam niso bili posebno naklonje-

ni. In teh je bilo veliko v vrstah krščanskih demokratov in socialističnih stranki.

Ima po vašem mnenju danes stranka še isto vlogo, kot jo je imela v začetku?

Mislím, da se ni veliko spremenilo. Bistvene vrednote, ki so botrovale nastanku SSK, so še danes veljavne. Spremenil se je politični okvir, nastale so nove stranke, SSK pa je ostala krepko ukoreninjena v naš slovenski prostor in čas. Bistvena vprašanja, s katerimi se ukvarja naša skupnost, zaščitni zakon, uveljavljanje slovenskega jezika, naše šolstvo, razlaščenje slovenske zemlje, so še vedno odprta in bo treba za njihovo rešitev zastaviti še veliko energij.

Kako gledate na prihodnost stranke?

Nekdo je pred leti izjavil, da je SSK kakor seizmograf za narodnostno skupnost. Taka ugotovitev je popolnoma pravilna, saj je SSK zelo občutljiva za vsa vprašanja naše skupnosti in vedno ustrezno, pravočasno in energično reagira na vse izzive, pred katerimi se naša skupnost znajde. Prihodnost bo lahko samo potrdila tako vlogo stranke, v kateri se bo prepoznavalo vedno več pripadnikov slovenske skupnosti. V deželah severne Italije, kjer imajo močne etnične stranke, na Južnem Tirolskem in v Dolini Aoste, imajo tudi urejene razmere v manjšinski skupnosti in priznane jezikovne in druge pravice. Če hočemo tudi v naši deželi izboljšati zaščitno ravno, je treba, da okrepimo etnično stranko.

Tisti, ki oporekajo politični stranki na etnični osnovi, trdijo, da je dosti bolj pomembno, če se pripadniki slovenske manjšine vključujemo v italijanske politične stranke. Vaše mnenje o tem?

Zgoraj navedena primera Južne Tirolske in Doline Aoste potrjujejo nasprotno. Italijanskim strankam so manjšinska vprašanja vedno drugorazredna in te stranke dajajo vedno prednost drugim zadevam. Naše zahteve v najboljšem primeru ostajajo le na dnevnem redu in se o njih malokdaj odloča v pozitivnem smislu. Vključevanje v italijanske stranke pomeni izgubljen priložnost za konkreten doprinos k reševanju naših še preštevilnih odprtih vprašanj.

Danijel Devetak
Jurij Paljok

35 let od nastanka SSK v goriški pokrajini

Pozornost do slovenskih občin

V ponedeljek, 1. februarja, je zasedalo goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti, ki je svoje prvo zasedanje v novem letu posvetilo najprej očni političnega položaja v treh slovenskih občinah, v Doberdolu, Sovodnjah ob Soči in Števerjanu. Člani tajništva so menili, da se morajo v teh mesecih pobliže posvetiti stanju na teritoriju, zato bo v prihodnje pokrajinsko tajništvo priredilo sestanke na področju treh slovenskih občin. Prva bo na vrsti občina Sovodnje ob Soči. Poleg izvoljenih upraviteljev SSK bodo na sestanke povabljeni tudi člani sekcij in somišljeniki SSK. Večja pozornost javnim upravam v teh treh slovenskih občinah je nadvse pomembna, saj z dežele prihaja vse več zaskrbljujočih vesti o zakonu, ki naj bi prizadel predvsem manjše občinske enote. Nekaj podobnega se že dogaja v občini Gorica s postopnim ukinitvjem rajonskih svetov. Zdi se, da so na vrsti še manjše občine, kamor spadajo tudi vse tri slovenske občine v goriški pokrajini.

To narekuje stranki SSK odgovornost, da se postavi v bran tem pomembnim ustanovam, ki so za našo narodno skupnost neprecenljivega pomena. Pokrajinsko tajništvo je posebno točko posvetilo bližajoči se 35. obletnici ustanovitve stranke Slovenska skupnost na Goriškem. Ustanovni zbor je potekal 15. februarja 1. 1975 v mali dvorani Katoliškega doma. Takratna pobuda je imela velik odziv, saj se je zbralo veliko število slovenskih volilcev, ki so podpirali samostojen politični nastop in organiziranost. Po mnenju vseh članov pokrajinskega tajništva je poslanstvo SSK, ki od svojega začetka goji vrednote slovenstva, devam v teh treh slovenskih občinah je nadvse pomembna, saj z dežele prihaja vse več zaskrbljujočih vesti o zakonu, ki naj bi prizadel predvsem manjše občinske enote. Nekaj podobnega se že dogaja v občini Gorica s postopnim ukinitvjem rajonskih svetov. Zdi se, da so na vrsti še manjše občine, kamor spadajo tudi vse tri slovenske občine v goriški pokrajini.

spodarske krize pa ta naša šibka točka še toliko bolj pogojuje vse napore za uspešno prebroditev težav.

Pokrajinsko tajništvo SSK meni, da je 35-letnica ustanovitve SSK na Goriškem tudi primeren trenutek razmisleka o sedanjem političnem udejstvovanju. Pri tem si SSK šteje v čast, da je verjetno edina stranka, ki se je ohranila od povojnega obdobja naprej ter preživela tudi hude krizne čase. Stalno se je zavzemala za pravice Slovencev in delala za primerno sožitje med različnimi kulturami.

Pokrajinsko tajništvo SSK je tudi z veseljem sprejelo prijetno novico, da je števerjanski podžupan Robert Prinčič postal član deželne skupščine UNCEM (Unione nazionale Comuni Comunita' Enti Montani), ki je zasedalo v petek, 22. januarja 2010, v Huminu. Prav gotovo bo to imenovanje nudilo možnost, da se na deželni ravni predstavijo zahteve celotnega slovenskega teritorija, s posebnim poudarkom na Benečiji, Brda in Kras.

Pokrajinsko tajništvo SSK

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljok
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 9. februarja, ob 14. uri.

Sivina, mraz in žalost v srcu

Ko je tema in ne najdeš stikala

Zima ni najlepši letni čas, vsaj zame ne, a kljub vsemu vem, da je lahko tudi v tem mrazu življenje prijetno. Topla peč in vroč čaj, pa klepet s prijatelji, izlet na sneg ali samo kavč z "deko", kamor se zlekneš in zaspiš, medtem ko zunaj zavija burja in padajo snežinke. In misli bežijo tja na sončne plaže, na zelenične trate, srce pa je polno pričakovanja in polno sanj o pomladi.

Življenje je pravzaprav lepo zaradi pričakovanja, lepo je zaradi iskanja, lepo je, ker ti ne dopušča, da bi miroval, ampak te postavlja pred stalne preizkušnje. Življenje je pravzaprav bitka, šola z redkimi popravilnimi izpiti, preizkušnja s pomočjo katere rasemo in postajamo ljudje z veliko začetnico. Za nekatere pa je tale pot, ki vodi k cilju in ki naj bi bila pravzaprav v resnici sama smisel vsega, pretežka. In ne zmorejo, kljub lepo

ti in kljub sanjam o pomladi, enostavno ne zmorejo.

V tehle dneh imam malo časa, ker se trudim, da bi našla dom Ajziki. Psička je, mlada mešanka, ki je delila dom s sovaščanom in znancom. Njega ni več, enostavno, pretežko mu je bilo, pa je tiho odšel sredi najbolj mrzle zime, tedaj, ko ni bilo nikogar na cesti, da bi spregovoril besedo ali dve. Ajzika je edina, ki ve, kako zelo sam je bil, edino bitje je, s katerim sta delila ljubezen. Drugih ni imel. In prav zato mu ne bom nosila cvetja na grob. Samo to mu bom šla povedat, da ima Ajzika nov dom in da ga pogreša. Kot ga pogrešamo mi vsi.

Šaj življenje ni vedno lahko, za nikogar ni. Morda je veliko več tistih dni, ko se zbudiš in bi se najraje spet skrili pod odejo ter kot majhen otrok rekel, ne, ne grem v šolo! Pa ni mogoče. Je pa nekje, tudi v najbolj mrzlih dneh, topel

kotiček, ki nas čaka, tudi v najhujši samoti se da nekje ukra-
sti nasmeh in tudi v snegu je mogoče najti cvet, čisto majhen, zamrznjen cvet. Mi ga imamo na sosedovem vrtu. Calycanthus, po slovensko dišečnik ali blagoduh... Cveti v najbolj mrzlih zimskih dneh.

Nekako tako kot upanje, ki je bilo dano človeku v uteho. Človek bi se skoraj ne zme-
nil za rumeno cvetko, zato pa oddaja ta opojni vonj, ki te kar omami. Tako da ob njem pozabiš na mraz in sivino in se živo spomniš na pesem pomladi in opojni objem poletja. Samo paziti moraš, da v prepričanju, da sta okoli tebe samo mraz in led, cvetke ne prežeš in ne greš enostavno mimo nje.

Včasih pa je sivine in megle toliko, da ni poti do cvetočega grma, da nikjer ni videti upanja.

Foto IG

ki je je nebo tako polno, da prekipi, in sonca, ki leto za letom odganja sivino in nas spremlja skozi najlepši pomladni čas. Pravzaprav vem, da smo krivi tudi mi vsi. Saj smo ga imeli radi. Res smo ga imeli radi, ker je bil dober človek. Ampak kaj, ko večno hitimo, ko ni bilo časa, da bi potrkali, da bi prišli, da bi povprašali. Ali pa je bil samo strah. Odvabili smo se trkati na vrata in vedno bolj se zapiramo v svoje tople domove. Navadili smo se tiste zoprne fraze..., saj ni moj, saj nisem jaz, še dobro, da se ne dogaja meni. In se nam ne da čez prag, k sosedu. On je bil drugačen. Sploh nisimo

je treba največkrat tudi nasmeh kupiti. Za denar...

Zdaj je prepozno. Hiša je prazna, Ajzi je v zavetišču, njega pa ni, da bi me nagovoril, prijazno, s svojim ljubljanskim naglasom. Prepozno je, da bi posedela z njim, kot sem mu vedno obljubljal. Mimo vrta sem hitela na našo njivo, pa naju je vedno nagovoril z možem, naj se ustaviva, čemu tako hitiva, naj nekaj spi-
jeva v senci. Bilo je poletje... Pa sem mu vsakič obljubljal, da bom, in hitela dalje. Vedno hitimo, mimo ljudi, mimo cvetočih polj, mimo življenja... Sedaj je prepozno. Morda bi mu lahko pomagali. Saj

svi tarnamo, da nimamo, ampak človeško življenje je pač vredno veliko, gre za neprecenljivo bogastvo. Za človeško življenje je morda vredno tudi nekaj žrtvovati. Tudi čas, tudi denar. Vem, da boste rekli, saj nimam, pa moji otroci, pa na starost. Vem, da boste vsi pomislili, saj nimam. In jaz z vami. Pa vendar, za ČLOVEKA gre...

Grozno me zabolj, ko poslušam sosedo, ki se jezi, ker mu nihče ne bo več dajal vode za stonj. Boli me, duši me, zavpila bi... Pa vem, da ni hudo ben človek, sosed, odpušam mu, ker smo vsi ujeti v to... Razen Ajzi. Ajzi tu li. Vem, da sedaj v zavetišču renči in zavrača hrano. Pa je bila tako dobra kužika... Ajzi ne more pozabiti, niti

za hrano ne, niti za brikete, ki jih je morda tolikokrat pogrešala... Sivo je zunaj nebo, tiho in mrzlo. A vem, da bi me tokrat niti sonce ne segrelo. Občutek krivde je premočan. Zaradi tistega hitenja, zaradi tega, ker ne morem nazaj. Prepozno..., enostavno prepozno. Tih je zunaj, kot bi sivina izbrislala vsak zvok. In mraz. Nekateri kljub vsemu še slišijo žvenket nečesa..., ki jim je cilj. Mimo človeka, mimo sebe. Sama čutim le žalost, neizmerno žalost in preganja me občutek, da še vedno ne znam biti ČLOVEK. In še vedno preveč hitim...

Suzi Pertot

Razmišljanje

O slovenskih šolah

Razprava, ki se je sprožila v zvezi s slovenskimi šolami, njihovim obstojem in predvsem prihodnostjo, ponovno deli mnenja. Dejstvo, da naša manjšina ne zna najti skupnega jezika niti glede vprašanja šolstva, je res grozljivo.

Prihodnost našega šolstva je v rokah nas samih in potrebne so trezne in sveže ideje o tem, kako naprej.

Kot deželni tajnik Mladih Slovenske skupnosti bi rad sodeloval v razpravi in pozivam k resnemu in treznemu razmisleku.

Slovenska šola doživlja nedvomno velik uspeh zaradi številnih vpisov italijansko govorečih otrok. To pomeni, da nas drugi spoštujejo in priznavajo, kar predstavlja neko prednost naše šole v primerjavi s sosednjimi italijanskimi šolami. Toda ta "modernizacija" v smer multikulturalnosti, če jo tako lahko imenujemo, je po vsej verjetnosti varljiva, saj prinaša s seboj veliko problemov. Naj razčlenim le nekatere.

Italijanski otroci, ki se vpišejo v slovenske šole, večkrat ne znajo dovolj slovensčine ali pa komajda poznajo kako besedo v slovenskem jeziku. Ker so v marsikaterem primeru celo številčnejši od slovenskih otrok v posamezni šoli, je posledica tega razvidna iz pogovornega jezika učencev/dijakov: med odmorom ali na šolskih hodnikih večkrat prevladuje italijanščina. Zaradi večine, ki ne obvlada jezika, se znatno znižata tudi raven in kakovost pouka, kar gre žal v škodo naših otrok in dijakov, ki se morajo zadovoljiti s skromnim programom in neprimer-
nim poukom. Tako se soočamo z dejstvom, da je kar nekaj družin prav zaradi padca kakovosti že zdavnaj izbralo italijanske šole ali tiste v Sloveniji; ta pojav se čedalje bolj širi. To bo privedlo do stanja, ko bodo naše šole postale zgolj jezikovne šole.

Kaj pa prihodnost slovenstva v tem obmejnem prostoru? In preživetje naše manjšine? Kaj pa

naša kultura in specifičnost, bogatenje našega jezika? Manjšina brez svojih kvalitetnih šol nima prihodnosti in je obsojena na propad. Razlikovati moramo znanje jezika od narodnosti, kulture, zgodovine, porekla. Šola je vzgojnoizobraževalna ustanova. Kje bodo naši mlajši rodovi deležni take celostne vzgoje?

Posebnost in temelj naših šol, ki so šole neke narodne skupnosti, je tudi vzgoja k narodni zavesti in skupnem evropskem prostoru. Če imajo v italijanskih šolah tako vzgojo, in mi dobro vemo, da jo imajo, zakaj je za nas že beseda o narodni zavesti včasih izvirni greh in sinonim za zaostalost? Dejstvo, da se niža raven pouka, je grozljivo za naše otroke. Zavedati se moramo, da s tovrstnimi novimi vpisi ne pridobivamo Slovencev, pač pa Italijane, ki bodo znali slovensko.

V vsem tem dogajanju je po mojem mnenju resno zastavljena narodnost, naša kultura in vzgoja mlajših generacij, ki bodo morale nekega dne prevzeti našo manjšino v svoje roke. Kateri tablan bo obrodila in dala temu primerna jabolka?

Rešitev je lahko več. Od posebnem, dopolnilnega pouka, in torej

dotatnih sredstev za italijanske otroke, ki ne znajo jezika, do sredstev za dviganje kakovosti pouka za slovenske otroke in do posebnih kulturnih programov. V Sloveniji imajo tudi poletne šole, ki so namenjene tovrstnemu izpopolnjevanju jezika. To bi bila lahko pomoč našim šolam in obenem tudi most med nami in

matično domovino.

Po vsej verjetnosti bi tudi uvedba pouka slovensčine v italijanskih šolah rešila marsikateri problem, dijaki sosednjega naroda bi lahko poglobljevali jezik in kulturo, ki sta že več kot 1000 let prisotna na tem teritoriju. Slovensčina bi lahko na italijanskih šolah postala izbirni predmet, kar bi pomenilo pozitiven premik tudi za našo šolo in njeno kakovost. Ker nas je malo, bomo preživeli edino tako, da bomo težili k odličnosti. Samo tako bomo lahko zajemali iz svojega in to svoje bogastvo na enakopravni ravni izmenjavali z drugimi. Če sami ne bomo imeli, ne bomo mogli dati.

Velik problem predstavlja za nas tudi šolska reforma, ki kot Damoklejev meč visi nad našo šolo in ki naj bi stekla s prihodnjim šolskim letom. Z njo nam preti krčenje ur pouka in paziti moramo, da ne bomo sami svojji rablji. Gre namreč za šolo s slovenskim učnim jezikom in obstaja realna nevarnost, da se zato, da dijaki ne bi imeli preveč ur, krči tudi pouk maternega jezika. Politika mora stopiti v bran slovenske šole in njene specifik. Zanj ne smejo veljati isti kriteriji kot za italijanske šole. Slovenska šola potrebuje posebno zakonodajo. Treba se je izogniti krčenju predmetnika na primer s skrajšanjem učnih ur, ki bi jih profesorji morda kako drugače nadoknadili, dijaki pa ne bi bili več tako obremenjeni. Na tak način bi lahko obdržali razpon vseh obstoječih predmetov.

Pazimo torej, da nas ne bo čas prehitel ali kar povozil, ker bo pomanjkanje enotnosti spet škodovalo naši manjšini.

Vprašanje slovenskih šol je pereče in mnenj je veliko, zato predlagam ponovno srečanje ali več srečanj na to temo. Naj se zberejo dijaki in mladi nasploh, učitelji, profesorji ter ravnatelji, predstavniki staršev, deželne šolske komisije in seveda naši izvoljeni politiki, ki

bodo morali v vsej transparentnosti predstavljati in zagovarjati javno mnenje pred oblastmi in ne bodo smeli več na svojo roko odločati v zaprtih krogih, temveč samo s pooblastilom javnega konsenza!

Tomaž Špacapan
deželni tajnik Mladih Slovenske Skupnosti

JURIJ PAJJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

23

Sem eden tistih, nisem edini, o tem sem trdno prepričan!, ki ob slovenskem kulturnem prazniku, po domače: Prešernovem dnevu, vzame s knjižne police knjižico poezij Franceta Prešerna in si jo vsako leto znova zjutraj vtakne v žep sukničja. Tako jo po navadi nesem s seboj na delo, čez dan pa jo vsaj nekajkrat vzamem v roke, po navadi kako pesem preberem, največkrat tiste pesmi našega Pesnika, ki jih ne beremo ravno velikokrat ali pa smo nanje že pozabili. Letos sem vzel v mrzlem februarjem jutru s seboj miniaturo, ki jo je izdala leta 1993 Cankarjeva založba in nosi na platnici preprost naslov Prešeren, šele znotraj pa bralec izve, da so to "Poezije Doktorja Franceta Prešerna z dodatkom". Miniaturna (majhna, trdo in v usnje vezana knjiga) je že trinajsta izdaja prve izdaje, ki jo je uredil Avgust Pirjevec, medtem ko je "skrb za drugo izdajo in ponatis novih izdaj imel Dušan Pirjevec", kot lepo

piše na koncu v kolofonu, kjer tudi izvem, da je vinjete knjižici, ki je, kot so to vse znane "rdeče" miniaturre, narisal Miroslav Oražem. Sicer ta izdaja ni klasična "rdeča miniaturna", kakršnih imate doma vsaj nekaj, če le daste kaj na poezijo in književnost, ampak je bordojsko uglasena, temno rdeča barva z zlato obrezo malce bolj slovesno umirjena, skorajda bi lahko zapisal, da gre za knjižico s plemenitim in nevsiljivim izgledom. Da se ve, kaj je v njej natisnjeno! Glavni naslov na prednji strani miniaturre je delni, zmanjšani posnetek naslovne strani prve izdaje Prešernovih poezij iz leta 1847. Prav imenitna se mi zdi ta mala knjižica, ki jo imam sedaj pred seboj, ko berem: "Sem dolgo upal in se bal, / slovo sem upu, strahu dal, / srce je prazno, srečno ni, / nazaj si up in strah želi".

Ah, Prešeren bi sedaj najraje vzkliknil, a sem raje tiho, ker se čisto vipavsko obešenjaško spomnim na čase, ko smo se kot študentje po ogledu kake Shakespearove mojstrovine v gledališču vprašali na glas: "Kako je bilo"? In si, tudi na glas, a prešerno in vedno smeje, odgovarjali: "Zelo, zelo.... (Tu je bil pomenljiv premor!)... shakespearejansko!" In bi to lahko govorili tudi o našem Pesniku iz Vrbe, a nisimo.

Meni se je vedno smililo, ko so mu sošolci porogljivo, za Kranjci, ki so si bili to izmislili seveda, pravili le in zgolj Doktor fig, ker sem se ob figah vedno spomnil le na konjske iztrebke in nikoli na sočen sadež, kaj šele na suho sadje!

Meni je bil Prešeren že od malega všeč, predvsem zato, ker sem že kot majhen otrok iz pogovorov

odraslih razbral, da je bil nesrečen človek, že preden sem šel v osnovno šolo, sem vedel, da je pil, gotovo preveč pil, sicer ne bi starejši ljudje o tem tako na tiho govorili, kot so!

In mi je, dijaku, kranjski sošolec plastično pokazal v Kranju kraj, kamor je hodil Prešeren iskat uteho v pijači: "A vidiš? T'le so pa Franceta pozno ponoč' v'n metal!" In je silkovito povedal, kako da se ga je "nažrl" vsak večer.

Molče sem se nasmehnul, se zamislil v nesrečo izjemno bistrega človeka, ki se ujame v past nesrečne ljubezni in -lastnega, materinega jezika! Pri Francetu iz Vrbe me je vedno očaralo predvsem dejstvo, da se je dobesečno vdal pred lepoto slovenskega jezika in se nekega dne odločil, da bo pesnil v slovenskem jeziku, ki do tistega časa tako silkovitih, lepih, vrhunskih poezij še ni imel!

Vsako leto grem z družino v Vrbo in za Prešernovo rojstno hišo pri cerkvi svetega Marka si v mislih vedno zdeklamiram njegovo Vrbo in si skušam na tistem odprtem polju pričarati pred oči malega Franceta, samo oči moram dvigniti in že zaslutim Finžgarjevo domačijo tam čez...

Saj se je tudi mali France moral tam igrati, ob cerkvi svetega Marka je odraščal, odšel v svet, da je lahko nekega dne sedel za mizo in napisal eno največjih mojstrovin slovenskega slovstva, kar vsekakor je njegova pesem Pevcu. A že je tu glas, ki me tiho opozarja: "in pesem Kam? In Vrba"? In drugi glas mi govori o preprosti milini njegove Nezakonske matere.... In še in še.

Pa vendar bo napisal njegovo Pevcu:

"Kdo zná / noč temno razjásnit, ki tare duha! / Kdo vé / kragulja odgnati, ki kljuje srce / od zora do mraka, od mraka do dné!

Kdo uči / izbrisat 'z spomina nekdanje dni, / brezup prihodnjih odúzet spred oči, / praznóti ubežáti, ki zdánje morí!

Kako / bit hóčeš poet in ti pretežkó / je v prsih nosít al pekel, al nebo!

Stanu / se svojega spomni, trpi brez miru!"

Ko ob koncu lahko samo rečeš: "Ufff! "

Ja, še kako je dober!

"Altro che Doktor fig! To je čista poezija!" sem nekoč zabrusil prijatelju, ki se je iz Francetovega življenja posmehoval.

Ja, poezija.

Tista, ki je napisana enkrat za vse čase.

Tista, ki je je danes v življenju premalo!

Tista, ki dela življenje znosno, lepo, človeško.

Osrednja Prešernova proslava v Ljubljani

V znamenju ljubezni...

V Gallusovi dvorani Cankarjevega doma je bila v nedeljo, 7. t. m., osrednja državna proslava, na kateri so tudi uradno razglasili dobitnice in dobitnike malih in velikih Prešernovih nagrad. Tržaški režiser Marko Sosič je kulturni program z naslovom Stopaš, je slika v srcu... osredinil na moderno slovensko ljubezensko poezijo. Odločitev, da kulturni program usmerja prav ljubezenska poezija slovenskih pesnic in pesnikov, kot so Boris A. Novak, Lucija Stupica, Ciril Zlobec, Mila Kačič, Jurij Hudolin in Josip Osti, Miklavž Komelj in drugi, je Sosič utemeljil z ugotovitvijo, da ljubezen nima dovolj prostora v današnjem času. Glavnino ljubezenske poezije sta interpretirala dramska igralka Nina Ivanišin in Igor Samobor, pesem Sej vame seme Mile Kačič je zapela Severa Gjurin, Trubadurjevo pesem Gregorja Strniše pa Marko Vuksanovič. Eden od vrhuncev proslave je bila interpretacija pesmi Milana Jesiha Tistega večera, ki jo je izvedla mezzosopranska Marjana Lipovšek. Skozi ples so o ljubezenskih razmerjih na proslavi spregovorili tudi moderni plesalci v koreografiji Rosane Hribar. Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Jaroslav Skrušny je povedal, da je proslava, obredje, kot jo je poimenoval, namenjena lepoti, ljubezni in poeziji, saj da "nas k temu zavezuje Prešernova dediščina". Skrušny je dejal, da večer pripada "osmerici

odličnikov", ki so "raison d'être" dela odbora Prešernovega sklada, nato pa je besede prepustil predsedniku nacionalnega sveta za kulturo in režiserju Miranu Zupaniču. Ta je za svoj govor poželel izjemno dolg aplavz. Spomnil je namreč, da se v slovenski javnosti nihče ni odzval na izjavo filozofa Slavoj Žižka, ki je dejal, da bi bilo najbolje, če bi v Cankarjev dom, polnem slovenskih umetnikov, postavili bombo. Ali tišina pomeni, da se Slovenci s tem strinjajo? Ali sploh spoštujemo to, kar danes slavimo? Politična elita se na številne, dolgoletne probleme slovenske kulture ne odziva, jih ne rešuje, je poudaril Zupanič. Umetniki ob vsem tem ne bi smeli molčati, še manj le čakati na politike. Kajti resničen umetnik je tisti, čigar mesto je na strani svobode, je sklenil Zupanič, ki je oder nato prepustil "osmerici odličnikov". Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju likovne umetnosti je prejel Kostja Gatnik. Na področju plesne umetnosti je Prešernovo nagrado prejela Mateja Rebolj. V svojem govoru se je spomnila na dve osebnosti, ki sta ključno vplivali nanjo in tudi na razvoj slovenske kulture: plesalko in koreografinjo sodobnega plesa Ksenijo Hribar in režiserja Dragana Živadinova, ki je s predstavo Krst pod Triglavom "dal krila njeni radovednosti". Reboljeva je prva, ki je dobila veliko Prešernovo nagrado za področje sodobnega ple-

sa. **Prešernova nagrajena in nagrajenci Prešernovega sklada:** Prešernovo nagrado sta prejela plesalka Mateja Rebolj in slikar

Kostja Gatnik. Dobitniki nagrade Prešernovega sklada pa so umetnostni zgodovinar Miklavž Komelj, igralec Peter Musevski, skladatelj Aldo Kumar, igralka Barbara Cerar, pisatelj Andrej Rozman Roza in plesalka Maja Delak. **Kostja Gatnik:** Njegov opus zaznamuje razpiranje pojma vizualnega in vizualnih komunikacij zadnje četrtine 20. stoletja. Njegov

vo slikarstvo, grafično oblikovanje, ilustracije in fotografije združuje izjemna inteligenca in redko izpostavljena visoka merila kvalitete v neizprosno samonadzoru. Gatnik je bleščeče vstopil na likovno prizorišče skozi pop-art in hiperrealizem. V poznih 80. letih je presenetil s poudarjeno osebnoizpovedno in refleksivno poetiko, so zapisali v obrazložitvi.

toarja, kot sta Giselle in Odette iz Labodjega jezera, so med drugim zapisali v obrazložitvi nagrade. **Miklavž Komelj:** Pesniška zbirka Nenaslovljiva imena govori o velikih stvareh. Pravzaprav ne govori o velikih stvareh, ampak je o velikih stvareh. Še natančneje: ni o velikih stvareh, ampak je sama po sebi velika in vseobsegajoča stvar. Mogočna in hkrati drobna knjiga: protislovje

od vrste stanovskih kolegov Kumarjevega ustvarjalnega sveta nikoli niso obrzdale kake šole, slogi ali zvrsti. Kumar je eden redkih slovenskih skladateljev, ki jim čas prinaša vedno širšo paleto zanimanja: za različne sloge, zvrsti in žanre, so zapisali v utemeljitev nagrade.

Barbara Cerar: Nagrado prejme za igralske vloge, ki jih je v zadnjih dveh letih ustvarila v ljubljanski Drami: Gillian v Barnesovih Prerekanjih, Lucindo v Jovanovičevih Plebajih, Kasandro v Ajshilovi Orestiji in za glavno vlogo/vloge v Barčici za punčke Mile Markovič. Cerarjeva je med najvidnejšimi dramskimi igralkami današnjega slovenskega gledališča, so zapisali med drugim v obrazložitvi nagrade.

Andrej Rozman Roza: "Širiti polje svobode, in to na zabaven način, je moj osnovni namen", je dejal pred nekaj leti. V naravi umetnosti je, da širi svobodo, toda širiti jo na način, ki vzbuja ugodje in smeh, je dano le redkim umetnikom. Rozman počne to s pomočjo literature in gledališča že trideset let. Svojemu bogatemu knjižnemu opusu, namenjenemu predvsem otrokom, tudi najmlajšim, je nazadnje pridružil Uganke 100+1, z eno več, kot jih je zmozel veliki Oton Župančič, je bilo zapisano v obrazložitvi nagrade.

Maja Delak: Niz plesno-gledaliških predstav, ki jih je kot koreografinja, plesalka in plesna pedagoginja ustvarila v zadnjih dveh letih, je umetniški dosežek, ki kristalizira izjemno kvaliteto in samosvojest njenega plesnega ustvarjanja, pa je bil začetek obrazložitve nagrade za plesalko.

Slovenski narod je hlapčevski narod! (2)
Vsakdanjik dokazuje to trpko resnico

Kot je bilo zadnjič rečeno, je ena glavnih karakteristik Slovencev - če ne celo 'ta glavna' - hlapčevstvo. To ne pomeni, da je absolutno glavna značilnost, ampak tista, ki je bolj potlačena, in ko nekaj potlačimo, to dobi moč in hočeš nočeš postane glavno. Kot je dejal F. Nietzsche, dajemo stvarjem moč takrat, ko zanikamo njihov obstoj. Stvari lahko spremenimo, ko se zavedamo napak. Zato politiki v veliki večini ne priznavajo svojih napak, ker ni-

majo osebne koristi, da bi se stvari spremenile. Saj, kot pravi neki znan teolog, vzrok, da se stvari spreminjajo, se nikoli ne rojeva "od zgoraj", pri oblasteh, pogon prihaja vedno "od spodaj", od tistih, ki imajo željo in korist, da se stvari spremenijo na boljše. Politiki so v glavnem dobrostoječi, zato v resnici nimajo koristi, da bi se stvari spremenile na boljše, ker boljše bi lahko zanje pomenilo "slabše", v smislu manj oblasti, slave in denarja. Obstajajo seveda tudi izjeme, kot je bil na pri-

mer Gandhi. Srž problema tiči v tem, da je človeku, ki ima oblast, slavo in denar, zelo težko, da se jim odpove. In pogoj za spremembo je prav ta, da se vsaj delno, s tem da jemlje v poštve potrebe, ki prihajajo "od spodaj", odreka svoji oblasti. Oblast in pravica ne gresta skupaj, sta si nasprotni. Če hočemo, da se stvari izboljšujejo, se mora vsak odrekati vsaj delu svoje moči, s katero izvaja oblast nad drugimi. V resnici pa se nihče noče odreči ničemu, saj so vsi prepričani, da imajo premalo, in ne morejo prenesti, da bi izgubili še tisto "malo", kar imajo. Po navadi hočejo vedno več, in če tega ne zmorejo doseči, se z vsemi kremplji in zobmi oklenejo tistega, kar mislijo, da imajo. Na eni strani se izgovarjajo, rekoč, da bi radi pu-

stili mesto drugim, na drugi pa, da delajo v glavnem za narodov blagor. V resnici pa je bodisi eno kot drugo zvita hinavščina, saj nimajo nobenega namena prepuštili drugim niti peščice tistega, kar mislijo, da posedujejo, in vse, kar delajo, delajo samo in izključno zase, to se pravi za svoj egoizem. Ne dajejo možnosti drugim, med katerimi je mogoče tudi kdo, ki je bolj sposoben ali ima več energije in kreativnosti od njih samih, da bi prišli zraven. Zdržijo, dokler pač zmorejo, dokler jih - v najboljšem primeru - ne zaustavi višja sila, ali pa dokler ne pride nekdo, ki je še bolj oblasteljen in častihlepen od njih in jim da 'brco v rit'. Ciklus se tako ponavlja znova in znova, vedno enako, ali pa gre celo na slabše. Takim ljudem ni nič do tega, da

bi se spremenili, zato jim ni mar za svoje napake in še manj za napake naroda, kateremu pripadajo. V resnici so tako ujeti v te napake, da jih ne morejo niti videti, in če jih nekdo opozarja na to, odpravijo celotno zadevo za nekaj besedami, češ da se jih stvar sploh ne tiče, in se s ciničnim nasmeškom obrnejo na drugo stran, misleč na bolj "konkretno stvar" - to je na naslednjo priložnost, kako bi spet nekaj grabili. Soočati pa se z napakami naroda, kateremu pripadamo, predstavlja enkratno možnost, da se učimo boljše spoznavati svoje korenine, od kod izhajamo, in konec koncev same sebe. To je glavna pot, ki nas pripelje do boljšega počutja. Ni slučaj, da so se največji pisatelji, to se pravi geniji, ukvarjali

prav s to tematiko, in sicer z napakami svojega naroda. Verjeli so, da s tem, da si upajo govoriti o določenih stvareh, lahko nekako spremenijo svet, v katerem živijo. Govoriti o določenih stvareh - v našem primeru o hlapčevstvu Slovencev - nam omogoča, da vidimo stvari bolj jasno in z drugega zornega kota tako, da se lahko bolj zavestno spoprijemamo z dediščino, ki se ji ni mogoče izogniti. Sicer jo lahko potlačimo, toda temu sledijo neizogibne posledice. S tem da se zavedamo negativnega, le-tega itak ne moremo izničiti. Lahko pa z našo odprtostjo in kreativnostjo pripomoremo k temu, da se iz negativnega rojeva pozitivno.

/ konec
Adam Selj

V glavnini ekip so še vedno starejši

Mladi dozorevajo vse počasneje

Dandanes v glavnini ekip v različnih športih (zlasti ekipnih, pa tudi individualnih) krojijo usodo vedno eni in isti, tudi krepko več kot trideset let stari posamezniki. Da ne bo pomote, so tudi številne

staviljanje mladih ekip, v katerih bi nosili glavno breme dvajsetletniki, skrajno tvegana poteza. Starejši tekmovalci je kajpak v letih osvojili določene odlike, ki so vezane na izkušnje. Umirjenost, zanesljivost, poznavanje vsakrš-

rejo računati. Ravno zaradi tega je obče razširjena teorija, da morajo v odločilnih trenutkih zmagovite poteze (ali tiste, ki so usodne za poraz) vleči bolj izkušeni moštve, tudi da bi zaščitili mlajše soigralce.

negotovost opravičujemo kot pač normalno za najstnika ob krstnem nastopu med odraslimi. Vendar proces dozorevanja mladincev se danes neprimerno vleče tudi precej čez dvajseto leto. Posledica tega je dejstvo, da 22, 23 let stari športniki sedijo na klopi (s pretvezo, da niso še pripravljeni na vstop v ogenj), veterani pa ostajajo na igrišču v vodilni vlogi do 35. ali tudi 40. leta. Nekoč si pri sedemnajstih, osemnajstih dobil priložnost med člani, in če nisi bil dovolj dober, so te pač odpisali. Obstaja vsekakor tudi druga plat medalje. Oglejte si, če imate možnost, trening katere od naših članskih ekip v moštvenih panogah. Najbolj zavzeti, angažirani, pa tudi - kar ni razumljivo - najbolj hitri in poskočni so praviloma najstarejši igralci, ki v dvo-boju (ko je pač merilo uspešnost, ne pa trenerjeva izbira ali predso-dek) z mlajšimi navadno prevladajo dokaj gladko. Omenjeni senatorji delujejo z mero intenzivnosti, ki je mladinci ne zmorejo, toliko, da je razplet dvoboja večkrat skoraj ponižujoč za anagrafsko bolj svežega soigralca. Današnji tridesetletniki so namreč nekoč - na mladinski ravni in ko

so svojčas kot "brezbradci" trkali na vrata prve ekipe - trenirali na višji ravni kot današnja mladina, ki preprosto ne sprejema dela nad mejo utrujenosti in bolj izrazitega fizičnega napora. Mladinci se tako danes odzivajo počasneje, tako z vidika sprinta v fizičnem smislu kot glede mentalne bistrosti. Verjemite, razlika je očitna in omenjene ugotovitve nikakor nočejo zveneti v slogu, "ko smo bili mi mladi..." Tudi zaradi vsega povedanega v letu 2010 še toliko bolj izstopa mlad športnik, ki je zmogel enakovredne "bitke" s starejšimi kolegi in ki v telovadnici iz dneva v dan dokazuje, da je dober, in torej polagoma pobira mesto

"obrabljenemu" starejšemu soigralcu. Talenta in znanja namreč fantom praviloma ne manjka, pogrešamo pa kanček skromnosti, ambicije, pripravljenosti na žrtvovanje, se pravi lastnosti, ki jih ima lačni v boju za kos kruha. Prikazana slika morda narekuje, da se bo splošna raven športa v prihodnjih desetletjih občutno znižala. Trditve o "mekkih" mladih namreč veljajo za vso današnje družbo, nikakor ne samo za naša športna društva. Videli bomo. Za zdaj naj se zgleda v uredništvu, kdor je bil na treningu kdaj priča zmagi mlajših v interni tekmi med stariimi in mladimi...

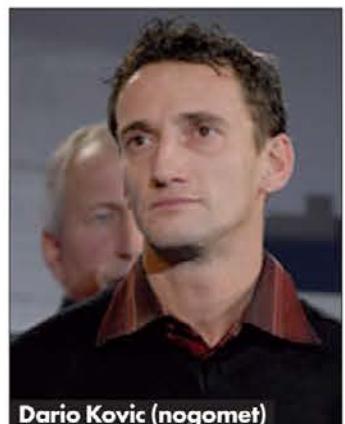
HC

Daniele Braini (odbojka)

Dean Oberdan (košarka)

Dario Kovic (nogomet)

izjeme, vendar trenerji in uprave klubov so si bolj ali manj edini, da so sicer pomladitve potrebne, da pa brez kakovostnih starejših športnikov ne pride nikamor. Rezultati kažejo, da je se-

ne situacije, sposobnost optimizacije učinka ob minimalni potrošnji energij, določena zdrava hudobija, ki je potrebna za uspeh v športu - vse te so seveda vrline, na katere mladi debitanti ne mo-

Problem se v sedanjosti poraja, ko mlade igralce jemljemo kot take predolgo, se pravi celo tja do 24., 25. leta. Naravno je, da sedemnajstletnik deluje zmedeno in nezanesljivo ter da njegovo

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet Kwin - Draghi Turin 4:1

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Kras - Eureka Rim 4:0

Moška B2 liga: San Dona' - Kras 5:0

NOGOMET

Elitna liga: Fincantieri - Kras 0:2

Promocijska liga: Vesna - Sovadnje 2:2, Pro

Gorizia - Juventusina 0:0

1. amaterska liga: Primorac - San Giovanni 2:0

2. amaterska liga: Sistiana - Primorje 0:1,

Fiumicello - Breg 1:0, Esperia - Zarija/Gaja 3:1

3. amaterska liga: Roianese - Mladost 4:2

KOŠARKA

C1 liga: Caorle - Jadran 59:65

C2 liga: Goriziana - Bor 61:64, UBC Videm -

Breg 69:65

D liga: Kontovel - Grado 78:64

ODBOJKA

Ženska C liga: Sant'Andrea - Sloga 3:2,

System Volley - Bor/Breg 3:1

Moška C liga: Val - Natisonia 3:2, Sloga - Prato

1:3, Olympia - Fincantieri 0:3, Il Pozzo - Soča 3:0

Ženska D liga: Rizzi - Govoljev 3:0, Kontovel -

Vivil 0:3

Moška D liga: Travesio - Naš Prapor 1:3